

Kadyanshi ka Shinga ka Matiyu

Ukukpa u kadyanshi

Matiyu uza da korongi tagarada u na vi, wa ta a asuvu a asuki a Yesu. Uza u Yahuda u da, kpm u korongu ta tagarada vi tsara u wenike aza a Yahuda an Yesu da Kawauwi ka a ka vana vi.

Matiyu reve ta Yesu aya magono ma mayun mi, wa lya ta tsugono tsu likimba gba. U wenike ta mayun da an Yesu shadangi kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa ka ntsumate n Kazuwamgbani ka Cau n yain kadyanshi a kaci ka Kawauwi ka ka woko magono ma pige. Matiyu wenishike ta tsugono tsi tsu likimba u na tsa wa, kpaci ucun tsugono tsu nala tsi tsa kotso ta. Tsugono tsu Yesu tsa shamgba ta hal ubana. U kana ta magono ma yain n ucira, tsara u wenike ucira u ne, Yesu lya ta kaci ka ukpa an u 'yangai a kasaun ka ne. Gba ili i na yi n i'ya i buwai i'a ta pini a tagarada u na vi.

Matiyu banga ta Atoni a gogo-na kpaci u todugbuso ta tyoku da Yesu shadangi afofi a Kashila a da wa tuko ama evu n eyi. An Adamu nusukai Kashila, ama a pecene ta n eyi. Udarakpusa u Kazuwamgbani ka Cau u takpa mballa n na mi wa. Matiyu wenike ta tyoku da Yesu wokoi udarakpa u da u asakai ama a woko evu n Kashila, kpm Yesu u nala vi aya wa lya tsugono tsu ili dem a likimba u tsunu ara.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Nkoshi n cau n ilimaci i Yesu (1:1-2:23)

Akani a Yahaya kalyuɓugi (3:1-12)
 Ulyuɓugu n ukondo u Yesu (3:13-4:11)
 Manyan ma Yesu a Galili (4:12-18:35)
 Yesu asakai Galili ubana a Urishelima (19:1-
 20:34)
 A'ayan a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo
 n ukpa u ne. (21:1-27:66)
 Yesu wa ta n uma. (28:1-20)

Nkoshi n cau n Yesu
(Luka 3:23-38)

¹ Yesu† Kawauwi† u wuta ta a kuwa ku Dawuda†
 Magono, matsikaya ma Ibirahi.† Makeci ma
 nkoshi n cau n ne ma na:

² Ibirahi da tata u Ishaku.†

Ishaku da tata u Yakubu.†

Yakubu da tata u Yahuzat na mmuku ma a'ali n
 roku.

³ Yahuzat da tata u mpeshe n da a ka isa Farisa n
 Zera.

(Mma u le da Tama.)

Farisa da tata u Hesuruna.

Hesuruna da tata u Aram.

⁴ Aram da tata u Aminadabu.

Aminadabu da tata u Nashon.

Nashon da tata u Salumuna.

⁵ Salumuna da tata u Boza.

(Mma u ne kpam Raha.)†*

Boza da tata u Ubida.

(Mma u ne kpam Rutu.)†

Ubida da tata u Yese.†

⁶ Yese da tata u Dawuda Magono.

Dawuda da tata u Solomo.

* **1:5** Raha kashankala ka Awulawa ka. † **1:5** Rutu Kawulawa
 ka.

(Mma u ne kpam Beteshaba da uza da Dawuda bokoi ara Uriya.)‡

⁷ Solomo da tata u Rihobuwam.
Rihobuwam kpam tata u Abija.
Abija da tata u Asa.

⁸ Asa da tata u Johoshafa.
Johoshafa kpam tata u Joram.
Joram da tata u Azariya.

⁹ Azariya da tata u Jotam.
Jotam da tata u Ahazu.

Ahazu da tata u Hazikaya.

¹⁰ Hazikaya da tata u Manase.

Manase da tata u Amo.

Amo da tata u Josaya.

¹¹ Josaya da tata u Jakoniya na mmuku ma a'ali n roku. (A'ayin yi a da a kana le ubana a uyamba u Babila.)†

¹² An a bidya le ubana a Babila:
Jakoniya da tata u Shayalatiya.
Shayalatiya da tata u Zerubabe.

¹³ Zerubabe da tata u Abihuda.
Abihuda da tata u Eliyakim.

Eliyakim da tata u Azuro.

¹⁴ Azuro da tata u Saduku.

Saduku da tata u Akimu.

Akimu da tata u Aliyuda.

¹⁵ Aliyuda da tata u Iliyazara.

Iliyazara da tata u Matan.

Matan da tata u Yakubu.

¹⁶ Yakubu da tata u Isuhu.†

Isuhu da vali u Meri.†

‡ **1:6** Dawuda vaku ta n Beteshaba eyi n u woli Uriya, aku u yain ili i roku tsara vali u ne Uriya u kuwa. A ka tsara ta alabari a na yi a tagarada u 2 Sama'ila 11:1-27.

Meri kpam aya mma u Yesu uza da ama a ka isa
Kirisiti† Kawauwi.

17 Gba aza da a kecei nala vi, akaya a da a'ari pini a da; akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanai Ibrahi hal ubana a'ayin a Dawuda Magono, n akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanai a'ayin a Dawuda hal ubana a'ayin a da a pura le ubana a Babila tsugbashi. N akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanai a'ayin a da a pura le ubana a Babila tsugbashi utuwa a'ayin a Kawauwi.

Ilimaci i Yesu Kawauwi

18 Tyoku da ilimaci i Yesu Kawauwi i'ari da na: Mma u ne u da Meri uza da Isuhu kenei tsumana. Shegai eyi a makere bawu u revei vali, aku u kanai katsuma n Kulu Keri.†

19 Isuhu kamana ka Meri, vuma da u tsu rongo uyan ili i'ya i'ari derere, wa ciga u nei Meri vi uwono a a'eshi a ama wa, aku u yawunsai u asaka yi usokongi.

20 A'ayin a da wari pini uyawunsa ukuna vi, aku katsumate ka zuba† ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne a asuvu a alavutanshi, u danai, “Isuhu, matsikaya ma Dawuda, kotsu vu pana uwonvo u da va zuwa kamana ka vunu Meri wa, kpaci Kulu Keri ka ku zuwa yi u kana katsuma ki.

21 Wa matsa ta maku ma vali, aku vu neke yi kala Yesu, § kpaci wa wauwa ta ama a asuvu a unyushi u cingi u le.”

22 Ukuna u na vi u gita ta tsara kazuwamgbani ka Magono ma Zuba ka shadangu, tyoku da Ishaya† matsumate† u danai caupa,

§ 1:21 Kalen ka kala ka “Yesu” ka “Iwauwi.”

23 “Makere ma bawu ma revei vali ma yan ta katsuma,
u matsa maku ma vali,
aku a isa yi Imanuwe.”

Kalen ka kala ki ka, “Kashila ka ta kaɓolo n aṭsu.”

24 A'ayin a da Isuhu rikpanakai, aku u yain dere tyoku da katsumate ki ka tonuko yi. U tukoi Meri a kuwa u woko uka u ne.

25 Shegai u vaku n eyi wa hal u matsai maku mi. Aku Isuhu neke yi kala Yesu.

2

Arevi a tuwai a danasa Yesu

1 A matsa ta Yesu a ilyuci i Batalami a uyamba u Yahuda, a'ayin da Hiridu†* wari magono. Ama roku aza da a yain kaneshi u ukuna u atala, a wutai a kasana a tuwai a Urishelima†

2 n a wecishiki, “Nte magono ma aza a Yahuda† ma a matsai vi? Tsu wene ta katala a kasana ka ka wenikei an a matsa yi, kpam tsu tuwai tsu lyaka yi kayala.”

3 An Hiridu Magono u panai nala, u dambula ta cika, nala dem aza da a'ari a Urishelima a rongoi a kadambula.

4 Aku u isaɗi adarakpi a pige† n awenishiki a Mele† u wece le, “Nte a ka matsa Kawauwi ki?”

5 Aku a wushunku yi, “A ilyuci i Batalami i'ya a Yahuda. Kpaci ili i'ya Mika matsumate u korongi i'ya:

6 “‘Avu, Batalami u uyamba u Yahuda,

* **2:1** Hiridu Magono aya Hiridu Uzapige. Maku ma ne Hiridu Antiba aya magono an Yesu kuwai.

va ta n kalen pini a asuvu a ilyuci i pige i pige i Yahuda.

A ka matsa ta magono a asuvu a vunu, uza da wa woko yavu kaliniki ka ama a va, aza a Isara'ila†.' ” ◇

⁷ Pini nala, magono mi ma isaï amoci a da a wutai a kasana ki a ba a sheshei ukpawunsi, kpmam a tonuko yi derere a'ayin a da katala ki ka wutai.

⁸ Aku u tonuko le, “Yangaï i wala ubana a Bata-lami vi i boli maku mi mai. I wene yi baci, i gono i tuwaï i tonuko mu, tsara mpa dem n ba n lyaka yi kayala.”

⁹ Arevi yi an a panai ili i'ya magono mi ma danai, aku a lazai. Kpmam katala ka a wenei a kasana ka lazai a kapala ka le hal ka ba ka shamgbai a asu u da maku mi mari.

¹⁰ An a wenei katala ki, a yan ta mazanga!

¹¹ A'ayin a da ama yi a uwai pini a kuwa ki, a wene ta maku mi n Meri mma u ne, a kudangi a lyaka yi kayala. A bidyai kune ku le ku zinariya, n ucanga u magulani, n mar† a naka yi.†

¹² Shegai Kashila ka rono le atsuvu a asuvu a alavutanshi, u da a gono a asu u magono vi wa. Aku a gonoi a uyamba u le a ure u roku kau.

A sumai ubana a Masar

¹³ An arevi yi a lazai, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwai ara Isuhu a asuvu a alavutanshi, u danai, “Yanga vu daraka vu bidya maku mi na mma u ne ubana a Masar!† Vu shamgba de she

◇ 2:6 Mik. 5:2. † 2:11 Ucanga u da arevi a tukoi Yesu vi, ili i magulani yi furankinsen da a tsu isa i'ya kpmam cirakpa tsu madanga tsa.

a'ayin a ɗa n tonuko vu vu gono, kpaci magono ma pini ma bolo maku mi tsarā u wuna.”

¹⁴ Aku u 'yangai u bidyai maku mi na mma u ne a lazai n kayin ubana a Masar,

¹⁵ nte a rongoi de hal a'ayin da magono mi ma kuwai. Ili yi i gita ta kotsu i wenike ili i'ya Magono ma Zuba ma danai a unā u Hosiya matsumate, “N isa ta maku ma va ma wuta a Masar.” ◇

Hiridu wunusai mmuku ma a'ali

¹⁶ A'ayin da magono ma wenei arevi yi a'ene a da a vurusā yi a da, aku u panai upan. U zuwai a wunusa gba mmuku ma a'ali a Batalami, n ilyuci i kenu i kenu i'ya i'ari evu evu gba, aza a ayen a re ubana a iyamba. U reve ta a'ayin a da a matsai maku mi cinda arevi yi a danai.

¹⁷ Nala ili i'ya Kashila ka danai a unā u Irimiyaf matsumate i wokoi mayun:

¹⁸ “A pana ta kalagatsu a Rama, uza roku wa sa adama a unambukatsuma. Rahilaf da wa sa adama a mmuku n ne, u 'yuwain u asaka uza u ne yi kadyanshi, an u wokoi a kuwa de.” ◇

A gonoi a Nazara

¹⁹ An Magono mi ma kuwai, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwai ara Isuhu a asuvu a alavutanshi a'ayin da wari pini a Masar vi.

²⁰ Katsumate ki ka danai, “'Yanga vu bidya maku mi na mma u ne vu gono a uyamba u Isara'ila, kpaci aza da a ka ciga a wuna maku mi a kuwa de.”

²¹ Aku Isuhu 'yangai u bidyai maku mi na mma u ne a gonoi a Isara'ila.

²² Shegai an u revei magono ma savu mi maku ma Hiridu Magono ma; wata, Akilayu,‡ uwonvo u kana yi. Aku u lavutansai kpam, Kashila ka rono yi atsuvu u gono a uyamba u Galili.

²³ Pini nala, a ba a dusuki a ilyuci i'ya a ka isa Nazara. Adama a nala a shadangu ta ili i'ya ntsumate n danai: “A ka isa yi ta uza u Nazara.”

3

Yahaya Kalyubugi fobusoi ure

(Marku 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

¹ An a yain ayen ushani, Yahaya† Kalyubugi gitai kuɓari a kakamba ka Yahuda.

² U da, “Kpatalai† i asaka tsicingi tsu de, i gono a asu u Kashila, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan de evu n uyan.”

³ Ishaya matsumate u yan ta kadyanshi a kaci ka Yahaya, u da,

“Uza roku wa salasa a kakamba,

‘Lapulai ure adama a Asheku,

shamkpai u da mai tsara u wala!’ ” ◇

⁴ Yahaya uka ta aminya a da a cai n tsileme tsu karakuma. U sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne, kpam ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi.

⁵ Ama ushani a wuta ta a Urishelima n Yahuda n iyamba i'ya i'ari ubongu u Agata a Urudu a tuwai tsara a pana ka yi.

‡ **2:22** Hiridu Akilayu magono ma cingi ma aku a loko a karatsu ka tsugono. Pini nala, utoku u ne Hiridu Antiba wokoi magono.

◇ **3:3** Isha. 40:3.

⁶ An a dansai unyushi u cingi u le, aku u lyuḅugu le pini a Agat̄a a Urudu yi.

⁷ Afarishi† n aza a Sadusi ushani a tuw̄a t̄a dem a asu u d̄a Yahaya wa lyuḅugusu ama yī tsar̄a a lyuḅugu le. An Yahaya wene le, u danai, “Ed̄a a'eku a d̄a! Ya rono d̄a atsuvu i suma mavura ma Kashil̄a ka tuko n maloko?”

⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike an i as̄ak̄ai unyushi u d̄e.

⁹ Kotsu i dana ya wura mavura mi an i'ari mmuku n tsikaya mi Ibirahi wa. N tonuko d̄a, Kashil̄a ka fud̄a t̄a ka bidya atali a na u gonuko a d̄a mmuku n tsikaya mi Ibirahi!

¹⁰ Gogo-na naha gb̄am, kagovu k̄a t̄a ufob̄usi ka kapa nd̄anga hal a asuvu a alu a le. Mad̄anga ma baci dem bawu ma matsai ilimaci i shinga, a ka kapa t̄a ma a varangu a asuvu a akina.

¹¹ “N mini ma ma lyuḅugusu d̄a tsar̄a u wenike an i as̄ak̄ai tsicingi tsu d̄e, shegai uza d̄a wa tuw̄a a kucinā ku v̄a, wa lyuḅugu d̄a t̄a n Kulu Keri n akina. U la mu t̄a ucira cika, hal gb̄am n rats̄a n b̄anā akpata a ne wa.

¹² Wa tuw̄a t̄a n kasasu ka uwelinkpe ka ne adama a kuwelikpu. U wutukp̄a ilya kau a asuvu a kopo. Aku u tsungu ilya i shinga yi a asuvu a mapon ma ne, kopo kpam u runukp̄a ka n akina a d̄a bawu a ka cimbā.”

Yahaya lyuḅugi Yesu

¹³ A'ayin a nala yi a d̄a Yesu as̄ak̄ai Galili u banai a Agat̄a a Urudu tsar̄a Yahaya lyuḅugu yi.

¹⁴ Yahaya w̄ari wa ciga t̄a u 'yuwan, u danai, “Ada u gain vu lyuḅugu mu. Ndȳa i zuwai vu tuw̄ai ara v̄a tsar̄a n lyuḅugu vu?”

15 Yesu wushuki, “N gogo-na nala u gain u woko, kpaci u kaṅa ta tsu yain gba ili i'ya Kashila ka ciga tsu tsu yain.” Aku Yahaya wushuki.

16 An a lyuḅugi Yesu, u wuta de la vi pini a mini mi, aku zuba† u kukpai, u wenei Kulu Keri ku Kashila ku cipa yi yavu kadya.

17 A panai kalagatsu a zuba, ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga, kpam ma pana ta kayanyan ka ne cika.”

4

Yesu n Kalapansi

(Marku 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kulu Keri ku tonoi n Yesu ubana a kakamba, kotsu Kalapansi† ka kondo yi.

2 A'ayin amangare kaara n kayin Yesu lya ilikulya wa. An a kotsoi, aku u panai kambulu.

3 Pini nala, Kalapansi ka tuwai ka tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila† ma baci, gonuko atali a na a woko iburodi.”

4 Yesu wushunku yi, “A korongu ta a Tagarada u Kashila,†

“N burodi da koshi vuma wa yan uma wa, she gba n kadyanshi ka ka wuta a unu u Kashila.’” ◇

5 Aku Kalapansi ka banka yi a Urishelima ilyuci i uwulukpi,† u zuwa yi a bilibili u Kuwa ku Kashila.†

6 Aku u danai, “Avu Maku ma Kashila ma baci, radugu a ubana a iyamba, kpaci ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila:

◇ 4:4 U.Ml. 8:3.

“ ‘Kashilā ka yanka tā atsumate a ne kadyanshi adama a vunu, kpm a ka kibatsa vu tā a akere a le, tsarā vu gbasha kune ku vunu a katali wa.’ ” ◇

⁷ Yesu wushunku yi, “Tagarāda u Kashilā u dana tā dem, ‘Va kondo Magono ma Zuba Kashilā ka vunu wa.’ ” ◇

⁸ Pini nala, Kalapānsi ka bidya yi ubana a zuba u masasa ma ugadī, u wenike yi gbā tsugono tsu likimba kau-kau n tsupige tsu le.

⁹ Aku u danai, “Va lyaka mu baci kayala, ma nakā vu tā i'ya gbā.”

¹⁰ Yesu wushunku yi, “Wala vu ne mu ure Kanangasi,†* Tagarāda u Kashilā u dana tā, “‘Lyaka Magono ma Zuba kayala, kpm aya koshi va gbashika.’ ” ◇

¹¹ Aku Kalapānsi ka lazai ka asaka yi, pini nala, atsumate a zuba a tuwai a kiranai n eyi.

Yesu gitai manyan ma ne

(Marku 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² An Yesu panai alabari a da a ukai Yahaya Kalyuḅugi a kuwa ku a'ali, aku u gonoi a uyamba u Galili.

¹³ Shegai da wa rongo a ilyuci i Nazara, aku u ba u rongoi a Kafarnahum a ikengi i Kushiva ku Galili a kaḅon ka Zebulun n Nafutali.

¹⁴ Nala gitā tā tsarā ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu:

¹⁵ “A kaḅon ka Zebulun n Nafutali,

◇ **4:6** Ishp. 91:11-12. ◇ **4:7** U.Ml. 6:16. * **4:10** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapānsi. ◇ **4:10** U.Ml. 6:13.

a ure ubana a kushivā, a kapashi ka Agatā a Urudu, a Galili, a asu u ḡa kakumā ka Awulawa† kari.

¹⁶ Ama ḡa a ka rongo a karimbi, a ka wene tā katyashi ka pige. A'ari a ka rongo tā a unā u ukpa, shegai katyashi ka wantukpa tā ara le.” ◇

¹⁷ Pini nala, Yesu gitai kuḡari, u danai, “Kpatalai i asakā unyushi u cingi u ḡe, i gono a asu u Kashilā, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan ḡe evu.”

Yesu isai akani a adan ama a nishi
(Marku 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Kain ka te, tyoku ḡa Yesu wari nwalu a ikengi i Kushivā ku Galili, aku u wenei ama a re uza n vangu. Ūza u te aya Simo, uza ḡa dem a tsu isa Bituru, n Andurawu. Gbā le akani a adan a ḡa, a ka vutalasa ibilili i le a kushivā ki.

¹⁹ Aku Yesu tonuko le, “Tono numu! Ma wenike ḡa tā tyoku ḡa ya tukuso ama, shegai adan kпам wa.”

²⁰ Kute-kute a asakai ibilili i le, a tono yi.

²¹ An a walai kenu, aku a wenei ama a re, uza n vangu u ne, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi. Ele pini a kpatsu n tata u le n a lapulusi ibilili, aku Yesu isa le.

²² Kute-kute a asakai kpatsu ki n tata u le a tono yi.

Yesu yankai ama aganda
(Luka 6:17-19)

²³ Yesu kyawain uyamba u Galili gbā n u wenishiki a agata a Kashilā, n u yansi kuḡari ku

◇ 4:16 Isha. 9:1-2.

Kadyanshi ka Shinga† ka tsugono tsu zuba, n u tanasi aza a mɓala.

²⁴ Alabari a ne a kyawain gba uyamba u Galili, aku a tukusoi aza a mɓala, hal gbam n ama da a'ari a uyamba u Suriya, n aza da a ka pana ikyamba tsara a tanasa le. Aza roku a asuvu a le a'a ta n ityoni i cingi,† aza roku ipori, hal gbam n awunu. Shegai Yesu tanasa le gba.

²⁵ Kakuma ka ama ka ka wutai a Galili, n Dikafoli, n Urishelima, n gba uyamba u Yahuda hal n aza da a'ari a Agata a Urudu a kasana ka tono yi.

5

Yesu wenishikei a masasa

¹ An Yesu wenei kakuma ka ama, aku u ba u yuwai a masasa u dusuki. Atoni a ne a kyawan yi,

² aku u gita le uwenishike:

Mazanga ma maci

(Luka 6:20-23)

³ “Kashila ka zuwuka ta aza da a revei a ka ciga ubanga ara ne unu u shinga,

kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa!

⁴ Kashila ka zuwuka ta aza da a'ari n unamgbukatsuma unu u shinga,

kpaci wa tanasa ta atakasuvu a le.

⁵ Kashila ka zuwuka ta aza da a vakunki kaci ka le unu u shinga,

kpaci likimba wa woko ta u le.

⁶ Kashila ka zuwuka ta aza da a'ari n maluwa ma uyan ili i maci unu u shinga,

kpaci wa naka le ta ili i'ya a ka ciga vi.

7 Kashilā ka zuwuka tā aza a asuvayali unā u shinga,

kpaci wa pana tā dem asuvayali a le.

8 Kashilā ka zuwuka tā aza da atakasuvu a le a'ari sarara unā u shinga,

kpaci a ka rongo tā kaḅolo n eyi.

9 Kashilā ka zuwuka tā aza da a ka ciga a tuko ndishi n shinga unā u shinga,

kpaci wa isa le tā mmuku n ne.

10 Kashilā ka zuwuka tā aza da a ka yan mavura an a ka yansa ili i'ya Kashilā ka ciga unā u shinga,

kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa.

11 Kashilā ka zuwuka da tā unā u shinga, a'ayin a da baci ama a wisha da. Kashilā ka zuwuka da tā unā u shinga, a'ayin a da baci ama a ka yan da mavura. Kashilā ka zuwuka da tā unā u shinga, a'ayin a da baci ama a takpa da ukuna u cingi adama a va.

12 Ama a ka yanka da tā ili i cingi tyoku da a yankai ntsumate n cau. Yanyi mazanga n ipeli, kpaci katsupi ka de ka pige ka vana da tā a zuba.”

Mkpaḍi n katyashi

(Marku 9:50; Luka 14:34-35)

13 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Eḍa mkpaḍi n likimba. Shegai nte kalen ka mkpaḍi ma baci n kayanyan wa? Niḍa uza wa yankpusa kpam n da? Shegai a wotsongu n da a kpatsasa yavu ili i gbani.

14 “Eḍa katyashi ka likimba. Ilyuci i'ya a mai a zuba u masasa a ka fuda a ka sokongu i'ya wa.

15 A tsu sapa macikalu a kimba ma n kakotsu wa. Shegai a zuwa ma a kashamkpatu ka ne, tsara katyashi ki ka wakana aza da a'ari a pini kuwa ki.

¹⁶ Nala kpam dem, i woko katyashi a asu u ama, tsarā a wene manyan ma shinga ma de a cikpala Tata u de u da wari a zuba.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka Mele

¹⁷ Yesu doki u danai, “Kotsu i wene yavu tuwā da n tuwāi tsarā n wacinsa Mele ma Musa† ko kpam uwenishike u nsumate wa. N tuwā n wacinsa i'ya wa, shegai n tuwā tā tsarā ili i'ya a danai vi i shadangu.

¹⁸ Mayun da ma tonuko da, ili i'a la ya puwan a Mele mi wa, she a'ayin a da zuba n likimba a kotsoi. Ko udyani u kenu ko u kenukulu wa la wa puwan wa, she ili i na yi i shadangu.

¹⁹ Adama a nala, gba uza da baci u goroi mele ma kenukulu a asuvu a Mele hal u wenishikei ama a yain dem nala, a ka gonuko yi ta dem uza u kenukulu a tsugono tsu zuba. Shegai uza da baci u tonoi Mele mi mai, u wenishikei ma kpam, wa tsarā tā asu u shinga a tsugono tsu zuba.

²⁰ U kana tā utono u Mele ma Kashila u de u lai tyoku da Afarishi n awenishiki a Mele a tsu yan. U la baci nala wa, n tonuko da ya uwa a tsugono tsi wa, ko kenu.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka upan

(Luka 12:58-59)

²¹ Yesu doki u danai, “I pana tā ili i'ya Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu i wuna uma u vuma gbani wa,’ kpam ‘U kana tā a kidaga uza da baci dem u wunai uma u vuma gbani ugana.’ ◇

²² Shegai n tonuko da, va yan baci upan n uza u vunu, a ka kidaga vu tā ugana. Vu isa baci uza

◇ 5:21 Uwt. 20:13; U.Ml. 5:17.

u vunu “Katengeshi,” a ka banka vu t̄a a asu u Asheshi a Pige.† Vu tonuko baci uza u vunu “V̄ari n kalen wa,” vu yan t̄a evu n u d̄a a ka banka vu a akina† a d̄a bawu a'ari n utyoku.*

23 “V̄a baci kushani a kapala ka a asud̄ar̄akpa† a Kuwa ku Kashil̄a va n̄ak̄a Kashil̄a kune, kute-kute aku vu cibai an uza roku w̄ari n ukuna a kaci ka vunu,

24 as̄ak̄a ve kune ki a asud̄ar̄akpa vi, vu ba vu foli uza u nide vi, aku vu gono vu yain kune ku vunu.

25 “V̄a baci n ukuna n uza roku hal wa banka vu a asu u afada, dar̄aka vu sheshi n eyi tun i'ari a ure kahu i rawa a kuwa ku afada ki. Kawa i rawa baci d̄e, a ka n̄ak̄angu vu t̄a a asu u uza u afada. Eyi kpm u n̄ak̄a ad̄agari a ne a banka vu a kuwa ku a'ali.

26 Mayun n tonuko vu, va wut̄a pini a asu vi wa, she a'ayin a d̄a vu tsupai ili i'ya a ka tono vu gb̄a.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka tsishankala

27 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “I pana t̄a Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu vu vaku n uka u uza wa.’ ◇

28 N tonuko vu, vu wene baci uka, aku vu bankai uma u vunu n ukuna u gbani, vu yan d̄e la vi tsishankala n eyi a katakasuvu ka vunu.

29 Keshi ka ulyaki ka vunu ka zuwa vu baci vu yain unyushi u cingi, fofo ka vu varangu. Wa laka vu t̄a tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba

* 5:22 Asheshi, alya nkoshi n pige m aza a Yahuda. Shegai kalen ka pige ka ne pini na ka, uza d̄a baci u yain upan wa bana t̄a a asu u afada a Kashil̄a a asu u d̄a Kashil̄a n kaci ka ne wa yanka yi afada n ucira. ◇ 5:27 Uwt. 20:14.

i vunu, n u ɗa a ka varangu ikyamba i vunu gb̄a a asuvu a akina.

³⁰ Kukere ku ulyaki ku zuwa vu baci vu yain unyushi u cingi,† kida ka vu varangu! Wa laka vu tā tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba i vunu, n u ɗa ikyamba i vunu gb̄a ya uwa a asuvu a akina.”

*Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo
(Marku 10:11-12; Luka 16:18)*

³¹ Yesu doki u danai, “I pana tā Mele ma Musa ma danai, ‘Uza ɗa baci dem wa pece iyolo n uka u ne, u kanā tā u nakā yi tagarada u upece u iyolo.’

³² Shegai n tonuko ɗa, kotsu vu pecene n uka u vunu wa, shegai u vaku baci n vali roku. Vu asakā yi baci, va zuwa yi tā u woko kashankala, nala kpam ko ya baci u zuwa yi, wā tā n unyushi u ɗa u bidyai uka u uza roku.”

Yesu wenishikei a kaci ka utsina

³³ Yesu doki u danai, “I pana tā kpam ili i'ya Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu vu kpaɗā ushadangu kazuwamgbani ka vunu wa. U kanā tā vu shadangu kazuwamgbani ka vu yain n Magono ma Zuba.’ ◇

³⁴ N tonuko ɗa, kotsu vu tsina n ili i roku a'ayin a ɗa baci ya yan kazuwamgbani wa! Zuba a asu u ɗa Kashilā kari ndishi u ɗa. Adama a nala, kotsu vu tsina n zuba wa.

³⁵ Likimba asu u ɗa a'ene a ne a tsu wunvuga ɗa. Adama a nala, kotsu vu tsina n likimba wa. Urishelima ilyuci i Magono ma Pige i'ya, adama a nala kotsu vu tsina n i'ya wa.

◇ 5:33 Adkp. 19:12; Mkc. 30:2; U.Ml. 23:21.

³⁶ Kotsu vu tsina n kaci ka vunu wa, kpaci va fuda va gonuko kenji ka te ka vunu pun ko dan wa.

³⁷ A'ayin a da baci ya yan kazuwamgbani, ili i'ya i gain vu dana i'ya na koshi, 'Nala wari,' ko tani 'Nala wa.' Vu dana baci i'ya i lai la, a asu u uza u cingi vi da i wutai."

*Yesu wenishikei a kaci ka utsupa tsicingi
(Luka 6:29-30)*

³⁸ Yesu doki u lyai kapala n kadyanshi, "I pana ta ili i'ya Mele ma Musa ma danai, 'Uza u fodo baci utoku u ne a keshi, ko u takpa yi kanga, eyi dem a ka fodo yi ta keshi ka ne ko takpa kanga ka ne.' ◇

³⁹ Shegai n tonuko da, kotsu i tsupa ukuna u cingi u da uza roku u yanka da n ukuna u cingi wa. Uza u basa vu baci a kagbaguzu ka ulyaki, kpatalaka yi ka ire ki dem.

⁴⁰ Gaawan uza roku u dana ta vu nusuka yi, aku u tonukoi uza u afada u wushika yi matogo ma vunu, kotsu vu asanka yi dem kunya.

⁴¹ Kasoje ka matsa vu baci vu canka yi ucanga ubana mel u te, canka yi mel u re.

⁴² Uza u folo vu baci ili i roku, vu naka yi. Uza roku u bolo baci akopi ara vunu, vu naka yi."

*Ciga atokulalu
(Luka 6:27-28, 32-36)*

⁴³ Yesu doki u danai, "I pana ta ili i'ya ama a danai, 'Ciga uza u karen u vunu, aku vu kovi utokulalu u vunu.'

⁴⁴ Shegai n tonuko da i cigi atokulalu a de, i yanka uza da baci dem wa yan da mavura gbani-gbani kavasus.

⁴⁵ I yan baci nala, ya woko ta mmuku n maci n Tata u de da wari a zuba. U tsu zuwa ta kaara ka wuta adama a aza a cingi n aza a maci. U tsu ro ta mini a asu u aza da a ka yan ili i shinga n aza da a ka yan ili i cingi.

⁴⁶ Nida ya ciga Kashila ka naka da katsupi ka malen ma manyan ma de, i ciga baci aza da a ka ciga da koshi? Ko aza a uwusha u utafa dem nala a tsu yansa!

⁴⁷ Aje a de a da baci ya yansa ka ili i shinga koshi, i lamgbana n ama da a buwai wa. Ko aza da bawu a revei Kashila a tsu yan ta dem ili i shinga a asu u aje a le.

⁴⁸ Adama a nala, u kana ta i woko ushadangi, tyoku da Tata u de u zuba wari ushadangi.”

6

Uwenishike u Yesu a kaci ka kune

¹ Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, “Kiranai a'ayin a da ya yan ili i shinga, kotsu i yain i'ya adama a da ama a ka wene i'ya a cikpala da wa. I yan baci nala, ya tsara katsupi ka malen ma manyan ma de a asu u Tata u de uza da wari a zuba wa.

² “Va ne baci aza a unambi kune, kotsu vu fula ukakaci tsara ama a pana a reve i'ya va yan wa, tyoku da aza a maci a kaban a tsu yansa a agata a Kashila n ire tsara ama a naka le karinga.” Mayun n tonuko da, aza a maci a kaban a nala yi a tsara de katsupi ka malen ma manyan ma le.

³ A'ayin a da baci va ne aza a unambi kune, vu yain ka usokongi, tsara kukere ku ugula ku reve ili i'ya kukere ku ulyaki ka yan wa.

⁴ Naƙa kune ku vunu usokongi, Tata u vunu, uza ɗa u revei ili i'ya i'ari usokongi, wa naƙa vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

*Uwenishike u Yesu a kaci ka kvasu
(Luka 11:2-4)*

⁵ Yesu doki u danai, “A'ayin a ɗa baci ya yan kvasu, i woko tyoku u aza a maci a kaɓan wa! A tsu ciga ta a shamgba a agata a Kashila n ire a yain kvasu tsara ama a wene le. Mayun n tonuko ɗa, a tsɔ ɗe katsupi ka malen ma manyan ma le.

⁶ A'ayin a ɗa baci va yan kvasu, uwa a asuvu a kunu ku vunu vu gidaku utsutsu. Vu yain kvasu ubana a asu u Kashila Tata u vunu uza ɗa wari a asu u usokongi u nala vi. Tata u vunu uza ɗa wa wene ili i'ya va yan usokongi, wa naƙa vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.

⁷ Va yan baci kvasu, kotsu vu woko tyoku u ama ɗa bawu a revei Kashila wa. A la ta uyan kadyanshi ka bawu kari n kalen. N a dani Kashila ka panaƙa le adama a kakuma ka kadyanshi.

⁸ Kotsu i woko tyoku u le wa. Tata u ɗe u reve ta ili i'ya ya ciga kahu gbam i weci yi.

⁹ “Ya yan baci kvasu, i vasi naha:

“Tata u tsunu uza ɗa wari a zuba.

A kirana n kala ka vunu n uwulukpi.

¹⁰ Tsugono tsu vunu tsu tuwa.

Asaka a yain ili i'ya va ciga a yain a likimba, tyoku ɗa a ka yansa i'ya a zuba.

¹¹ Ne tsu ilikulya i ara.

¹² Vu cimbusuka tsu unyushi u tsunu, tyoku ɗa tsu tsu cimbusuka aza ɗa a tsu nusuka tsu.

[

13 Kotsu vu asaka tsu tsu rukpa a ukondo wa, shegai vu wauwa tsu a asu u uza u cingi vi.']*

14 “Mayun da, vu cimbusuka baci ama unyushi u cingi u le, Tata u vunu u da wari a zuba wa cimbusuka vu ta dem.

15 Shegai vu cimbusuka baci ama wa, Tata dem wa cimbusuka vu unyushi u cingi u vunu wa.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka kakuli

16 Yesu doki u danai, “Ya yan baci kakuli, kotsu i wenike kadambula tyoku da aza a maci a kaban a tsu yan wa. A tsu gacuwunsa ta a'eshi a le tsara ya dem reve an a ka yan kakuli. Mayun n tonuko da, aza a maci a kaban a nala yi a tsa de katsupi ka malen ma manyan ma le.

17 Shegai va yan baci kakuli, vu zadi kenji ka vunu aku vu sawa a'eshi.

18 Adama a nala, uza wa la wa reve an va yan kakuli wa, she Tata koshi, uza da bawu tsa wene. U reve ta gba ili i'ya i'ari usokongi, aya kpam wa naka vu katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

Utsari a zuba

(Luka 12:33-34)

19 Yesu doki u danai, “Zuwukai kaci ka de utsari a likimba wa. Kpaci karan n urumbga wa nangasa ta u da, kpam aboki a ka tsa ta a uwa a yain uboki.

20 Shegai zuwukai kaci ka de utsari a zuba, a asu u da bawu wa rumbga ko tani karan ka nangasa, kpam aboki a ka fuda a ka yan uboki wa.

21 Asu u da baci utsari u de wari, nte dem katakasuvu ka de ka rongo de.

* **6:13** Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Matiyu a korongu ta idani i “Kpaci tsugono n ucira n tsupige tsu vunu tsa ubana. Ami.”

Macikalu ma ikyamba

²² “A'eshi a'ā tā tyoku u macikalu ma ikyamba. A'eshi a vunu a lobono baci, ikyamba i vunu dem ya shadangu tā n katyashi.

²³ Shegai a'eshi a vunu a lobono baci wa, ikyamba i vunu ya shadangu tā n karimbi. Katyashi ka kari a asuvu a vunu ka karimbi ka baci, vā tā a asuvu a karimbi ka pige.

Kashila n utsari (Luka 16:13)

²⁴ “Vuma wā la wa gbashika azakuwa a re wa. Kpaci wa kovo tā uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro u uza u te. Va fuda va gbashika Kashila kabolo n utsari wa.”

Kotsu i dambula wa (Luka 12:22-31)

²⁵ Yesu doki u danai, “N tonuko dā, kotsu i yain kadambula adama a ilikulya n ili i'ya ya so kotsu i rongo n uma wa. Kotsu i yain kadambula adama a ili i'ya ya uka a ikyamba i de wa. Uma u la tā ilikulya, ikyamba kpam i la tā aminya.

²⁶ Webelei ve nnu n zuba! A tsu ce wa a tsu kapa tani wa. A'ā nā mpon ko kuzuwate ku ucanga wa. Gbā n nala, Tata u zuba u tsu lyatangu le tā. I reve i lai nnu kalen cika wa?

²⁷ Ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma a ulapa u uwule u te adama a kadambula?

²⁸ “Ndy a i zuwai i'ari kadambula adama a aminya? Webelei tyoku dā apalu a mete a tsu gbonguro. A tsu yan manyan wa, a tsu jilakā kaci ka le aminya wa.

29 Shegai n tonuko ɗa, ko Solomo n tsupige tsu ne gba u uka aminya a ikali a ɗa a lobonoi tyoku u a le wa.

30 Kashila ka fuda baci ka guɓa apaɓu a mete a ɗa a'ari n uma ara, nakpan a vutala le a akina. Ya fuda ta ya wushuku an Kashila ka guɓa ɗa. Kotsu i rongo n upityanangu u kenu wa.

31 “Kotsu i dambula i dana, ‘Nɗya tsa lya?’ ko ‘Nɗya tsa so?’ ko ‘Nɗya tsa uka?’

32 Ama ɗa bawu a revei Kashila alya a tsu dambula n ili i nala yi koshi. Tata u ɗe u zuba u reve ta ya ciga ili i nala yi gba.

33 Ili i'ya i gain i gita i zami i'ya tsugono tsu Kashila† n ili i'ya wa ciga. Aku ili i'ya i buwai dem a ka naka ɗa ta.

34 Kotsu i dambula adama a nakpan wa, kpaci nakpan wa ta n kadambula ka kaci ka ne. Kain dem ka ta n kadambula ka ne.”

7

Iyanka uza afada wa (Luka 6:37-38, 41-42)

1 Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, “Kotsu i yanka uza u afada wa, adama a ɗa Kashila ka yanka ɗa dem.

2 Kakundatsu ka i yankai aza a ɗe afada, ka dem a ka yanka manyan tyoku ɗa eɗa dem i yain.

3 “Nɗya i zuwai vu wenei macuku ma kenukulu ma mari a keshi ka utoku u vunu, aku bawu vu wenei kagbukulu ka kari a keshi ka vunu?

4 Nida va fuda va tonuko yi, ‘Utoku u va, asaka n takpa vu macuku ma mari a keshi ka vunu,’ avu

tani vu wene kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunu wa?

⁵ Avu uza u maci u kāban, gita ve vu takpa kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunu. Aku vu fuḁa vu wene kpam vu takpa macuku ma māri a keshi ka utoku u vunu.

⁶ “Kotsu i nāka nshe ili i'ya i'ari i Kashila wa. A ka fuḁa ta a yiraḁakpa a lumusa ḁa. Kotsu i vutaḁa igbegu i ikebe a kapala ka mburusunu wa, kpaci a ka kpatsa ta i'ya.”

Folusoi, bolusoi, kudusai utsutsu
(Luka 11:9-13)

⁷ Yesu doki u danai, “Rongoi ufolo, a ka ne ḁa ta i'ya i foloi vi. Rongoi ubolo ili i'ya ya ciga, ya tsara ta. Kudusai utsutsu, Kashila ka zuwa ta a giduwuka ḁa utsutsu vi.

⁸ Adama a nala, gba uza ḁa baci dem u foloi, a ka ne yi ta. Uza ḁa baci kpam u boloi, wa tsara ta. Kpam ama a lya baci kapala n ukudusa utsutsu, Kashila ka giduwuka le ta.

⁹ “Uza wa la a asuvu a ḁe maku ma ne ma folo yi burodi, aku u nāka yi katali?

¹⁰ Ko tani u foli yi kadan, aku u nāka yi kali?

¹¹ Eḁa aza a unyushi u cingi, i tsu nāka baci mmuku n ḁe ili i shinga, bele Tata u ḁe uza ḁa wari a zuba uza u shinga, wa nāka ta ili i shinga a asu u uza ḁa baci dem u folo yi.

¹² Yankai ama tyoku ḁa dem ya ciga a yanka ḁa. Kalen ka Mele ma Musa n uwenishike u ntsumate u ḁa gai la vi.”

Utsutsu u kenu
(Luka 13:24)

13 Yesu danai, “Uwai a tsugono tsu Kashila a utsutsu u kenu. Kpaci utsutsu n ure u da u tsu banka a akina wa ta n upeti cika, kpam u lobono ta nwalu. Ama ushani a da a tsu wala pini.

14 Shegai utsutsu u utsara uma u kenu u da, ure vi kpam u wuyana ta nwalu. Ama da a ka wala pini a'a ushani wa.”

Madanga n ilimaci i ne

(Luka 6:43-45)

15 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Kiranai na ntsumate n kaƙan. Aza da a tsu tuwa ara de yavu ncon, shegai a asuvu a le a'a ta n tsicingi yavu nleweni.

16 Ya fuda ta ya reve le a icun i manyan ma le, tyoku da i tsu reve madanga a ilimaci i ne. A tsu ta ilimaci i kapopi a kawana wa, ko kpam cinwi a kaworo wa.

17 Madanga ma shinga ma tsu matsa ta ilimaci i shinga, madanga ma cingi kpam ma tsu matsa ta ilimaci i cingi.

18 Madanga ma shinga ma tsu matsa ilimaci i cingi wa, nala kpam madanga ma cingi ma tsu matsa ilimaci i shinga wa.

19 Ama a tsu kapa ta madanga ma ma kpaƙai unaka ilimaci i shinga a varangu ma a asuvu a akina.

20 Nala kpam dem ya fuda ya reve ama a icun i manyan i le.”

“N reve da wa ko kenu!”

(Luka 13:25-27)

21 Yesu doki u danai, “Gba aza da a ka isasa mu Asheku, Asheku da a ka uwa a tsugono tsu zuba

wa. Ama ɗa koshi a ka uwa a tsugono tsi alya aza ɗa a ka yansa ili i'ya Tata u va u zuba wa ciga.

²² Kain ka afada, ama a ka isa mu ta Asheku a le, a dana, 'Tsu yan ta kuɓari a asuvu a kala ka vunu, kpam tsu wutukpusa ta ityoni i cingi n kala ka vunu, tsu yansai kpam ikunesavu ushani.'

²³ Aku n wushunku le, 'N reve ɗa wa ko kenu, banka numu dan, eɗa aza a uyansa ukuna u cingi!' ”

*Amai a a'uwa ama a re
(Luka 6:47-49)*

²⁴ Yesu danai, “Uza ɗa baci dem u panai kadyan-shi ka va wa yan manyan n ka, wa ta tyoku u kamai ka kari n ugboji, uza ɗa u taɗangi kuma ku ne a katali ka upeti.

²⁵ An a roi mini ma pige, agata a shadangusi, uwule kpam u lapai kuwa ki, shegai ka ku rukpa wa, kpaci u ma ta ka a katali ka upeti.

²⁶ “Shegai uza ɗa baci dem u panai kadyan-shi ka va, aku u 'yuwain ka uyanka manyan, wa ta tyoku katengeshi ka ka mai kuwa ku ne a kayala.

²⁷ A'ayin a ɗa a roi, agata a shadangusi, uwule kpam u lapai kuwa ki, aku ku wasai.”

*Ucira u Yesu
(Marku 1:22; Luka 4:32)*

²⁸ A'ayin a ɗa Yesu kotsoi kadyan-shi ki gba, aku kakuma ka ama ki kari uyan majiyan ma uwenishike mi.

²⁹ Wa tyoku u awenishiki a Mele wa, shegai u wenishike ta yavu uza ɗa wari n ucira.

8

Yesu tanasai makutu
(Marku 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ A'ayin a da Yesu cipai a masasa mi, aku kakuma ka ama ka tono yi.

² Kute-kute vuma roku uza da wari makutu u tuwai u kudangi a kapala ka ne, u danai, "Asheku, vu wushuku baci, tanasa mu."

³ Yesu barakpai kukere ku ne u sawa yi, u danai, 'N wushuku ta, tana.' Kute-kute tsukutu tsi tsu asaka yi.

⁴ Yesu rono yi atsuvu, "Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu bana a asu u kadarakpi† u wene vu, aku vu naka kune ku Mele ma Musa ma danai ama da baci a tana a naka. Nala wa wenike ta ama an n tanasa vu."

Yesu tanasai kagbashi ka katigi
(Luka 7:1-10)

⁵ Aku Yesu banai a Kafarnahum. An u uwai a ilyuci yi, katigi† ka asoje a Roma† ka roku ka cina yi u folo yi u banga yi.

⁶ Katigi ki ka danai, "Asheku, ma ta n kagbashi ka ka pana ikyamba, wa ta de a kuwa nvain bawu wa fuda wa wala. Mabalala mi ma ma foro yi wa wa."

⁷ Yesu danai, "Ma bana ta n tanasa yi."

⁸ Katigi ki ka wushuki, "Asheku, mpa n rawa vu tuwa a kuwa ku va wa, shegai yan kadyanshi koshi tsara kagbashi ki ka tana.

⁹ Azapige a asoje a da pini aza da a tsu tonuko mu ili i'ya ma yan, mpa kpm ma ta n asoje a da n tsu tonuko ili i'ya a ka yan. N tsu tonuko ta uza u na, 'Wala,' aku u wala. N tonuko kpm uza u nife,

‘Tuwa,’ aku u tuwa. N tonuko kpam kagbashi, ‘Yan naha,’ aku tani u yain. N reve ta udani u vunu wa ta dem n ucira.”

¹⁰ An Yesu panai nala, aku u yain majiyan. U tonukoi aza da a ka tono yi vi, “Mayun n tonuko da, upityanangu u na vi u la ta gba upityanangu u da n wenei a uyamba u Isara'ila.

¹¹ Ama ushani a ka wuta ta a kasana n kalivi a dusuku a lyai kabolo n Ibrahi, n Ishaku, n Yakubu a tsugono tsu zuba.

¹² Shegai aza da a'ari a gain a yain pini a tsugono tsi, a ka vutala le ta a asuvu a karimbi. Pini da a ka sa n ulumusa u a'anga.”

¹³ Aku Yesu tonukoi katigi ki, “Wala vu bana a kuwa, kagbashi ka vunu ka tana ta tyoku da vu pityanangi vi.” Pini a asuvu a ulapa u uwule u nala vi u da kagbashi ki ka tana.

*Yesu tana sai ama ushani
(Marku 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Pini nala, Yesu banai a kuwa ku Bituru, aku u wenei mma u uka u Bituru vi nvain n usudugbi u ikyamba.

¹⁵ Aku u sawa yi kukere, pini nala, mabala mi ma asaka yi, u yangai u gita yi ufo busuko ilikulya.

¹⁶ An kuvuli ku yain, ama a tukusoi Yesu aza a ityoni i cingi. N udani u da koshi u tsu wutukpa ityoni i cingi yi aku i asaka le. U tana sai dem gba aza a mabala.

¹⁷ U yansa ta ili i na yi tsara a shadangu udani u Ishaya matsumate u da u danai, “U takpai mabala n tsunu, kpam u takpa tsu upana u ikyamba u tsunu.” ◇

*Ama a ka ciga a toni Yesu
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ An Yesu wenei kakumā ka ama ka kyawan yi, aku u tonukoi atoni a ne a wala a pasamgbana kushivā ki a gono a upashi u nide.

¹⁹ Kawenishiki ka Mele ka tuwaī ara ne, u danai, “Kawenishiki, ma tono vu tā a asu u da dem va bana.”

²⁰ Yesu tonuko yi, “Iryanji i'ā tā n a'ele a le, nnu kpam a'ā tā n ikinda i le. Shegai Mpa Maku ma Vuma mā n kuwa ku kaci ku vā wa, kpam mā gbam̄ n a asu u uwunvugusa wa.”

²¹ Aku uza roku a asuvu a atoni a Yesu, u tonuko yi, “Asheku, asakā ve n ba n cidangu tata u vā.”

²² Shegai Yesu tonuko yi, “Tono mu, asakā akushe a cidangu atoku a le akushe.”

*Yesu vakunki abali
(Marku 4:35-41; Luka 8:22-25)*

²³ Yesu uwai a kpatsu kaɓolo n atoni a ne a ka pasa kushivā.

²⁴ Aku uwule u pige u 'yangāi pini a kushivā ki, abali kpam a ka gbaɗasā kpatsu ki hal ka ciga ushumbugu. Shegai Yesu pini nvain wa lavuta.

²⁵ Aku atoni yi a banai ara ne a 'yangāasā yi n a salasi, “Asheku, wauwa tsu! Tsa shumbugu de!”

²⁶ U wushunku le, “Ndya i zuwai i panai uwonvo naha? Edā aza da upityanangu u de u gusāi.” U 'yangāi u banai uwule n abali yi, aku asu vi paɗai kuwin.

²⁷ Atoni yi a gitai majiyan n a wecemgbeni, “Ucun u vuma u eni u da na vi, hal uwule n abali dem a ka panāka yi?”

*Yesu tanasai ama a re aza a ityoni i cingi
(Marku 5:1-20; Luka 8:26-39)*

²⁸ An Yesu rawai a upashi u kushiva a kaƙon ka uyamba u aza a Garasa, ama roku ama a re aza da a'ari n ityoni i cingi a tuwai ara ne. Ama a na yi a asu u asaun a da a tsu ronguso, kpam uza u tsu fuda u wala pini a ure vi wa adama a tsicingi tsu le.

²⁹ Aku a gita yi usalasaƙa n a dansi, “Ndya i zuwai va damgbarasa tsu, avu Maku ma Kashila? Vu rawa vu zuwa tsu tsu pana ikyamba bawu a'ayin a da Kashila ka danai a yain wa.”

³⁰ Evu n asu vi, ushiga u mburusunu u da pini wa lina.

³¹ Ityoni i cingi yi a foloi Yesu, a danai, “Vu wutukpa tsu baci a asuvu a ama a na yi, vu asaka tsu tsu uwa a asuvu a mburusunu n nala mi.”

³² Aku u tonuko le, “Walai!” Ityoni i cingi yi a asaka ama yi a ba a uwai a asuvu a mburusunu mi. Pini nala, mburusunu mi gba a sumai a uwai a kushiva a kuwai pini.

³³ Aliniki yi a sumai a banai a ilyuci a tonukoi ama ili i'ya i gitai, kaƙolo n ili i'ya i gitai n ama a re aza a ityoni i cingi yi.

³⁴ Aku ama a ilyuci yi gba a wutai a ba a cinai Yesu, an a wene yi, a folo yi u asanka le uyamba u le.

9

*Yesu tanasai kawunu
(Marku 2:1-12; Luka 5:17-26)*

¹ Yesu uwai a kpatsu, aku u ganoi a ilyuci i ne.

² An u rawai pini, ama roku a tuko yi kawunu nvain a kajiba. An u wenei upityanangu u ama ḁa a canga yi vi, aku u tonukoi kawunu ki, “Maku, gbama asuvu, a cimbusuk̄a vu ḁe unyushi u cingi u vunu.”

³ Aku awenishiki a Mele a roku a ka dansa utyoku u le, a danai, “Vuma na wa yan kadyanshi yavu aya Kashil̄a!”

⁴ Yesu tani u reve ṭa ili i'ya a ka yawunsa, aku u wece le, “Nid̄a ya yan uyawunsa u tsicingi a asuvu a atakasuvu a ḁe?”

⁵ Ndyā i lai shana ḁa a ka dana, ‘A cimbusuk̄a vu ḁe unyushi u cingi u vunu,’ ko ‘Yānḡa vu wala’?

⁶ Shegai ma wenike ḁa ṭa an Mpa Maku ma Vuma† mar̄i n ucira a likimba u ḁa ma cimbusa unyushi u cingi.” U tonukoi kawunu ki, “Yānḡa vu bidya kajiba ka vunu vu wala a kuwa.”

⁷ Aku vuma vi u 'yānḡai u lazai a kuwa.

⁸ An ama yi a wenei nala, aku a ka yan majiyan kpam a cikpai Kashil̄a an u nak̄ai uza roku ucun u ucira u na.

Yesu isai Matiyyu

(Marku 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ An Yesu asak̄ai asu vi, aku u wenei vuma roku uza u kala Matiyyu ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Aku u tonuko yi, “Tono mu.” U 'yānḡai u tono yi.

¹⁰ Pini nala, Yesu n atoni a ne a tuw̄ai a ka lya ilikulya a kuwa ku Matiyyu. Awushi a utafa† n aza a unyushi a tuw̄ai a 6olomgbonoi pini a asu vi ushani.

¹¹ An Afarishi a wenei nala, aku a wecei atoni a ne, “Nɗya i zuwai kawenishiki ka ɗe ka lya kaɓolo n icun i ama a na?”

¹² An Yesu panaka le, aku u wushunku le, “Aza ɗa a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mɓala.

¹³ Walai i ba i rotsongusu kalen ka Tagarada u Kashila u da u danai, ‘N u da ya yanka mu udarakpa, n la ta uciga i woko aza a asuvayali a asu u atoku a ɗe.’ N tuwa adama a da ma isa aza a maci a tonon mu wa, shegai aza a unyushi u cingi.”

◇

Keci a kaci ka kakuli

(Marku 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kain ka te, atoni a Yahaya Kalyuɓugi a tuwai ara Yesu a wece yi, “Niɗa ɗtsu n Afarishi tsa yansa kakuli, shegai atoni a vunu a ka yansa wa?”

¹⁵ U wushunku le, “Aje a valisavu a ka namgba katsuma a'ayin a da wari kaɓolo n ele wa. Shegai a'ayin a'a ta utuwa a da a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a da a ka yan kakuli.

¹⁶ “Vuma wa padara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki ka pada ta ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara. Hal gbam u lai ukara u cau vi.

¹⁷ Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma tasa ta kadele ki, aku mini ma cinwi mi ma wotsongu. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu. Pini nala, gba kadele ki n mini ma cinwi mi a ka lobono ta.”

*Make ma ma kuwai n uka uza u mbala
(Marku 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ An Yesu wari a kadyanshi, aku uzapige u kagata ka Kashila u tuwai ara ne, u kudangi a kapala ka ne u danai, “Maku ma va makere ma kuwa de gogo-na. Vu tuwa baci vu tafanku yi kukere wa 'yanga ta.”

¹⁹ Aku Yesu n atoni a ne a 'yanga a tono yi.

²⁰ Uka da wa lala mpasa hal ayen kupa n a re u tuwai a kucina ku Yesu, aku u sawai kaletsu ka kunya ku ne.

²¹ Kpaci u yawunsa ta a katakasuvu ka ne, u danai, “Ko kunya ku ne ka baci n sawai koshi, ma tana ta.”

²² An Yesu kpatalai u wene yi, aku u danai, “Uka, gbama asuvu, upityanangu u vunu u tansa vu de.” Kute-kute aku uka vi u tana.

²³ An Yesu rawai a kuwa ku uzapige ki, aku u wenei a ka fulusa ugbali u ukpa n ama ushani a ka sa.

²⁴ Aku u tonuko le, “Ya dem wuta. Make mi ma kuwa wa, alavu a da yi!” Shegai ama yi a ka dosuso yi idyoshi i magori.

²⁵ An a wutukpai ama yi, aku Yesu banai a asu u da make mi mari nvain. U kana kukere ku ne, aku u make mi ma 'yanga.

²⁶ Pini nala, alabari a ne a tamburai ko nte wa a asuvu a uyamba vi.

Yesu tansa arumba ama a re

²⁷ An Yesu asaka asu vi, eyi pini n u wali, aku arumba ama a re a gita yi utono n a salasi, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a tsunu!”

28 An u uwai a kuwa, aku arumba yi a tuwai ara ne. U wece le, “I wushuku ma fuda ma zuwa da i fuda i wene?”

A wushuki, “Eye, Asheku.”

29 Aku u sawai a'eshi a le, u danai, “Adama a upityanangu u de, nala wa woko.”

30 Kute-kute a'eshi a le a kukpai a wenei asu. Shegai u rono le atsuva cika u danai, “I tonuko uza ukuna u na vi wa.”

31 Shegai a tamburai uyamba vi gba n a yanyi alabari a ne.

Yesu tanaƙai kabebe

32 Ama a re yi n a lazi, aku ama roku a doku a tukoi Yesu kabebe, uza da ityoni i cingi i kana i bishinka yi kadyanshi.

33 An u wutukpai ityoni i cingi yi, aku vuma vi u yain kadyanshi. Aku kakuma ka ama ki ka yan majiyan, a danai, “Kotsu tsu wene ukuna a Isara'ila naha wa.”

34 Shegai Afarishi a danai, “Magono ma ityoni i cingi ma ma naka yi ucira u uwutukpa le.”

Yesu panai asuvayali a ama

(Marku 1:39; Luka 4:44)

35 Yesu kyawunsa ta gba ilyuci n une n u wenishiki a agata a Kashila n u yanyi kuɓari ku tsugono tsu Kashila. U tanaƙa ta dem aza a mɓala icun kau-kau n aza da a ka pana ikyamba.

36 An u wenei kakuma ka ama kari udoku n ka doki, aku katakasuvu ka ne ka shadangi n asuvayali, kpaci a dambula ta cika kpam uɓanga wa la wa. Tyoku u ncon n da bawu mari n kaliniki da a'ari.

³⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, “Manyan ma ukapa ma ta ushani, shegai ayain a manyan yi kenu da a'ari.

³⁸ Adama a nala, foloi Magono ma Zuba uza u manyan ma ukapa mi u tuko aza a ukapa, a yanka yi manyan ma ukapa mi.”

10

*Yesu dangasai atoni kupa n ama a re
(Marku 3:13-19; Luka 6:12-16)*

¹ Yesu isa i atoni a ne kupa n ama a re, u naka le ucira u da a ka wutukpa ityoni i cingi a tansa k pam aza a mɓala.

² Uza u kagita aya Simo uza da dem a tsu isa Bituru, n Andurawu utoku u ne eyi dem kasukif ka. Nala dem Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya.

³ N Filibu, n Batalamawu, n Toma, n Matiyo kawushi ka utafa, n Yakubu maku ma Halfa, n Tadamu ele dem asuki a da.

⁴ Aza da a buwai vi alya Simo Ziloti,* n Yahuza Isikariyoti uza da u tuwai u neke yi.

*Yesu suki Kupanamere vi
(Marku 6:7-13; Luka 9:1-6)*

⁵ An Yesu suki Kupanamere† vi, u tonuko le ta ili i na yi, “Kotsu i bana a asu u Awulawa ko tani i uwa a ilyuci i Samariya† wa.

⁶ A asu u aza a Isara'ila koshi da ya bana, kpaci tyoku u ushiga u nlala n da n puwain da a'ari.

⁷ A'ayin a nwalu yi, i tonusuko le tsugono tsu zuba tsu yan de evu.

* **10:4** Kalen ka kala ka Ziloti ka uza da wari n maluwa ma uyan ili cika.

⁸ I ta_na_sa aza a mba_la, i 'ya_nga_sa akushe, i ta_na_sa aza da a'ari n tsukutu, kpam i wutukpa ityoni i cingi. Gbani da i wushai, nala kpam dem ya na_ka bawu a tupa da.

⁹ Kotsu i bidya ikebe ko zinariya, ko azurufa ko tani urim u shili wa.

¹⁰ Kotsu i bidya kasan ko matogo ma ire, ko akpata, ko kalangu wa. Ama da ya ba_nga_l vi a ka na_ka da ta ili i'ya ya ciga.

¹¹ “A ilyuci i'ya baci dem i uwai, i zami vuma u maci i rongo pini a kuwa ku ne hal ubana a'ayin a da ya laza.

¹² A'ayin a da baci ya uwa a kuwa, i dana, ‘Aza-kuwa, ndishi n shinga n rongo n a_da.’

¹³ Ama yi a wusha da baci, asa_kai ndishi n shinga n de n rongo pini. Shegai a wusha da baci wa, asa_ka ndishi n shinga mi n gono da.

¹⁴ Kpam kuwa ko tani ilyuci i'ya baci i uwai aku a 'yuwan da uryabusa ko a 'yuwan da upana_ka, ka_patsai kabuta ka a'ene a de i asa_ka asu vi.

¹⁵ Mayun n tonuko da, kain ka afada, Kashila ka pana ta ama a Sodom† n Gomora† asuvayali cika hal a lai tyoku da wa pana ama a ilyuci i nala yi!”

*Upana u ikyamba u da wa tuwa
(Marku 13:9-13; Luka 21:12-17)*

¹⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Mpa na ma suku da tyoku u ncon a mere ma nleweni. I woko aza a ugboji tyoku u kali, kpam i woko aza da a'ari yuwu tyoku u a'adya.

¹⁷ She i kirana, kpaci a ka ka_na da ta a banka da a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashila.

18 A rono ɗa ubana a kapala ka igomuna na ngono, kpaci eda atoni a va a da. Nala wa woko ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va kpam hal likimba u reve n ka.

19 Shegai a'ayin a da baci a kana da vi, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana ko tani tyoku da ya dana i'ya wa. A'ayin a nala yi Kashila ka naka da ta ili i'ya ya dana.

20 Shegai kadyanshi ka ya dansa vi ka de ka wa, Kulu ku Tata u de ka ka dansa a asuvu a de.

21 “Ama a ka neke ta atoku a le a wuna le. Nala dem isheku ya yanka mmuku n le. Mmuku kpam n 'yangaŋaka isheku i le hal a zuwa a wuna le.

22 Ama gba a ka 'yuwan da ta adama a kala ka va. Shegai gba ama da baci dem a pityanangi hal ubana a makorishi, a ka wauwa le ta.

23 Ilyuci i'ya baci dem ama a 'yuwan da, i daraka i bana a ilyuci i roku. Mayun n tonuko da, kahu i kyawan ilyuci ilyuci i Isara'ila gba, Maku ma Vuma ma tuwa ta.

24 “Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa, ko tani kagbashi ka lai uzakuwa u ne wa.

25 U rawa ta da karotsongishi ka woko tyoku u kawenishiki ka ne, kagbashi kpam ka woko tyoku u uzakuwa u ne. A isa baci Mpa uza da mari uzakuwa, ‘Magono ma ityoni i cingi;’ wata, Ba'alzabu,† eda aza a kuwa a va tani ndya a ka isa da?”

*Uza da u gain a pana uwonvo
(Luka 12:2-7)*

26 Yesu danai, “Panai uwonvo u ama a nala yi wa, kpaci ili i'ya baci dem i'ari usokongi gogo-na ama a ka tuwa ta a ka reve i'ya.

²⁷ N tonuko ɗa ta ukuna u na vi a karimbi, shegai ma ciga ta i tonuko le i'ya a katyashi. Ili i'ya baci ya pana ma dansa n tsubini a atsuvu a ɗe, i dana i'ya cika a zuba u kukpa ama a pana.

²⁸ “Kotsu i pana uwonvo u aza ɗa a ka wuna ɗa wa. Ikyamba i ɗe i'ya koshi a ka wuna, shegai a ka sawa uma u ɗe wa. Kashila ka koshi ya pana uwonvo, kpaci aya uza ɗa wa fuda wa nangasa gba uma n ikyamba a akina.

²⁹ Mberikele n re n ɗa a tsu denge kanini ka te,† shegai gba n nala, ma te ma la ma kuwa bawu Tata u ɗe u revei n ma wa.

³⁰ Kashila ka reve ta gba ko kenji ka yain ka kari a kaci ka vunu.

³¹ Adama a nala kotsu i pana uwonvo wa, kpaci tsupige tsu ɗe tsu la ta tsu mberikele ushani.

*Tonuko ama ukuna u Kawauwi
(Luka 12:8-9)*

³² “Uza ɗa baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u va u ɗa a kapala ka ama, mpa dem ma tonuko ta Tata u va u zuba uza nala vi katonif ka va ka.

³³ Shegai vu 'yuwan mu baci, mpa kpam ma tonuko ta Tata u va u zuba avu uza u va ɗa wa.”

*Ndishin shinga n ɗa n tukoi wa
(Luka 12:51-53; Luka 14:26-27)*

³⁴ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a ɗe i dana ndishi n shinga n ɗa n tukoi a likimba wa. N tuwa tsara n tuko ndishi n shinga wa, shegai kushulu.

† **10:29** Kondo “Anini” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

³⁵ N tuwā tā n ‘zuwa uza u yain tsilala n asheku a ne, makere ma yain tsilala nā mma u ne, kajene kpam ka yain tsilala n anuku a le.

³⁶ Atokulalu a ka yan tā pini a asuvu a kumaci ku de!’ ◇

³⁷ “Gbā aza da baci a lai uciga asheku n anuku a le kapala nā mpa, a rātsa a woko atoni a vā wa. Gbā aza da baci a ka ciga mmuku n le kapala nā mpa, a rātsa a woko atoni a vā wa.

³⁸ Vu canga baci mawandamgbani† ma vunu vu tonu mu wa, vu rātsa vu woko katoni ka vā wa.

³⁹ Gbā uza da baci wa kirana n uma u ne, wa namba tā u da. Uza da tani u nambai uma u ne adama a vā, wa wauwa tā u da.”

*Katsupi ka malen ma manyan ma
(Marku 9:41)*

⁴⁰ Yesu danai, “Uza da baci dem u wusha da, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha tā uza da u suku mu.

⁴¹ Uza da u wushai matsumate adama a da matsumate mi ma yanka yi kadyanshi ka Kashila, Kashila ka naka yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n matsumate mi. Uza da baci kpam u wushai vuma u maci adama a da vuma u nala vi wari uza u maci, a ka naka yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n vuma u maci nala vi.

⁴² Uza da baci u nei katoni ka kenu ka vā mako ma mini adama a da wari katoni ka vā, mayun n tonuko da, vuma u nala vi wa tsara tā katsupi ka malen ma manyan ma ne.”

◇ 10:36 Mik. 7:6.

11

Yesu n Yahaya Kalyuɓugi (Luka 7:18-35)

¹ An Yesu kotsoi utonuko Kupanamere yi ukuna u na vi, aku u a_sa_ka_i a asu vi u banai a ilyuci a asuvu a Galili t_sa_ra u wenishike u yain k_pa_m kuɓari.

² Yahaya Kalyuɓugi w_a t_a a asuvu a kuwa ku a'ali. An u panai ili i'ya Kirisiti wa yansa, aku u suki atoni a ne a roku ama a re.

³ A ba a wece yi, “A_da uza _da wa tuw_a vi, ko tsu vana uza roku?”

⁴ U wushunku le, “Walai i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei n ili i'ya i panai.

⁵ Arumb_a a wene t_a, awunu k_pa_m a wala t_a, nkutu n t_an_a t_a, agulani a pana t_a, akushe k_pa_m a 'y_an_ga_i a gonoi n uma. A yanka t_a aza a unambi kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga.

⁶ Kashil_a ka zuwuka t_a uza _da bawu u 'yuwan mu adama a ili i'ya n yain un_a u shinga.”

⁷ An atoni a Yahaya a lazai, aku Yesu gitai uyanka ama yi kadyanshi ka Yahaya, u danai, “An i banai a kakamba ki, ucun u vuma u eni u _da i banai uwene? W_a tyoku u asomini a _da uwule u tsu purusa a asu u _da baci dem u lapanai?”

⁸ Ucun u vuma u eni u _da i banai uwene? Vuma _da u ukai aminya a ikali? Aza _da a tsu uka aminya a ikali a a'eɓile a gonono a _da a'a_ri.

⁹ Ya i banai uwene? Matsumate ma? Eye. N tonuko _da u la t_a matsumate.

¹⁰ Tagar_ada u Kashil_a u yan t_a kadyanshi a kaci ka ne,

“Ma suku t_a katsumate ka v_a a kapala ka vunu,

uza da wa lapuluka vu ure.’ ◇

11 “Mayun n tonuko da, Yahaya Kalyubugi u la ta gba uza da baci wari n uma. Shegai uza u kenukulu gba a asuvu a tsugono tsu zuba u la yi ta.

12 Ili i'ya i bidyai a'ayin a da Yahaya Kalyubugi tuwai hal utuwa gogo-na, tsugono tsu zuba tsa ta udoku ucira, kpam ya dem wa modono ta tsara u uwa tsa.*

13 Gba ntsumate n Mele ma Musa a dana ta ukuna u tsugono tsu Kashila hal utuwa a'ayin a Yahaya.

14 I wushuku baci n ele, Yahaya vi aya Iliya matsumate ma ya vana vi.

15 I'a baci n atsuvu, panai!

16 “Nida ma dansa ukuna u ama a gogo-na? Nda a rotsoi? A'a ta tyoku u mmuku n da mari ndishi a kuden, n a ikambani,

17 “ ‘Tsu fulaka da ta ugbali, shegai i 'yuwain kuje!

Tsu shipuka da ushipa u ukpa, shegai i sa wa!’

18 “An Yahaya tuwai, u lafa ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, ‘Wa ta n ityoni i cingi!’

19 Shegai an Mpa Maku ma Vuma ma lya na n soyi, aku i danai, ‘Kalyai ka n kasoi, kpam kaje ka aza a uwusha u utafa n aza a unyushi u cingi ka.’ Ugboji u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u manyan ma maci ma u tsu yansa.”

◇ 11:10 Mal. 3:1. * 11:12 Ure u roku u da va reve udani u aza a Heline vi u da: “kpam aza a cingi a ka shilakanaka tsa tsara a wushi tsa n ucira.”

*Yesu ɓongoi ama
(Luka 10:13-15)*

²⁰ A ilyuci i'ya Yesu yansai ikunesavu i ne cika, ama yi a 'yuwan ta ukpatala a gono a asu u Kashila. U gita le ubongo,

²¹ “Ter de, aza a Korasinu! Ter de, aza a Besaida! A da baci ikunesavu i'ya n yain a asuvu a de i'ya n yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala de caupa. A uka ta akashi a rongoi a upoluso kakomo, tsara a wenike an a kpatalai a asakai unyushi u cingi u le!

²² N tonuko da, kain ka afada, Kashila ka laka ta uyanka ama a Taya n Sida ajebigi kapala n ada!

²³ Eda kpam aza a Kafarnahum, 'yangaasa da wa a ka 'yangaasa da a zuba? A ka vutala da ta a asuvu a akina! A da baci ikunesavu i'ya a yain ara de i'ya a yain a Sodom, an wari wa buwa ta pini hal n gogo-na.

²⁴ N tonuko da, kain ka afada, Kashila ka pana ta iyali i Sodom kapala n ada!”

*Yesu nakai ama uwunvuga
(Luka 10:21-22)*

²⁵ A'ayin a nala yi, Yesu danai, “Tata, Magono ma zuba n likimba, n cikpa vu ta, kpaci vu sokongu ta ukuna u na vi a asu u aza a ugboji n arevi, shegai vu wenikei u da a asu u aza da bawu a revei ili.

²⁶ Tata, nala vu wenei u gain vu yain!

²⁷ “Tata u va u naka mu ta ili yi gba. Uza wa la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Kpam uza wa la u revei Tata vi wa, she Maku mi n uza da Maku mi ma dangasai u tonuko.

²⁸ “Tuwai ara va, gba de aza da a wowoi n ucanga wa araji, ma naka da ta uwunvuga.

²⁹ Panaka numu, tsara i woko ama a va. Tuwai i rotsongusu ara va, kpaci mpa ma ta n uvakunku kaci kpm ya tsara ta uwunvuga.

³⁰ Uwenishike u da n danai i wushuku n u da vi, wa ta shana, kpm ucanga u va u razugba wa.”

12

*Yesu da Asheku a kain ka Ashibi
(Marku 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Kain ka te n kain ka Ashibi,† Yesu n atoni a ne a ka wala a mere ma ashina a ilya. Atoni a ne a ka pana kambulu, aku a gitai ukofuso aratu a ilya n a yuruwi n a takumi.

² An Afarishi a wenei nala, aku a tonukoi Yesu, “U gan atoni a vunu a yain nala wa! Mele ma kain ka Ashibi ma bishinka ta uyan manyan n kain ka Ashibi.”

³ Yesu wushuki, “Ma wundya i yan kaneshi u ili i'ya Dawuda n aje a nwalu a ne a yain an a ka pana kambulu vi?

⁴ U uwai a Kuwa ku Kashila u takumai iburodi i uwulukpi, ko an u wokoi Mele ma bishinka ta a takuma i'ya. Adaraki a da koshi a wushunki a takuma u da. ◇

⁵ Ma wundya i yan kaneshi u Mele ma Musa ma danai adaraki a da koshi a ka yan manyan a Kuwa ku Kashila n kain ka Ashibi ki? Shegai ko uza wa la u danai a nusuka mele ma Ashibi wa.

⁶ N tonuko da, uza da u lai Kuwa ku Kashila aya pini naha.

⁷ A da baci i revei kalen ka Tagarada u Kashila u na vi, ‘N la ta uciga i woko aza a asuvayali a asu u

◇ 12:4 1 Sam. 21:1-6.

atoku a ɗe, n u ɗa ya yanka mu uɗarākpa,† ɗ i'ari ya kidāga ama a na yi aza ɗa bawu a'ari n unyushi ugana wa.

⁸ Adama a nala, mpa Maku ma Vuma Asheku a ɗa, hal n a kain ka Ashibi dem.”

*Yesu tanasai vuma ɗa ili i soi kukere
(Marku 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ An Yesu asakai a asu vi, aku u ba u uwai a kagata ka Kashila ka kari evu.

¹⁰ U cina ta pini vuma ɗa ili i soi kukere. Afarishi a zuwuka yi a'eshi tsara a tsara ili i'ya a ka sapula yi n i'ya, aku a wece yi, “Wa dere a tanasa vuma n kain ka Ashibi?”

¹¹ U wushunku le, “Ia baci n macon† aku ma rukpai a ilyukoi n kain ka Ashibi, ya wutukpa ma wa? Mayun tani ya wutukpa ta ma.

¹² Ama a la ta ncon kalen, adama a nala, dere ɗa a yain ili i shinga n kain ka Ashibi.”

¹³ Yesu tonukoi vuma vi, “Barakpa kukere ku vunu.” An u barakpai kukere ki, aku ku gonoi mai tyoku ku ire ki.

¹⁴ Pini nala, Afarishi yi a wutai a ka sheshe tyoku ɗa a ka wuna Yesu.

Kagbashi ka Kashila ka dangasai

¹⁵ Yesu reve ta ili i'ya Afarishi a ka yawunsa, aku u asakai asu vi. Ama ushani a tonon yi, kpam u tanasa ta gba aza a mballa.

¹⁶ Shegai u ronoi ama yi atsuvu kotsu a tonuko uza ko eyi yayi wa.

¹⁷ U yan ta ili i na yi tsara a shadangu ili i'ya Kashila ka danai a unu u Ishaya matsumate:

◇ 12:7 Hos. 6:6.

- 18 “Kagbashi ka va ka na, uza da n dangasai.
Ma ciga yi ta, kpam u zuwa mu ta n panai
kayanyan cika.
Ma naka yi ta Kulu ku va,
kpam wa tonuko ta gba iyamba an ukuna u va
wari dere.
- 19 Wa nanamgbana ko tani u salasa wa,
ko kpam u yain kuɓari n isali a ire wa.
- 20 Wa koɗuso asomini a da a katalasai wa,
wa cimbusa tani macikalu ma ma ciga ucimba wa.
Nala wa rongo uyansa hal she ukuna u da wari
dere u lya kaci ka ukuna u cingi.
- 21 Iyamba gba a ka zuwa ta uma u le ara ne.” ◇

Yesu n Ba'alzabu
(Marku 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Aku ama roku a tukoi Yesu karumba kpam
kabebe ka, adama a ityoni i cingi. Aku Yesu
tanasai vuma vi, kute-kute u gitai kadyanshi
kpam u wenei asu.

23 Gba ama yi a yain majiyan, a danai, “Gaawan
vuma u na vi Maku ma Dawuda ma, Kirisiti
Kawauwi!”

24 An Afarishi a panai nala, a wushunku le, “U
wutukpa ta ityoni i cingi kpaci magono ma le
Ba'alzabu u naka yi ta ucira u da wa yan nala.”

25 Yesu reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u
tonuko le, “Uyamba u da baci u pecei kaci ka ne
n u shilakani, u da wa barakpa wa. Kpam ilyuci ko
kuwa ka baci ku pecei n ku shilakani, ka rukpa ta!

26 Kanangasi ka wutukpa baci Kanangasi,* nala u wenike ta tsugono tsu ne tsu pece ta abon abon, kpam tsa barakpa wa aku tsu rukpa.

27 I da n wutukpa ta ityoni i cingi adama a da Ba'alzabu nakā mu ucira u da ma yan nala. Nala baci, ya nakai atoni a de ucira u da a ka wutukpa le dem? Ili i'ya atoni a de a tsu yan i wenike ta an kadyanshi ka i tsu yansa a kaci ka va ka dere wa.

28 Shegai mpa ma wutukpusa baci ityoni i cingi n Kulu Keri ku Kashila, tsugono tsu Kashila tsa tsu tuwa de la vi a asuvu a de.

29 “Uza wa ciga baci u uwa a kuwa ku uza u ucira u yain uboki, she u matsa u sira ve uza u ucira vi, aku u fuda u yain uboki a kuwa ki.

30 “Uza da baci bawu wari a asu u va, tsilala tsa wa yan na mpa, uza da kpam bawu wa banga mu ucirangusu, wacinsa da wa wacinsa.

31 N tonuko da, Kashila ka cimbusuka ta uza da u nusukai aza roku, hal n uza da wa yan kadyanshi ka cingit a ukuna u Kashila. Shegai Kashila ka cimbusuka uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa.

32 Kashila ka cimbusuka ta uza da baci dem u nusukai Mpa Maku ma Vuma n kadyanshi. Shegai Kashila ka cimbusuka uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa, ili i'ya i bidyai gogo-na hal ubana a'ayin a da a ka tuwa.”

Madanga n ilimaci i ne

(Luka 6:43-45)

33 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “I tsu reve ta madanga a ilimaci i ne. Madanga ma shinga ma

* 12:26 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

tsu matsa t̄a ilimaci i shinga, maɗanga ma cingi k̄pam ma tsu matsa t̄a ilimaci i cingi.

³⁴ Eɗa a'eku! Eɗa ama a cingi a ɗa, niɗa ya ɗana ili i shinga? Un̄a u tsu ɗana t̄a ili i'ya i'ari a katakasuvu.

³⁵ Ama a maci a'a t̄a n ili i shinga a atakasuvu a le, k̄pam i'ya a tsu ɗana. Ama a cingi k̄pam a'a t̄a n ili i cingi a atakasuvu a le, ele dem i'ya a tsu ɗana.

³⁶ N tonuko ɗa, kain ka afada ya wenike t̄a ḡba kadyanshi ka gbani ka i dansai caupa vi.

³⁷ I shinga i'ya baci i dansai, Kashila ka ɗana t̄a eɗa aza a unyushi a ɗa wa. Shegai i cingi i'ya baci i dansai, wa ɗana t̄a eɗa aza a unyushi a ɗa.”

Ama a wecikei iryoci

(Marku 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Pini nala, awenishiki a Mele n Afarishi a tuwai ara Yesu, a ɗanai, “Kawenishiki, tsa ciga t̄a tsu wene iryoci tsara tsu reve an a asu u Kashila ɗa vu wutai.”

³⁹ U wushunku le, “I ciga t̄a iryoci k̄paci eɗa aza a cingi a ɗa, k̄pam ya wushuku wa. Shegai iryoci i Inusa† matsumate i'ya ya tsara koshi.

⁴⁰ Inusa rongo t̄a a asuvu a katsuma ka kadan ka pige hal ḡba a'ayin a tatsu. Nala k̄pam wa woko, Mpa Maku ma Vuma ma rongo t̄a a kasaun hal ḡba a'ayin a tatsu.

⁴¹ Kain ka afada ama a Niniba† a ka 'yanga t̄a a wenike ama unyushi u ɗe. A kpatala t̄a a asu u Kashila an Inusa yanka le kuɓari. Gogo-na uza ɗa u lai Inusa aya pini na.

⁴² Magono ma Sheba uka, wa 'yanga t̄a u wenike ama unyushi u ɗe. U yan t̄a nwalu ma mɓari tsara

u tuwā u pana ukuna u ugboji u Solomo n kaci ka ne. Gogo-na uza dā u lai Solomo aya pini na.”

Ugono u ityoni i cingi
(Luka 11:24-26)

⁴³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “A'ayin a dā baci ityoni i cingi i te i wutai a asuvu a vuma, i tsu bana ta a asu u ekpi ubolo asu u dā wa wunvuga, shegai wa tsara wa.

⁴⁴ Aku u dana, ‘Ma gono ta a kuwa ka n asakai vi!’ An u gonoi, aku u cinai uza wa pini a kuwa ki wa. A wujuma ka de sarara a kalai ka.

⁴⁵ Aku ityoni yi i lazai i ba i tukoi ityoni i cingi i shindere i roku aza dā a la yi tsicingi, aku a rongo pini. Vuma u nala vi wa kotso ta ndishi n ne n upana u ikyamba u dā u lai u caupa vi. Ili i'ya ya gita n ama a cingi a gogo-na dā la vi.”

Mma n a'angu a Yesu
(Marku 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesu pini a kadyanshi n ama, aku mma u ne n a'angu a ne a rawai. A shamgbai a uwotsu a da a tonuko yi a ka ciga a wene yi.

⁴⁷ Aku uza roku u tonuko yi, “Mma u vunu n a'angu a vunu alya pini a uwotsu a ka ciga a wene vu.”

⁴⁸ U wushunku yi, “Ya mma u va? An ya a'angu a va?”

⁴⁹ Aku u sapunki atoni a ne kukere, u danai, “Mma n a'angu a va a dā na.

⁵⁰ Uza dā baci wa panaka Tata u va u zuba, aya mma u va, n vangu u va, n utaku u va.”

13

*Agisani a uza da u wacangusi icun
(Marku 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Kain ka nala ki, Yesu wutaɪ a kuwa ki u banai a ikengi i kushivā u dusuki wa wenishike.

² Kakumā ka ama ka kyawan yi cika hal ka zuwa yi u uwai a kpatsu u dusuki, ama yi kpam a shamgbai a kagifa.

³ U wenishike le ili ushani n agisani, u danai,
“A yan tā vuma roku uza da u banai uwacangusu icun a kashina ka ne.*

⁴ A'ayin a da wari a uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure, nnu n kaɗasaɪ i'ya.

⁵ I roku kpam i rukpai a iyamba i atali a asu u da bawu kayala kari pini ushani. Iacun yi i lazai i binyai, kpaci kayala ka maci ka pini wa.

⁶ An kaara ka yain, aku ka runukpai i'ya, kpaci alu a le a gbonguro cika wa, aku i lazai i ekpei.

⁷ Iacun i roku i rukpai a asu u awana, an i gbonguroi, aku awana yi a sapsai i'ya.

⁸ Iacun i roku kpam i rukpai a iyamba i shinga, i wutaɪ i matsai mmuku. Gba icun i'ya kacimbi ki ka wacangusi vi, i roku i nakā tā mmuku amangatawun-amangatawun, i roku tani amangatatsu-amangatatsu, i roku kpam kamankupa-kamankupa.

⁹ Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana.”

*Ili i'ya i zuwai Yesu tsu dansa n agisani
(Marku 4:10-12; Luka 8:9-10)*

* **13:3** Iacun i'ya a ka dansaka pini na vi, aza a Yahuda a tsu ce i'ya n kushe wa, shegai a wacangusu i'ya.

¹⁰ Aku atoni a ne a wece yi, “Nɗya i zuwai vu tsu dansa n ama n agisani?”

¹¹ U wushunku le, “A dangasa ɗa ta i reve ili i tsugono tsu zuba i'ya i'ari usokongi, shegai aza roku a ka reve ili i'ya i'ari usokongi vi wa.

¹² Kashila ka doku ta ka naka uza da wari n ili cika, shegai ama da a bawu a'ari n ili, a ka namba ta hal gbam i kenu i'ya a'ari n i'ya vi.

¹³ Ili i'ya i zuwai n tsu dansa n ele n agisani i'ya: “A ka webele ta, shegai a ka wene wa, a ka pana ta, shegai a ka reve wa.

¹⁴ Kazuwamgbani ka Kashila ka woko de mayun, tyoku da Ishaya matsumate u danai:

“Ya panasa ta kadyanshi ka va, shegai ya reve wa.

Ya wenishe ta ili i'ya ma yansa, shegai ya reve kalen ka ne wa.

¹⁵ Kpaci atakasuvu a le a gbama de, atsuvu a le kpam a ka pana wa.

A kimbā de a'eshi a le tsara a wene wa, kpam tsara atsuvu a le a pana wa.

Kpam atakasuvu a le a ka reve wa, bele a kpatala ara va

n tanasa le.’ ◇

¹⁶ “Shegai Kashila ka zuwuka da de unā u shinga, kpaci a'eshi a de a ka wene ta, atsuvu a de kpam a ka pana ta!

¹⁷ Mayun n tonuko da, ntsumate ushani n ama a maci a ciga ta a vana a wene ili i'ya i wenei, a pana kpam ili i'ya i panai, shegai a wene wa, a pana tani wa.

*Yesu wutukpai kalen ka agisani ki
(Marku 4:13-20; Luka 8:11-15)*

¹⁸ “Panai mai kalen ka agisani ka icun i'ya a wacangusi vi.

¹⁹ Iacun i'ya i rukpai a ure vi, alya ama da a panai ukuna u tsugono tsu zuba, shegai a reve u da wa. Aku uza u cingi vi u tuwai u fulai u da a atakasuvu a le.

²⁰ Iacun i'ya i rukpai a iyamba i atali tani, alya ama da a panai ukuna vi n mazanga, kpm a wushai u da mai.

²¹ Shegai alu a le a uwa a iyamba cika wa. A barakpa n uwusha ukuna vi wa, an a'ayin a ukondo a rawai adama a ukuna u tsugono vi, aku a rukpai.

²² Iacun i'ya i rukpai a asuvu a awana, alya ama da a panai ukuna vi, shegai adama a kadambula ka ili i'ya uma u nambai, n uciga u utsari u lapana le. Pini nala, kadambula ki ka gbagbala le hal a kpadai unaka ilimaci.

²³ Iacun i'ya kpm i rukpai a iyamba i shinga, alya ama da a panai ukuna u tsugono vi a revei u da mai. A gbonguro ta hal a matsai mmuku ushani, aza roku amangatawun-amangatawun, aza roku amangatatsu-amangatatsu, aza roku kpm kamankupa-kamankupa.”

Agisani a ilya n akan

²⁴ Yesu doki u yanka le agisani a roku, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku u da u cei ilya a kashina ka ne.

²⁵ Kain ka te n kayin cina ya dem lavuta de, aku utokulalu u ne u tuwai u wacangusi akan pini a asu u ilya vi, aku u laza.

²⁶ An ilya yi i wutai i gitai ugbonguro ya matsa, aku akan yi dem a gbonguroi.

²⁷ Pini nala, agbashi a vuma yi a tuwai ara ne, a danai, 'Vu ce ta ilya i shinga a kashina ka vunu, shegai nte akan a naha a wutai?'

²⁸ "Vuma vi u wushuki, 'Utokulalu u va da u cei a da.'

"Aku a wece yi, 'Va ciga tsu kapusa a da?'

²⁹ "U danai, 'Asakai a da pini, kpaci i da baci ya kapusa a da, ya kapusa ta dem ilya yi.

³⁰ Asakai a da n ilya yi a gbonguro kaɓolo hal ubana a'ayin a ukapa, aku n tonuko ayain a manyan yi: Gitai ve i bolomgono akan yi i sira a da a asu u te, tsara a tuwa a daɓa a da. Ilya yi kpam i bolomgono i'ya i tuko i'ya a mapon ma va.'"

Agisani a icun i musta

(Marku 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu doki u tonuko le agisani a roku, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku da u bidyai ucun u musta u cei a kashina ka ne.

³² Ucun u kenu u da gba gba a asuvu a icun, shegai an u gbonguroi, aku u wokoi u pige a asuvu a nwurete gba. U wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsabu n ne."

Agisani a yisti

(Luka 13:20-21)

³³ Yesu doki kpam u yanka le agisani a roku, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uka roku da bidyai yisti,† aku u vurai u da a akundatsu a pige a tatsu a kira a mabara u vurai mai hal ku shitai cika."

Yesu tsu dansa t̄a n agisani
(Marku 4:33-34)

³⁴ Yesu tsu dansa t̄a n kakum̄a ka ama n agisani, u tsu tonuko le ili bawu u ɓolomgbonuko le n agisani wa.

³⁵ Yan ɗa u tsu yan nala tsar̄a u shad̄angu udani u ɗa Ishaya matsumate u danai:

“Ma dansa t̄a n aɗa n agisani,
n tonuko ɗa ili i'ya i'ari usokongi tun a'ayin a ɗa Kashila ka yain likimba.” ◇

Yesu wutukpai kalen ka agisani a ilya yi

³⁶ An Yesu asak̄ai kakum̄a ka ama ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a tuwai ara ne, a danai, “Tonuko tsu kalen ka agisani a akan a kashina yi.”

³⁷ U wushunku le, “Uza ɗa u cei icun i shinga yi Maku ma Vuma ma.

³⁸ Kashina ki likimba ɗa, icun i shinga yi kпам alya ama ɗa a'ari a tsugono. Icun i akan yi kпам alya aza ɗa a'ari a asu u uza u cingi vi.

³⁹ Utokulalu uza ɗa u wacangusi icun i akan yi aya Kalapansi. A'ayin a ukapa yi a ɗa a'ayin a makorishi ma likimba. Ayain a manyan aza ɗa a ka ɓolomgbono ilya yi, alya atsumate a zuba.

⁴⁰ “Akan a ɗa a ka ɓolomgbono a ɗaɗa. Nala wa woko a a'ayin a makorishi.

⁴¹ Mpa Maku ma Vuma ma suku t̄a atsumate a va, kпам a ka wutukpa t̄a gb̄a ili i'ya ya tuko unyushi u cingi hal n aza ɗa a ka yan tsicingi dem a tsugono tsu va.

⁴² Atsumate yi a ka vutala le t̄a a asuvu a kudyuku ku akina a asu u ɗa a ka rongo kushen hal n ulumusa u a'anga.

◇ 13:35 Ishp. 78:2.

⁴³ Shegai ama a shinga a ka laɗa ta yavu kaara a tsugono tsu Tata u le. Uza ɗa baci wari n atsuvu a upana, u pana!

Agisani a kuzuwate ku ucanga ka kari usokongi

⁴⁴ “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku ɗa u tsarai kuzuwate ku ucanga ka uza roku u sokongi a kashina. U lapulai u sokongi ka, wa yan ipeli u ba u dengei gba ili i'ya wari n i'ya, aku u gonoi u tsilai kashina ki.

Agisani a igbegu i ikebe

⁴⁵ “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uza u tsilaga u roku ɗa wa bolo igbegu i ikebe i shinga.

⁴⁶ An u tsarai u te u tsulobo cika, u ba u dengei ili i'ya wari n i'ya gba, aku u ba u tsilai u ɗa n ikebe yi.”

Agisani a ibilili

⁴⁷ Yesu doki u yanka le agisani a roku u danai, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Akani a adan a roku a ɗa a vutalai ibilili i le a kushiva, aku a kanasai icun i adan kau-kau.

⁴⁸ An ibilili yi i shadangi, a wutukpai i'ya a ikengi a dusuki a ka pecene adan yi. A zuwai a shinga yi a asuvu a mabana, aku a wotsongi a ɗa bawu a gain.

⁴⁹ Nala wa woko a a'ayin a makorishi. Atsumate a zuba a ka tuwa ta a pecene ama a cingi a asuvu a ama a maci.

⁵⁰ Atsumate yi a ka vutala ta ama a cingi yi a asuvu a kudiyuku ku akina, nte a ka rongo pini kushen n ulumusa u a'anga.”

Kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau

⁵¹ Yesu wece le, “I reve kalen ka ili i nala yi gba?”

A wushuki, “Tsu reve ta.”

⁵² Aku u tonuko le, “Gba kawenishiki ka Mele ka ka wokoi karotsongishi a tsugono tsu zuba, wa ta tyoku u uza u kuwa da u wutukpai kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau a kunu ku kuzuwate ku ucanga.”

Aza a Nazara a 'yuwain Yesu

(Marku 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ An Yesu kotsoi udansa agisani yi, aku u laza u asakai asu vi

⁵⁴ u gonoi a Nazara, a ilyuci i ne. An u wenishikei pini a kagata ka Kashila, ya dem u gitai majiyan n a dansi, “Nte da u tsarai kakiri ka ne n uyansa ikunesavu naha?”

⁵⁵ Maku ma kashei ma na vi wa? Tsa wundya mma u ne u da Meri vi? A'angu a ne kpam alya an Yakubu, Isuhu, n Simo n Yahuza?

⁵⁶ Ataku a ne kpam a'a ta na kabolo n atsu. Nida wa yansa ili i na yi gba?”

⁵⁷ Adama a nala ama yi a 'yuwan yi uwusha.

Shegai Yesu tonuko le, “Matsumate ma tsu yan n tsupige a ilyuci i ne n kuwa ku ne wa, she a kateshe.”

⁵⁸ Adama a nala, u yansa ikunesavu ushani wa, kpaci a'a n upityanangu wa.

14

Ukpa u Yahaya Kalyubugi

(Marku 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u pana ta ukuna u Yesu.

² Aku u tonukoi agbashi a ne, “Yesu vi Yahaya Kalyuḅugi ḁa, uza ḁa u 'yaṅgai a ukpa, ḁa gai i zuwai wa yansa ikunesavu yi.”

³ A'ayin a ḁa a wurai niḁe, Hiridu kaṅa ta Yahaya, u sira yi u zuwa yi a kuwa ka a'ali. U yan ta nala adama a Hiridiya, uka u vangu u ne Filibu u ḁa u bokoi u wokoi uka u ne.

⁴ Yahaya Kalyuḅugi tonusuko yi ta, “Wa dere vu zuwa Hiridiya wa!”

⁵ Hiridu wa ciga u wuna Yahaya, shegai wa pana ta uwonvo u ama, kpaci a wushuku ta Yahaya matsumate ma.

⁶ Kain ka te an a ka yan abiki† a uciḅusa n kain ka ilimaci i Hiridu, maku ma makere ma Hiridiya ma u matsakai Filibu u gitai kuje a kapala ka Hiridu n amoci a ne, aku u panai kayanyan.

⁷ Aku u tsinai u ḁa wa naka yi ta gbā ili i'ya baci dem wa ciga.

⁸ Aku mma u makere vi u tonuko yi u ba u dana, “Ma ciga ta kaci ka Yahaya Kalyuḅugi a mabaluwa gogo-na!”

⁹ Magono mi ma pana kayanyan n ili i'ya u foloi vi wa. Shegai an u wokoi bawu wa ciga u kpaḁa ushadangu kazuwamgbani ka u yain a kapala ka amoci a ne yi, aku u tonukoi asoje a ne,

¹⁰ a bana a kuwa ku a'ali a kiḁa kaci ka Yahaya Kalyuḅugi.

¹¹ A tukoi ka a mabaluwa a nakai makere mi. Aku u bidyai ka u tukoi mma u ne.

¹² Pini nala, atoni a Yahaya a tuwai a bidyai ikyamba i ne a ba a ciḁangi. Aku a ba a tonukoi Yesu.

*Yesu lyatangi ama azu a tawun
(Marku 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)*

¹³ An Yesu panai alabari a Yahaya, aku u 'yangai u uwai a kpatsu wa bana a kakamba utyoku u ne. Shegai an kakuma ka ama ka revei, aku a tono yi n a wali a ikengi i kushiva.

¹⁴ An u rawai kakamba ki, u cinai kakuma ka ama cika ka vana yi. U panai asuvayali a le, u tanasai kpam aza da a'ari na mballa.

¹⁵ An kaara ka yain evu n urukpa, atoni a ne a tuwai ara ne a danai, "Kuvuli ku yan de, kpam a kakamba ka tsari. Asaka ama yi a laza a bana a une une a tsilaka kaci ka le ilikulya."

¹⁶ Shegai Yesu wushunku le, "U kana she ama yi a laza wa. Eda naka le ili i roku a lyai."

¹⁷ Aku a danai, "Iburodi i tawun n adan a re a da tsu koshi."

¹⁸ U danai, "Tuko numu iburodi n adan yi."

¹⁹ Aku u tonukoi ama yi a dusukusu a mete mi. U bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gadigbai kaci ka ne a zuba u cikpai Kashila adama a ilikulya yi. U jibamgbanasai i'ya, u nakai atoni a ne a pecike ama yi.

²⁰ Gba ama yi a takuma ta hal a cuwusai. Aku atoni a ne a bolomgbonoi abuwi a da buwai vi hal a shadangi mbana kupa na n re.

²¹ A'ali a da a'ari pini a asu vi a rabansa ta ama azu a tawun (5,000), bamu gbam n aka na mmuku.

*Yesu walai a zuba u mini
(Marku 6:45-52; Yahaya 6:15-21)*

²² Kute-kute, Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a pasamgbana kushiva. Eyi wa shamgba ta ve u asaka ama yi a laza ugono a kuwa.

23 An u asaka le a lazai, aku u banai a masasa utyoku u ne wa yan kvasu. Cina kayin ka yan de kpam aya wari pini utyoku u ne.

24 A'ayin a nala yi, kpatsu ku atoni a ne ka ka ta a mere ma kushiva, aku uwule u pige u 'yangai, a'ari umodono n abali a pige.

25 N kpasani ku de, Yesu tuwai ara le n u wali a zuba u mini.

26 An a wene yi, aku uwonvo u kana le. Aku a salai, a danai, "Kafofu ka!"

27 Shegai Yesu yanka le kadyanshi, "U ratsa ta, mpa! Panai uwonvo wa."

28 Bituru danai, "Asheku, ada baci mayun, tonuko mu n tuwa a mini mi."

29 U tonuko yi, "Tuwa."

Bituru wutai a kpatsu ki u walai a zuba u mini ubana ara ne.

30 Shegai an u wenei uwule n abali, aku uwonvo u kana yi, u gitai uliba. Aku u salai, "Asheku, wauwa mu!"

31 Kute-kute, Yesu barakpai kukere ku ne u kana yi. U danai, "Upityanangu u vunu u gusa ta. Ndya i zuwai va yan malala?"

32 An a uwai a kpatsu, uwule vi kpam u vaki.

33 Aku aza da a'ari pini a kpatsu ki a lyakai Yesu kayala, a danai, "Mayun da, avu Maku ma Kashila ma!"

*Yesu tanasai aza a mbala a Janisara
(Marku 6:53-56)*

34 An a pasamgbanai kushiva, aku a rawai a uyamba u Janisara.

³⁵ An ama yi a revei Yesu, aku a tonukoi ama a asu yi gb̄a, “Yesu tuw̄a t̄a.” Aku ama yi a tukusoi aza a m̄b̄al̄a ara ne.

³⁶ A folo yi u as̄ak̄a aza a m̄b̄al̄a yi a sawa kaletsu ka kunya ku ne. Gb̄a aza d̄a a sawa yi vi a t̄an̄a t̄a.

15

Gorimukoi Mele ma Kashil̄a (Marku 7:1-13)

¹ Afarishi n awenishiki a Mele a roku a as̄ak̄ai Urishelima a tuw̄ai ara Yesu, a wece yi,

² “N̄dya i zuwai atoni a vunu bawu a ka gorimuko ili i'ya nkoshi n cau n tsunu n wenishikei? Kpaci a tsu sawa akere a le kahu a lyai ilikulya wa.”

³ Yesu wushunku le, “N̄dya i zuwai bawu ya gorimuko kadyanshi ka Kashil̄a aku ya tono uwenishike u kaci u d̄e?”

⁴ Kashil̄a ka dana t̄a, ‘N̄ak̄a tata u vunu n̄a mma u vunu tsupige,’ k̄pam ‘Vu wisha baci tata k̄o mma u vunu, a ka wuna vu t̄a.’ ◇

⁵ Shegai ya wenishike n i dansi ama a'a baci n ili i'ya a ka b̄anḡa tata ko mma u le, aku a danai, ‘Ili i na yi i Kashil̄a i'ya,’

⁶ adama a nala u k̄an̄a a n̄ak̄a asheku a le wa. I 'yuwan t̄a udani u Kashil̄a adama a agadu a d̄e.

⁷ Ed̄a ama a maci a k̄ab̄an! Ishaya matsumate u korongu t̄a dere ili i'ya Kashil̄a ka danai:

⁸ “ ‘Ama a na yi n un̄a u d̄a a ka n̄ak̄a mu tsupige koshi,

shegai a atakasuvu a le a yan d̄e m̄b̄ari n̄a mpa.

⁹ Ugbashika u d̄a a ka gbashika mu vi u gbani u d̄a.

◇ 15:4 Uwt. 20:12; Uwt. 21:17.

Ili i'ya kpam a ka wenishike udani u vuma u ɗa.' ”

Ili i'ya i tsu nangasa vuma
(Marku 7:14-23)

¹⁰ Yesu isai kakuma ka ama ki, u tonuko le, “Panai kpam i reve ili i'ya ma tonuko ɗa.

¹¹ Ili i'ya ama a ka lyuku a una u le i'ya ya nangasa le wa, she ili i'ya ya wuta a asuvu a una u le i'ya i tsu nangasa le.”

¹² Aku atoni a ne a tuwai a danai, “Vu reve gbam an vu nangasai Afarishi katsuma n ili i'ya vu danai nala vi?”

¹³ U wushunku le, “Gbā maɗanga ma baci bawu Tata u va u zuba u shigbai, wa muɗa ta ma n alu a ne dem.

¹⁴ Kiranai n Afarishi a nala yi! A'a ta tyoku u arumba a ɗa a ka rono atoku a le arumba, kpam gba le a ka rukpa ta a kaɗaka.”

¹⁵ Aku Bituru wushuki, “Ndya kalen ka kadyan-shi ka vu yain a ukuna u ili i'ya ya nangasa ama yi?”

¹⁶ Yesu danai, “Hal n gogo-na kotsu i reve wa?

¹⁷ Mayun i reve ta gai ilikulya i'ya i uwai a una ya bana ta a katsuma aku i wuta.

¹⁸ Shegai kadyan-shi ka cingi ka ka wuta a una ka wuta ta a katakasuvu, kpam ili i'ya ya nangasa ɗa i'ya gai la vi.

¹⁹ A katakasuvu ka uyawunsa u cingi n uwuna uma u vuma gbani u tsu wuta. Nvain n uka u uza roku n tsishankala a katakasuvu ka dem a tsu wuta. Nala kpam dem uboki, n kaɓan, n kadyan-shi ka cingi a kaci ka atoku.

20 Ili i'ya ya nangasa ḁa i'ya la vi. Ulya ilikulya bawu usawa u akere u tsu nangasa ḁa wa.”

*Yesu ḁangai uka ḁa wari Kawulawa
(Marku 7:24-30)*

21 Yesu ḁḁakai asu nala vi, u lazai ubana a ilyuci i Taya n Sida.

22 An u rawai, uka u aza a Ka'ana† roku uza ḁa wari pini na ndishi u tuwai ara ne n u salasi, “Asheku, Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va! Ityoni i cingi i shadangu ḁe makere ma va.”

23 Shegai Yesu dana uka vi ili wa. Aku atoni a ne a tuwai a folo yi, “Tonuko uka vi u laza a asu u na vi. Aya pini wa tonu tsu n u salasi.”

24 Yesu danai, “Adama a aza a Isara'ila ḁa koshi a suku mu. A'a ta tyoku u ushiga u ncon n ḁa n puwain.”

25 Aku uka vi tuwai ara ne u kudangi a kapala ka ne, u danai, “Asheku, ḁanga mu!”

26 U wushunku yi, “Dere ḁa vuma u bidya ilikulya i mmuku u naka nshe wa.”

27 Uka vi danai, “Nala wari Asheku, shegai nshe n tsu lya ta agashi a ilikulya i'ya i tsu rukpusa.”

28 U wushunki uka vi, “Uka, va ta n upityanangu u pige, ma yanka vu ta ili i'ya vu danai n yanka vu.” Dere u ulapa u uwule u nala vi u ḁa makere ma ne ma tanai.

*Yesu tanasqi ama ushani
(Marku 7:31-37)*

29 Pini nala, Yesu ḁḁakai asu vi u lazai ubana a ikengi i Kushiva ku Galili, u yuwai a kagidali ka masasa u dusuki.

30 Kakumā ka ama ka tuwāi a tuko yi awunu ushani n aza da ikyamba i le i soi. A tukoi dem abebe, n arumbā, n aza a mbālā icun kau-kau. A zuwa le a kapala ka ne, aku u tānāsā le gbā.

31 Ya dem wāri a majiyan ma ili i'ya u wenei n i'ya u panai. Abebe a fudai a dansai. Aza da ikyamba i le i soi, a tānai. Awunu a ka wala. Arumbā kpam a ka fuda a ka wene. Pini nala, ya dem wāri ucikpalasā Kashilā ka aza a Isara'ila.

*Yesu lyatangi ama azu a nishi
(Marku 8:1-10)*

32 Yesu isāi atoni a ne a asu u te, u tonuko le, “Ma pana tā asuvayali i ama a na yi. A'a tā kābalo nā mpa ara kain tatsu da pa vi, bawu ili i ulya. Ma ciga n asākā le a laza n kambulu wa, kotsu a rukpā a ure a'ayin a da a ka gono a kuwa wa.”

33 Atoni a ne a wushuki, “Asu u na vi kakamba ka. Nte tsa tsarā ilikulya i'ya tsa lyatangu kakumā ka ama ka na ki?”

34 Yesu wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya?”

A wushuki, “I shindere i'ya n adan a shawu kenu.”

35 Yesu tonukoi ama yi a dusuku a iyamba.

36 Pini nala, u bidyai iburodi i shindere n adan yi, u cikpai Kashilā. U jibāmgbanāsāi i'ya u nākāi atoni a ne, aku a pecikei ama yi.

37 Ya dem takuma tā hal u cuwāi. Aku atoni yi a cirangi abuwu a da a buwai vi hal a shadangi mbana n pige n shindere.

38 A'ali azu a nishi (4,000) a da a takumai iburodi yi, bamu gbām n aka nā mmuku.

³⁹ An Yesu aṣakāi ama yi a lazai, aku u uwai a kpatsu u pasamgbanai kushiva. U tuwai u cipai a iyamba i'ya i'ari evu n ilyuci i Magadan.

16

Azapige a wecikei ukunosavu (Marku 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Afarishi n aza a Sadusi a tuwai ara Yesu a ka ciga a wanda yi n keci, a tonuko yi u yanka le iryoci i roku, tsara u wenike le an Kashila ka wushuki n eyi.

² Shegai Yesu wushunku le, “A'ayin a da i wenei kaara ka rukpa, i tsu dana ta ‘Usana wa lobono ta, kpaci i wene ta zuba u shilamgbanai.’

³ N usana kpaam i wene baci zuba u shilamgbanai aku u tuwai u limanai, i tsu dana ta, “Ara wa ro ta.” I wenei iryoci i na a zuba i fudai i revei kalen ka le. Nala dem i wenei ili i'ya ma yansa gogo-na, shegai i fuda i reve kalen ka le wa.

⁴ Ama a cingi n aza a ukpafda u upityanangu u a'ayin a na a wecike ta iryoci, shegai a ka naka iryoci wa, she iryoci i Inusa matsumate koshi.” Aku Yesu asaka le u lazai.

Kiranai n uwenishike u da bawu wari dere (Marku 8:14-21)

⁵ An atoni a Yesu a pasamgbanai upashi u kushiva, a asansa a bidya burodi wa.

⁶ Yesu tonuko le, “Kiranai, i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.”†

⁷ Atoni yi a ka dansa utyoku u le, “U kana ta u dana nala kpaci tsu tuko burodi wa.”

⁸ An Yesu revei ili i'ya a ka tono, aku u wece le, “Nɔya i zuwai ya dansa utyoku u ɔe a ukuna u ɔa bawu i'ari n burodi? Upityanangu u ɔe u gusa ta.

⁹ Hal n gogo-na kotsu i reve wa? Cibai n iburodi i tawun i'ya n lyatangi ama azu a tawun (5,000), kpam cibai hal i cirangi abuwu a ɔa a buwai mbana ushani.

¹⁰ Nida ukuna u iburodi i shindere i'ya n lyatangi ama azu a nishi (4,000)? Mbana n yain n ɔa i shadangi n abuwu a ɔa a buwai?

¹¹ Mpa kadyanshi ka burodi ka ma yanka ɔa wa. Nɔya i zuwai i kpaɔai ureve? Tonuko ɔa ma tonuko ɔa i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.”

¹² A makorishi a tuwai a revei an kadyanshi ka yisti n burodi ka wa yan wa, shegai ukuna u uwenishike u kaɔan u Afarishi n aza a Sadusi.

*Bituru danai Yesu ɔa Kawauwi
(Marku 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Yesu n atoni a ne a ka walaka, an a rawai a kaɔon ka kari evu n ilyuci i Kasariya Filibi, u wece le, “Ya ama a ka dansa Maku ma Vuma mari?”

¹⁴ Aku a wushuki, “Aza roku a danai avu Yahaya Kalyubugi ɔa. Aza roku a danai avu Iliya ɔa, aza roku a danai avu Irimiya ɔa, aza roku kpam a danai avu uza u te ɔa a asuvu a nsumate n cau.”

¹⁵ Aku u wece le, “Eɔa tani, ya ya dansa mari?”

¹⁶ Simo Bituru wushuki, “Avu Kawauwi ka, Maku ma Kashila Uza u Uma.”

¹⁷ Yesu danai, “Avu uza u unɔa u shinga u ɔa vari, Simo maku ma Inusa, kpaci ko uza u wenishike vu i'ya wa. Tata u va u zuba u ɔa u wenike vu uza ɔa mari.

18 Adama a nala, ma isā vu tā Bituru; wata, ‘Katali.’ A katali ka nala ka ma ma kunu ku atoni a va, kpam ucira u ukpā wa varangu ka wa.

19 Ma nakā vu tā nkukpunku n tsugono tsu zuba. Ili i'ya bawu va asakā uza roku u yain a likimba, Kashilā dem a zuba wa asakā a yain i'ya wa. Ili i'ya va asakā uza roku u yain a likimba, Kashilā dem a zuba wa asakā tā a yain i'ya.”

20 Aku Yesu ronōi atsuvu a atoni a ne kotsu a tonuko uza a dana aya Kawauwi ki wa.

*Yesu danai tyoku da wa kuwa
(Marku 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

21 Pini nala, Yesu gitaī utonusuko atoni a ne ili i'ya ya tuwā ya gitā n eyi. U danai, “U kanā tā n bana a Urishelima a asu u nkoshi, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele. A ka zuwa mu tā n pana ikyamba cika, kpam a wuna mu, shegai a kain ka tatsu aku n 'yangā n uma.”

22 Bituru ronō yi a ikengi, u tonuko yi, “Asakā icun kadyanshi ka nala ki, Asheku, Kashilā ka asakā ili i nala yi i gitā n avu wa.”

23 Aku Yesu webele yi, u danai, “Kanangasi,* batsā dan nā mpa! Va kangu mu tā uyan ili i'ya Kashilā ka ciga mu n yain, kpaci uyawunsa u vunu tyoku u vuma dā wari, tyoku u Kashilā dā wa.”

24 Aku Yesu tonukoi atoni a ne, “Uza dā baci wa ciga u woko katonu ka va, u kanā tā u nani kaci ka ne. U kanā tā kpam u canga mawandamgbani ma ne kain dem u tonu mu.

* **16:23** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapan̄si.

²⁵ Kpaci uza da baci wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba ta u da. Uza da baci u nambai uma u ne adama a va, wa tsara ta u da.

²⁶ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba u na gba, aku u namba uma u ne? Ndyā kpam vuma wa fuda wa tsupa tsara u wauwa uma u ne?

²⁷ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwa ta n tsupige tsu Tata u ne, n atsumate a zuba a ne, u tsupa ya dem a ili i'ya u yain.

²⁸ Mayun n tonuko da, aza roku a da pini a asuvu a de n gogo-na naha, a ka kuwa wa, she a wene mu utuwa n tsugono tsu va mpa Maku ma Vuma.”

17

Uyansaka u Yesu

(Marku 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru kaɓolo n Yakubu n vangu u ne Yahaya. A yuwa i a zuba u masasa ma ugadi a rongoi de utyoku u le.

² Ele pini, aku a wenei u yansakai pini a kapala ka le, upetiwa'eshi u ne wa laɗa yavu kaara, aminya a ne kpam a waramai pun yavu katyashi.

³ Kute-kute, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara Yesu a gitai kadyanshi n eyi.

⁴ Aku Bituru danai, “Asheku, u lobono ta an tsari pini na! Asaka tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya.”

⁵ Tyoku da wari a kadyanshi, aku kalishi ka katyashi ka kimba le. A panai kalagatsu pini a asuvu a kalishi ki, ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, kpam ma pana ta kayanyan n eyi. Pana ka ni!”

⁶ An atoni a ne a panai kalagatsu ki, aku uwonvo u kanā le hal a rukpai a varai upetiwa'eshi u le a iyamba.

⁷ Aku Yesu tuwai u sawa le, u danai, “Yāngai, kotsu i pana uwonvo wa!”

⁸ An a gadigbai a'aci a le, a wene uza wa, she Yesu koshi.

⁹ Ele n a cipi a masasa mi, aku Yesu tonuko le, “Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei na vi wa, she a'ayin a da mpa, Maku ma Vuma, n'yāngā a ukpa.”

¹⁰ Aku atoni yi a wece yi, “Ndyā i zuwai awenishiki a Mele a danai u kanā tā Iliya tuwā kahu Kawauwi?”

¹¹ Aku u tonuko le, “Mayun da, Iliya wa tuwā tā u fofuso ili gba.

¹² N tonuko da, eyi u tuwā de, shegai ama a reve yi wa. A yanka yi tyoku da u gan le. Nala dem a ka zuwa Maku ma Vuma ma pana ikyamba.”

¹³ Pini nala, da atoni yi a revei an Yesu ukuna u Yahaya Kalyubugi u da wa dansa n ele.

*Yesu tanasai maku uza u ityoni i cingi
(Marku 9:14-29; Luka 9:37-43a)*

¹⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a kami ka masasa mi, kakuma ka ama kari le uvana pini. Vuma roku u tuwai u kudangi a kapala ka ne,

¹⁵ u danai, “Asheku, pana asuvayali a maku ma va! Wa tā n ityoni i cingi i ipori i ucira, kpm a'ayin a roku i tsu varangu yi tā a asuvu a akina ko a mini.

¹⁶ N tuko yi a asu u atoni a vunu tsara a tanasa yi, shegai uza wa la u fudai u tanasa yi wa.”

¹⁷ Yesu tonuko le, “Eda i ryagbaja tā, kpm i'a n upityanangu wa. Hal ubana nwere da ma rongo n ada? Kpm hal ubana nwere da ma fuda ma

kawunku n aḍa?” U tonukoi vuma vi, “Tuko maku mi na.”

¹⁸ Aku Yesu ɓaranai ityoni yi, aku i aṣakai maku mi. Kute-kute, maku mi ma taṅai.

¹⁹ An Yesu wari utyoku u ne, aku atoni a ne a tuwai ara ne a wece yi, “Nɗya i zuwai aṭsu tsu kpaḍai uwutukpa ityoni yi?”

²⁰ U wushunku le, “Upityanangu u ɗe u gusa ta. Mayun n tonuko ɗa, a da baci i'ari n upityanangu ko kenukulu tyoku u ucun u musta, ya fuda ta i tonuko masasa ma na, 'Muda pini na vu gono nide,' kɓam she ma muda. Ili i'a la ya kpaḍa uyan wa. [

²¹ Iacun i ili i na yi ya wuta wa she n kvasu n kakuli koshi.”] *

*Yesu doki u danai ukuna u ukpa u ne
(Marku 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Kain ka te an a gonoi a Galili, Yesu tonuko le, “Uza roku wa neke ta Maku ma Vuma a akere a ama.

²³ A ka wuna yi ta, shegai kain ka tatsu wa 'yanga ta a ukpa.” Aku atoni yi a shadangi n unambukatsuma cika.

Yesu dansai ukuna u utsupa utafa

²⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a Kafarnahum, aza roku aza da a ka wushika Kuwa ku Kashila utafa u ikebe i azurufa i re i re† a tuwai ara Bituru, a wece yi, “Kawenishiki ka ɗe ka tsu tsupa utafa a Kuwa ku Kashila?”

²⁵ Bituru wushunku le, “U tsu tsupa ta.”

* **17:21** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 21. † **17:24** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

An u gonoi a kuwa, kahu gbam u kukpa unā u dana ukuna, Yesu tonuko yi, “An ya ngono n tsu kidāga utafa, ama a le ko gai amoci?”

²⁶ Aku Bituru danai, “Amoci a ḏa.”

Yesu tonuko yi, “U kaṅa la vi ama a le a tsupa utafa wa.

²⁷ Shegai tsa ciga tsu nangasa le atakasuvu wa, adama a nala wala vu bana a kushiva vu yain kafula. Kadan ka baci dem vu gitai ukana, ka va bidya. Vu kukpa baci unā u ne, va wene ta ukebe u azurufa u pige u te‡ pini a asuvu u ḏa u rawai u tsupa utafa u va n u vunu. Aku vu bidya u ḏa vu banka le.”

18

Uzapige a tsugono tsu zuba

(Marku 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ A'ayin a nala yi, atoni yi a tuwai ara Yesu a wece yi, “Ya wa laka tsupige a tsugono tsu zuba?”

² Yesu isaṅi maku ma kenu ma tuwai ma shamgbai a kapala ka le.

³ U danai, “Mayun n tonuko ḏa, u kaṅa ta i savada i woko tyoku u mmuku n kenu, tsara i uwa a tsugono tsu zuba.

⁴ Adama a nala, uza ḏa baci dem u vakunki kaci ka ne tyoku u maku ma kenu ma na, aya uzapige a tsugono tsu zuba.

⁵ “Kpam uza ḏa baci dem u wushai maku ma kenu tyoku u naha n kala ka va, mpa u wushai.”

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Marku 9:42-48; Luka 17:1-2)

‡ 17:27 Kondo “Ikebe i azurufa i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḡanga.

⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Uza ɗa baci u zuwai uza u kenu gba a asuvu a atoni a va a na u nusai, vuma u nala vi wa laka yi ta tsulobo a varangu yi a asuvu a kushiva n katali ka kira ka araji usiri a udyoku u ne.

⁷ “Wa wuyana tani n ni n ama a likimba n ukuna u da wa zuwa le a yain unyushi u cingi. Ukuna u nala wa gita ta, shegai ter n uza da wa zuwa u gita vi.

⁸ Kukere ku vunu ko kune ku vunu ku zuwa vu baci unyushi, kidamgbana ka vu varangu. Wa laka vu ta shana vu namba kapashi ka ikyamba ka vunu ka te tsara vu barakpa, n u da va yan n akere a re ko a'ene a re, aku a varangu vu a kuwa ku akina a da bawu a ka kotso.

⁹ Keshi ka vunu ka zuwa vu baci unyushi, fodo ka vu varangu. Wa laka vu ta shana vu barakpa n keshi ka te, n u da va yan n a'eshi a re aku a varangu vu a kuwa ku akina a da bawu a ka kotso.”

*Agisani a macon ma ma puwain
(Luka 15:3-7)*

¹⁰ Yesu doku ta u danai, “Kiranai, kotsu vu goro ko maku ma te a asuvu a mmuku n na mi wa. N tonuko da, a'a ta n atsumate a zuba a da a ka rongo n Tata u va u zuba.” [

¹¹ Kpam mpa Maku ma Vuma n tuwa ta n wauwa i'ya i puwain.]*

¹² “A dana kaliniki ka na ncon amangatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puwain, ndya wa yan? Wa asaka ta amanganishinkupa n kuci n da

* **18:11** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyo a kalatsa ta makpanda ma 11.

n buwai vi nā n lini a kagidali ka masasa u bana ubolo ma te ma ma puwain vi.

¹³ U wene baci ma, n tonuko da, wa la ta upana kayanyan a kaci ka ma te ma nala mi kapala n amanganishinkupa n kuci n da bawu n puwain vi.

¹⁴ Nala dem wari n Tata u de uza da wari a zuba, wa ciga uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na mi u puwan wa.”

*Uza roku u nusuka vu baci
(Luka 17:3)*

¹⁵ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Utoku u vunu u nusuka vu baci, bana ara ne vu tonuko yi i'ya u yanka vu vi. Shegai i yain kadyanshi ki utyoku u de ama a re. U wushuku baci, vu gonuko yi de la vi a ure.

¹⁶ Shegai u 'yuwan baci uwushuku, doku vu bana ara ne n uza roku ko ama a re. Vu yan baci nala vu shadangu ta udani u da Tagarada u Kashila u danai, ama a re ko ama a tatsu a da a gain a reve n ukuna kahu a bidya uza uza u unyushi. ◇

¹⁷ U 'yuwan le baci upanaka, aku vu tonuko atoku a Atoni. U 'yuwan baci upanaka Atoni yi, aku i bidya yi yavu uza da bawu u wushuki n Kashila, ko kpam yavu kawushi ka utafa.”

Ubishinka ko kpam u'asaka uyan

¹⁸ Yesu doki u danai, “Mayun n tonuko da, ili i'ya bawu va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka a yain i'ya wa. Ili i'ya va asaka a yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka ta i'ya.

19 “Kpam i'ya baci ama a re a de a wushuki n i'ya a likimba hal i yankai i'ya kvasu, Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da ta i'ya.

20 Kpaci asu u da baci ama a re ko ama a tatsu a bolongi a asuvu a kala ka va, ma ta pini n ele.”

Kagbashi ka ka 'yuwain ucimbusuka

21 Pini nala, Bituru tuwai ara Yesu u wece yi, “Asheku, utoku u va u lya baci kelime n uyansaka mu unyushi, ku yain ka u gain n cimbusuka yi, hal ubana kushindere?”

22 U wushuki, “Kushindere ka wa, shegai kushindere kadofo amangatatsunkupa.

23 “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: A yan ta magono ma roku uza da u yawunsai u wushi ikebe i'ya wa tono agbashi a ne.

24 Tyoku da wari pini a uwusha ikebe yi, aku a tuko yi kagbashi ka roku uza da magono mi ma tono ikebe i zinariya i pige i pige azu kupa (10,000).†

25 Kagbashi ki ka n ikebe i'ya wa fuda wa tsupa kutan ku ne ki wa. Pini nala, magono ma danai gba ili i'ya kagbashi kari n i'ya a denge i'ya, hal n kagbashi ki n uka u ne na mmuku n ne dem. Tsara a bidya ikebe yi a tsupa magono mi kutan ku ne.

26 “Shegai kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, ‘Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta gba i'ya va tono mu.’

27 Pini nala, magono mi ma panai vuma vi asu-vayali. U asakai vuma vi u lazai, kpam u tonuko yi u asaka kotsu u tsupa kpam ikebe yi wa.

† 18:24 Kondo “Ikebe i zinariya i pige i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

28 “Tyoku da kagbashi ki kari a nwalu, aku u gawunsai n kagbashi ka roku uza da wa tono ikebe i azurufa amangatawun (100).‡ Pini nala, u gaga yi udyoku, n u tonusuko yi, ‘Tsupa mu i'ya ma tono vu!’

29 “Aku kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, ‘Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta i'ya va tono mu vi.’

30 “Shegai kagbashi ka kagita ki ka 'yuwan yi upana iyali, u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali hal a'ayin a da u tsupai kutan ki.

31 An agbashi a da a buwai vi a panai i'ya i gitai, asuvu a le a namgba ta cika. Pini nala, a banai a asu u magono a tonuko yi i'ya i gitai.

32 “Aku magono ma isa kagbashi ka kagita ki u tonuko yi, ‘Avu kagbashi ka gbani, an vu folo mu n asansa n i'ya ma tono vu, aku n tonuko vu vu asaka she vu tsupa wa vi.

33 She vari vu pana dem utoku u vunu kagbashi ki iyali, tyoku da n pana vu iyali.’

34 Magono mi ma yan ta upan cika hal u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali tsara a yanka yi mavura cika, hal she a'ayin a da u fudai u tsupai i'ya magono mi ma tono yi.

35 “Magono ma nala mi ma yan ta i'ya Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da i 'yuwan baci ucimbusuka atoku a de a asuvu a atakasuvu a de.”

19

*Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo
(Marku 10:1-12; Luka 16:18)*

‡ 18:28 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

¹ An Yesu kotsoi udansa ili i nala yi, aku u lazai u aṣaḳai Galili u banai a uḅongu u Yahuda a upashi u Agata a Urudu.

² Kakuma ka ama ushani ka tono yi, u tanasai aza a mḅala a le.

³ Afarishi a roku a tuwai a ka ciga a wanda yi n keci, a da, “Mele ma wushunku vuma u aṣaka uka u ne a ukuna u da baci dem u wenei u yanyi?”

⁴ Yesu wushuki, “I yan ta kaneshi a Tagarada u Kashila an Kashila ka yain likimba, ‘U yan le ta vali n uka.’

⁵ Ili i'ya i zuwai vali wa aṣaka tata u ne na mma u ne u padara n uka u ne i'ya gai la vi. Ama a re a le a ka woko ta uza u te.’ [◇]

⁶ A ka yan kḅam ama a re wa, shegai uza u te. Adama a nala, ili i'ya baci Kashila ka gawain, kotsu uza u peci i'ya wa.”

⁷ Afarishi yi a wece yi, “Ndya i zuwai Musa naka Mele u da uza u naka uka u ne tagarada u upece iyolo aku u aṣaka yi u wala?”

⁸ U wushuki, “Aṣaka da Musa aṣaka da i peci n aka a de adama a da i ryagbajai i kḅadai upana uwenishike u Kashila, shegai a kagita Kashila ka wushuku n ukuna u nala wa.

⁹ Kḅam n tonuko da, uza da baci dem u pecei n uka u ne adama a tsishankala a da baci wa, aku u zuwai u roku, tsishankala tsa vuma u nala vi wa yan n eyi.”

¹⁰ Atoni a ne a tonuko yi, “Nala baci wari a mere ma vali n uka u ne, wa laka ta la vi uza u rongo bawu u zuwai uka.”

[◇] 19:5 Kag. 1:27; Kag. 5:2; Kag. 2:24.

11 U wushuki, “Uwenishike u na u kaṅa uza dem wa, shegai aza ḁa Kashilā ka naḁai u ḁa.

12 Ukuna u ḁa pini u ḁa wa zuwa aza roku a kpaḁa uzuwa aka. Aza roku a matsa le ta a ka fuda a ka matsa wa. Aza roku cina a matsa le ḁe, aku aza roku a yanka le. Aza roku kpam a bidiga ta kaci ka le a ka zuwa aka wa adama a tsugono tsu zuba. Shegai uza ḁa baci dem uwenishike vi u kaṅai, she u wushuku n u ḁa.”

Yesu na mmuku n kenu
(Marku 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Ama roku a tukoi mmuku n le ara Yesu tsara u taḁanku le akere u yanka le kavasuu, aku atoni a ne a baranai ama yi a asaḁa yi udamgbaraḁa.

14 Shegai u danai, “Asakaḁi mmuku n kenu n tuwa ara va, kotsu i bishinka le wa. Ama ḁa a'ari icun i mmuku n na mi alya aza a tsugono tsu zuba.”

15 An u taḁanki mmuku mi akere, aku u lazai.

Kalobo ka utsari
(Marku 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 An nala u wurai, aku kalobo ka roku ka tuwai ara Yesu u wece yi, “Kawenishiki, icun i ili i shinga i eni i'ya ma yan aku n tsara uma u ḁa bawu wa kotso?”

17 Yesu tonuko yi, “Nɗya i zuwai va wece mu a kaci ka ili i shinga? Kashilā ka koshi uza u shinga. Va ciga baci vu tsara uma u ḁa bawu wa kotso, u kaṅa ta vu naḁa mele ma ne tsupige.”

18 Kalobo ki ka wecikei, “Ucun u mele ma eni?”

U wushuki, “Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu vaku n uka u ḁa bawu wari u vunu

wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaƙan kaƙetsu wa.

¹⁹ Naƙa mma n tata u vunu karinga.’ ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ” ◇

²⁰ Kalobo ki ka danai, “Ma yansa ta ili i nala yi gba. Nɗya kpam i buwai i'ya i gain n yain?”

²¹ U wushuki, “Va ciga baci vu woko uza maci, wala vu ba vu denge gba i'ya vari n i'ya, vu banga aza a unambi n ikebe yi, va yan ta n utsari a zuba. Pini nala, vu tuwa vu woko katoni ka va.”

²² An kalobo ki ka panai nala, aku u laƙai n unambukatsuma cika. Kpaci wa ta n utsari cika.

²³ Yesu tonukoi atoni a ne, “Mayun n tonuko da, wa wuyana ta uza u utsari u uwa a tsugono tsu zuba.

²⁴ N tonuko da, wa laka ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila.”

²⁵ An atoni a ne a panai nala, a yain majiyan cika hal a wecikei, “Ya wa uza da wa tsara iwauwi?”†

²⁶ U kondono le u danai, “Ili i'ya bawu vuma wa fuda wa yan i'ya la vi, shegai Kashila ka fuda ta ka yan ko ndya wa.”

²⁷ Bituru tonuko yi, “Tsu asaka de gba ili i'ya tsari n i'ya tsara tsu tono vu, ndya wa tsa tsara?”

²⁸ U tonuko le, “Mayun n tonuko da, mpa Maku ma Vuma n dusuku baci a karatsu ka pige ka tsugono a a'ayin a savu, eda aza da i tono mu, ya dusuku ta dem a aratsu kupa n a re, i yanka agali kupa n a re a Isara'ila afada.

²⁹ Gba uza da baci u asakai i'ya wari n i'ya adama a va; (wata, a'uwa, ko tata ko mma, ko

◇ 19:19 Uwt. 20.

atoku aka n a'ali, ko mmuku, ko ashina), a ka tsupa yi ta i'ya hal kadofo amangatawun (100). Wa tsara ta kpm uma u da bawu wa kotso.

³⁰ Shegai n gogo-na ama ushani aza da a'ari aza a kagita a ka woko ta aza a makorishi, ama kpm ushani aza da a'ari a makorishi a ka woko ta aza a kagita.”

20

Azaminga a kashina ka cinwi

¹ An Yesu wari a utono tyoku da tsugono tsu zuba tsari, u da, “A yan ta vuma roku uza da wari n kashina ka cinwi.† Kain ka te n kpasani, u wuta tsara u boli azaminga aza da a ka yanka yi manyan a kashina ka ne.

² U wushuku ta wa tsupa le ikebe i uliva; wata, ukebe u azurufa u te.* Aku u tutsuku le a ba a yanka yi manyan a kashina ka ne.

³ “An kaara ka gadigba, aku wa wura a mere ma kuden, pini nala, u wenei ama roku kushani bawu a ka yan ko ili.

⁴ Aku u bidya le u tonuko le wa tsupa le ta ili i'ya i gain u tsupa le kaara ka kotso baci.

⁵ A laza a ba a yain manyan a kashina ka ne.

“An kaara ka rawai a kaci, n ulapa u uwule u tatsu kpm, u doku ta dem u yain nala.

⁶ An ulapa u uwule u te u manyan u wokoi, eyi pini a asuvu a ilyuci yi, aku u wenei ama roku kushani. U wece le, ‘Ndyi i zuwai ara ya liva bawu manyan?’

* **20:2** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

7 “A wushuki, ‘Tsu tsarā uza ḏa u bidya tsu manyan wa.’

“Vuma vi u tonuko le, ‘Walai i ba i yain manyan a kashina ka va.’

8 “An kaara ka kotsoi, aku u tonukoi uzapige u azamaninga vi, ‘Isa azamaninga yi vu tsupa le. Gitā vu tsupa aza ḏa n korusoi ubidya ubana a asu u aza a kagita.’

9 “An azamaninga aza ḏa a yain manyan ma ulapa u uwule u te koshi a tuwai uwusha ikebe i le, ya dem u wushai ukebe u azurufa u te.

10 An aza ḏa a gitai manyan ili i kpasani a tuwai uwusha i le, ya dem zuwa ta uma u ḏa wa tsara i'ya i lai i aza a nide. Shegai gba le a naka le dere tyoku u aza a kagita.

11 An a nakai ya dem i ne, aku a tonukoi uza u kashina vi,

12 ‘Aza ḏa a korusoi utuwa manyan ma ulapa u uwule u te u ḏa koshi a yain. Shegai vu tsupa le dere n atsu. Kpam tsu liva ta a manyan a kaara ka shen.’

13 “Uza u kashina vi u wushunki uza u te u le, ‘Uza u va, n ryafa ḏa wa. N tsupa ḏa ta dere tyoku ḏa tsu zuwamgbana.

14 Bidya ukebe u vunu vu wala! Ma ciga ta n tsupa aza ḏa n korusoi ubidya dere tyoku ḏa n tsupa ḏa.

15 Ma yan ta ili i'ya ma ciga n ikebe i va. Malyon ma ya yan an n yankai ama a nala yi ili i shinga?”

16 Aku Yesu danai, “Nala wari. Uza u kagita wa woko ta a makorishi, uza u makorishi kpam u woko uza u kagita.”

*Yesu doki u danai tyoku da wa kuwa
(Marku 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ An Yesu wari nwalu ubana a Urishelima, aku u isai Kupanamere vi paki, u tonuko le,

¹⁸ “Tsu bana baci a Urishelima, a ka neke ta Maku ma Vuma a akere a adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa.

¹⁹ Aku a nakangu yi a akere a Awulawa a yan yi mavura, a bawin yi, aku kpam a wandamgbana yi a mawandamgbani. Shegai wa 'yanga ta a kain ka tatsu.”

*Ufolu u mma u Yakubu n Yahaya
(Marku 10:35-45)*

²⁰ Aku mma u mmuku n Zabidi u tuwai ara Yesu na mmuku n ne n re, Yakubu n Yahaya. Aku u kudangi wa folo yi u yanka yi ili i shinga.

²¹ Yesu wece yi, “Ndyava ciga n yanka vu?”

U danai, “Vu uwa baci a tsugono tsu vunu, va asaka mmuku n re n va n dusuku evu n avu, uza u te a ulyaki uza u te kpam a ugula u vunu?”

²² Shegai Yesu wushunku le, “I reve kalen ka ili i'ya ya wecike vi wa. Ya fuda ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so?”

Alobo yi a wushuki, “Tsa fuda ta.”

²³ Yesu wushunku le, “Mayun da ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so. Shegai ma fuda ma dangasa uza da wa dusuku a ulyaki u va ko a ugula u va wa. Asu u nala vi u ama da Tata u va u fobusukoi u da.”

²⁴ An atoni kupa a da a buwai vi a panai nala, aku a ka pana upan u ama a re a nala yi.

²⁵ Yesu isai atoni yi gba a asu u te, u tonuko le, “I reve ta ngono ma Awulawa a tsu wenike ta ama

ucira. Kpam azapige a le a tsu yan ta manyan n tsupige tsu le a kaci ka ama.

²⁶ Shegai ugan nala gitā n aḍa wa. Uza ḍa baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma ḍe, u kaṅa ta u woko kagbashi ka ḍe.

²⁷ Ko ya baci wa ciga u woko a kapala ka ḍe, u kaṅa ta u gbashika ḍa.

²⁸ Ko mpa gbam Maku ma Vuma n tuwa adama a ḍa ama a ka gbashika mu wa, shegai n gbashika ama, kpam n naḳa uma u ḍa wa wauwa ama ushani a unyushi u cingi u le.”

*Yesu tanasai arumba ama a re
(Marku 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ An Yesu n atoni a ne a ka wuta a Jeriko, kakuma ka ama ushani ka tono le.

³⁰ Arumba ama a re a ḍa a'ari ndishi a ikengi i ure a panai a da Yesu ḍa wa wura, aku a gitai isali, n a dansi, “Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!”

³¹ Aku kakuma ki ka tonuko le a pada, shegai a doku a salai cika, “Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!”

³² An Yesu panaḳa le, aku u shamgbai, u wece le, “Nɗya ya ciga mu n yanka ḍa?”

³³ A wushuki, “Asheku, tsa ciga ta tsu wene asu!”

³⁴ Aku Yesu pana le asuvayali, u sawai a'eshi a le. Kute-kute a wenei asu, aku a tono yi.

21

*Yesu uwai a Urishelima
(Marku 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)*

¹ An Yesu n atoni a ne a ka rawa evu n Urishe-
lima, aku a uwai a ilyuci i Betafaji a Masasa ma
Zayitum.† Aku u tutsuki ama a re a wala a kapala
ka le.

² U tonuko le, “Walai i bana a une u da wari a
kapala. I rawa baci de, ya cina ta maku ma mak-
paryagi na mma u ne. I tatsukpa n da i tuko. ³ Uza
roku u wece da baci ili i'ya i zuwai ya tatsukpa n da,
i tonuko yi, ‘Asheku a da a ka ciga n da.’ Kute-kute
wa asaka da ta i laza na n da.”

⁴ Nala u gita ta tsara a shadangu ili i'ya Zakariya
matsumate u danai:

⁵ “Tonukoi aza a Sihiyona:†* ”

‘Magono ma de ma la ma tuwa!

Uza u uvakunku kaci da, wa walaka makparyagi.
Wari a utuwa a zuba u maku ma makparyagi.’ ” ◇

⁶ Aku atoni yi a lazai a ba a yain ili i'ya Yesu
tonuko le a yain.

⁷ A tukoi maku ma makparyagi mi na mma u ne
dem, aku a poloi aminya a le a zuba u le, u yuwai.

⁸ Ama ushani a polusoi aminya a le a ure, aza
roku kpm a kofusoi avuku a ndanga a polusoi a
ure.

⁹ Aza roku a walai a kapala ka Yesu, aza roku
kpm a tono yi a kucina n a salasi,

“Hosana,† cikpalai Maku ma Dawuda!”

“Kashila ka zuwuka yi unā u shinga, eyi uza da
wari a utuwa n kala ka Magono ma Zuba!”

“Hosana, cikpalai Kashila!”

* **21:5** Sihiyona kala ka dem ka Urishelema. ◇ **21:5** Zak. 9:9.

† **21:9** “Hosana” idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a
naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, “Kashila ka wauwa yi!” ko kpm
“A cikpala yi.”

10 An Yesu uwai a Urishelima, gb̄a ama a shadangi n ipeli. A wecikei, “Ya kumbu vuma u na vi?”

11 Aku kakuma ka ama ki ka danai, “Vuma u na vi aya Yesu, matsumate uza u ilyuci i Nazara u uyamba u Galili.”

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila

(Marku 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22)

12 Yesu uwai a asuvu a Kuwa ku Kashila, aku u lokoi gb̄a aza da a ka yan pini tsilaga. Aku u kpatalai u wacinsai gb̄a iteburu i ama da a ka savadaṣa icun i ikebe kau-kau. U wacinsai kpam ikirika i aza da a ka dengishe ntambara.

13 U tonuko le, “A korongu ta a Tagarada u Kashila a da, ‘A ka isa ta kuwa ku va kuwa ku kavasū.’ Shegai i gonukoi ka kaburu ka aza a magalaka.”

14 Arumba n awunu a tuwai ara ne pini a Kuwa ku Kashila ki, aku u tansa le.

15 Adarakpi a pige n awenishiki a Mele a wene yi wari uyansa ili i majiyan, a wenei kpam mmuku ma cikpalasa yi pini a Kuwa ku Kashila ki, n a dansi, “Hosana, cikpalai Maku ma Dawuda.” Gba ili i nala yi i zuwai adarakpi a pige n awenishiki a Mele yi a panai upan cika.

16 Aku a wecei Yesu, “Vu pana gbam ili i'ya mmuku n naha mi mari udansa?”

U wushunku le, “N pana ta. Kotsu i taḅa ukaneshi a Tagarada u Kashila wa, a asu u da u danai, ‘Kashila, vu wenishike ta mmuku n shawu na mmuku n shili a shipi ishpa i icikpali?’” ◇

¹⁷ Aku u lazai u aṣakai ilyuci yi ubana a Batani, nte u wansai de.

*Yesu yankai madanga ma kapopi unā
(Marku 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ N kpasani ku de an Yesu wa gono a ilyuci, aku kambulu ka kaṅa yi cika.

¹⁹ U wenei madanga ma kapopi a ikengi i ure, u banai pini, shegai u cina pini ilimaci wa, she avuku koshi. Pini nala, u tonukoi madanga mi, “Va doku va matsa ilimaci kpam wa!” Kute-kute madanga mi ma ekpei.

²⁰ An atoni a ne a wenei nala, a yain majiyan. A wecikei, “Nida madanga mi ma ekpei gogo?”

²¹ U wushunku le, “Mayun n tonuko da, i'a baci n upityanangu bawu i yain malala, ya fuda ta dem ya yan ili i'ya n yankai madanga ma na mi hal gbam i'ya i lai la. Ya fuda ta i tonuko masasa ma na, 'Wala ba vu rukpa a mala.' I'a baci n upityanangu, nala wa woko.

²² I wushuku baci, ya tsara ta gba ili i'ya i wecikei a'ayin a da baci i yain kvasu.”

*A yain malala ma ucira u Yesu
(Marku 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu gonoi a Kuwa ku Kashila u gitai uwenishike. Aku adarakpi a pige na nkoshi a tuwai ara ne, a wece yi, “Ucira u eni u da va yansaka ili i na yi? Kpam ya naka vu u da?”

²⁴ U wushunku le, “Ma ta n keci ku te ka ma ciga n yan da. I fuda baci i wushuki ka, ma tonuko da ta tyoku da n tsara ucira u da ma yansaka ili i na yi.

²⁵ Ya nakaì Yahaya ucira u ulyubugusu?† Kashila ka zuba ka ka naka yi u da, ko gai a asu u ama da u wutai?”

Aku a dansai utyoku u le, a danai, “Tsu dana baci, ‘A zuba u da u wutai,’ wa dana ta, ‘Ndyā i zuwai bawu i wushuki n eyi?’

²⁶ Tsu dana baci, ‘A asu u ama da u wutai,’ tsa pana ta uwonvo u ili i'ya ama yi a ka yanka tsu, kpaci a bidya ta Yahaya matsumate ma.”

²⁷ Aku a wushunku yi, “Tsu reve wa.”

U danai, “Mpa dem ma tonuko da uza da u naka mu ucira u da ma yansa ili i na yi wa.”

Agisani a mmuku m aloba ama a re

²⁸ Yesu danai, “Ma yanka da ta alabari a vuma roku uza da wari na mmuku n re, aku i tonuko mu ili i'ya i yawunsai. Tata u le u banai ara maku ma ne ma pige, u danai, ‘Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara!’

²⁹ “Maku mi ma wushuki, ‘Ma bana wa.’ Shegai u gonoi u banai.

³⁰ “Aku tata u le vi u banai a asu u maku ma ire mi, u tonuko yi, ‘Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara.’

Aku maku mi ma wushuki, ‘Ma bana ta,’ shegai u bana wa.

³¹ “A asuvu a mmuku n re n na mi, ya nakaì tata vi karinga?”

Aku adarakpi na nkoshi n pige mi a wushuki, “Maku ma kagita ma.”

Yesu tonuko le, “Mayun n tonuko da, awushi a utafa n ashankala a ka uwa ta a tsugono tsu Kashila kahu eda i uwa.

32 Yahaya Kalyuḅugi tuwā tā tsarā u wenike ḁa ure u ḁa ya tsarā uma. Shegai i 'yuwain uwushuku n eyi, aku awushi a utafa n ashankala a wushuku tā. Ko an i wenei ukuna u na vi, i kpaḁai ukpatala i aṣakā ure u ḁe kḁam i wushuku n eyi wa.”

*Agisani a azamaninga a cingi
(Marku 12:1-12; Luka 20:9-19)*

33 Yesu danai, “Panai alabari a na yi: A yan tā vuma roku uza ḁa wari n kashina ka cinwi. U kanzai ka n kasaga, aku u gāvai kaḁakā ka ukpokuso ilimaci i cinwi yi. U mai kḁam kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u naḁai acimbi a roku haya, eyi kḁam u lazai nwalu.

34 An a'ayin a uta ilimaci yi a yain, aku u suki agbashi a ne a ba a wushika yi kapashi ka ne ka ilimaci yi.

35 “Shegai acimbi yi a kaḁai agbashi yi. Aku a lapai uza u te, a wunai uza u ire, uza u tatsu kḁam a varasa yi n atali hal u kuwai.

36 Aku uza u kashina vi u suki agbashi a roku ushani a ba a wushika yi ilimaci yi. Pini nala, a yanka le dere tyoku ḁa a yankai aza a kagita yi.

37 Uza u kashina vi u korusoi u suki maku ma ne ubana a asu u ama vi, kḁaci u yawunsa tā ko a ka wene karinga ka ne.

38 “Shegai an ama yi a wenei maku mi, a dansai utyoku u le, ‘Maku ma na ma lya tā agadu a kashina yi. Tsu wuna yi baci, ka woko tā ka tsunu!’

39 Aku a kaḁa yi, a rono yi uwuta a kashina ka cinwi ki a wuna yi.”

40 Yesu wecei adaraki a pige n Afarishi yi, “Uza u kashina u nala vi u tuwa baci, ndya i wenei wa yanka ama a nala yi?”

41 Aku a wushuki, “Wa wuna le ta, aku u naka aza roku kashina ki, aza da a ka naka yi kapashi ka ilimaci i kashina i ne a a'ayin a da a gain.”

42 Yesu tonuko le, “Nala wari, i yan ta kaneshi u ukuna u na vi a Tagarada u Kashila, u da u danai: “Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma. Magono ma Zuba ma ma yain ili i na yi, kpmam ili i majiyan i'ya ara tsunu.’ ◇

43 “N tonuko da ukuna u mayun, a ka bidya ta tsugono tsu Kashila ara de a naka aza da a ka yan ili i'ya Kashila ka ciga a tsugono tsu ne.

44 Vuma da u rukpai a katali ka na wa koduso ta, kpmam uza da katali ki ka varai, vuma u nala vi wa yuruwa ta yuku-yuku.” ‡

45 An adaraki a pige n Afarishi a panai alabari a da u yansaka le, aku a revei an n ele da wa yan.

46 A ka ciga a kana yi, shegai a ka pana ta uwonvo u ama yi, kpaci ama yi a wushuku ta Yesu matsumate ma.

22

Agisani a abiki a iyolo (Luka 14:15-24)

1 Yesu doki u yain manyan n alabari tsara u wenishike ama,

◇ 21:42 Ishp. 118:22-23. ‡ 21:44 Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 44.

2 “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: A yan ta magono ma roku uza da u fobusukoi maku ma ne abiki a iyolo.

3 U libanai ama roku a asu u abiki vi. An a ka gita abiki yi, aku u suki agbashi a ne a isa ama yi, shegai a 'yuwain utuwa.

4 “Aku u doki u suki agbashi a roku, u danai, ‘Tonukoi ama da n libanai vi a fobuso de abiki yi. A kida ta anaka a shinga a da n lakai uciga a fobusoi inyama yi. Tuwai a asu u abiki vi.’

5 “Shegai aza da u libanai vi a tuwa wa. Aza roku a lazai ubana a ashina, aza roku kpm ubana a kuden.

6 Aza roku kpm a kana agbashi yi a lapa le, a wunai.

7 Pini nala, u yain upan cika, u suki asoje a wuna aza a magalaka yi kpm a runukpa ilyuci i le.

8 “Aku magono mi ma tonukoi agbashi yi, ‘A kotso de afofi a abiki a iyolo yi. N libana ta ama, shegai a rasta a tuwa wa.

9 Adama a nala, walai a ire i ilyuci yi, uza da baci dem i wenei i libana yi u tuwa a asu u abiki vi.’

10 Pini nala, agbashi yi a lazai a ba a bolomgbonoi gba aza da a wenei, aza a shinga n aza a cingi. Aku a asu u abiki vi u shadangi n amoci.

11 “An magono mi ma tuwai tsara u wene amoci yi, aku u wenei vuma roku uza da bawu u ukai aminya a shinga.

12 U wece yi, ‘Avu, nida bawu vu ukai aminya a shinga utuwa a asu u abiki vi?’ Vuma vi u fuda u dana ko ili wa.

13 “U tonukoi agbashi a roku, ‘Sira niyi akere n a'ene, i vutala yi a asuvu a karimbi, nte ama a ka sa pini n ulumusa u a'anga adama a mballa.’

14 “Mayun da, a libana ta ama ushani, shegai kenu da a dangasai.”

*Keci a kaci ka utsupa u utafa
(Marku 12:13-17; Luka 20:20-26)*

15 Aku Afarishi a bolomgbonoi kaci tsara a wandi Yesu u dana ili i roku kotsu a tsara ili i'ya a ka kana yi n i'ya.

16 Aku a sukunku yi atoni a le a roku n atoni a Hiridu. A danai, “Kawenishiki, tsu reve ta avu vuma u maci u da, kpam va wenishike ta ili i shinga i ure u Kashila. Vu bidya ta ya dem unu u te, ko ya tani baci wari.

17 Tonuko tsu uyawunsa u vunu. U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa magono ko tsu kpada utsupa?”

18 U reve ta uyawunsa u cingi u le, aku u tonuko le, “Eda aza a maci a ka ban! Ndy a i zuwai ya ciga i wanda mu?”

19 Wenike numu ukebe u azurufa* u da i tsu tsupa utafa n i'ya.” Aku ama yi a wenike yi ukebe vi.

20 U wece le, “Kulu n kala ka yai ka kari pini?”

21 Aku ama a wushuki, “Ka Kaisa Magono ka.”

U tonuko le, “Nakai Kaisa ili i'ya i'ari i ne, Kashila kpam i naka yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

22 An a panai nala, a yain majiyan. Aku a lazai a asaka yi.

* **22:19** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

*Keci a kaci ka u'yangā u ukpā
(Marku 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Aza a Sadusi a wushuku an ama a ka 'yangā a ukpā a kuwā baci wa. Kain ka ka nala ki, aza a Sadusi a roku a tuwāi ara Yesu a wece yi,

²⁴ “Kawenishiki, Musa dana tā, ‘Vuma u kuwā baci bawu mmuku, u kanā tā utoku u ne u sotuku uka vi tsarā u matsāka yi mmuku.’ ◇

²⁵ A yan tā ama a roku ama a shindere uza n utoku aza da a rongoi pini na. Uza u kagitā u zuwai uka, shegai u kuwāi bawu maku, aku uza u ire u sotuki maranā mi.

²⁶ Eyi dem u kuwāi bawu mmuku, aku uza u tatsu u sotuki dem maranā mi. Nala a rongoi uyansa hal u bansa le iyolo gbā.

²⁷ A makorishi, uka vi dem u kuwāi.

²⁸ Kashilā ka 'yangasā baci akushe, uka u yai u da wa woko? Kpaci u wolo tā ama a shindere a le gbā.”

²⁹ U wushunku le, “Edā i reve wa, kpaci i reve ili i'ya Tagarāda u Kashilā u danai wa, kpam i reve n ucira u Kashilā wa.

³⁰ A'ayin a da baci akushe a 'yangai, a ka yan iyolo ko kpam a wutukpā iyolo wa. A ka woko tā tyoku u atsumate a zuba.

³¹ Mayun da i yan tā kaneshi u ili i'ya Kashilā ka danai a ukuna u u'yangā u ukpā.

³² Kashilā ka dana tā, ‘Mpa Kashilā ka Ibirahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu.’ ◇ Kashilā aya Kashilā ka aza a uma, shegai ka akushe wa.”

³³ An kakumā ka ama ka panai nala, aku a yain majiyan ma uwenishike u ne.

Mele ma ma lai ugbonguro

(Marku 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ An Afarishi a panai a da aza a Sadusi a fuda a wushuku wa, aku a bolomgbonoi.

³⁵ Uza u te a asuvu a le, kawenishiki ka Mele ka, u matsai wa ciga u wandi Yesu n keci ku na:

³⁶ “Kawenishiki, mele ma eni ma ma lai ugbonguro a asuvu a Mele ma Musa?”

³⁷ U wushuki, “ ‘Ciga Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu gba. Vu cigi yi n uma u vunu n kakiri ka vunu gba.’ ◇

³⁸ Mele ma kagita ma la vi ma kpam ma lai ugbonguro.

³⁹ Mele ma ire dem unā u te da mari: ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ◇

⁴⁰ A kaci ka Mele ma re ma na ma uwenishike u Musa n u ntsumate wari.”

Kawauwi ki Maku ma yai ma?

(Marku 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Afarishi yi pini a asu u te, aku Yesu wece le,

⁴² “Uyawunsa u eni u da i'ari uyan a kaci ka Kawauwi? Maku ma tsikaya ma yai ma?”

A wushuki, “Ma Dawuda ma.”

⁴³ Aku u tonuko le, “Ni da Dawuda isa yi ‘Asheku’? Kulu Keri ku zuwa ta Dawuda danai,

⁴⁴ “ ‘Magono ma Zuba ma tonuko ta Asheku a va:

Dusuku a ulyaki u va

hal n zuwa atokulalu a vunu a kere ka adeshikpetsu a vunu.’ ◇

⁴⁵ “An u wokoi Dawuda isa yi Asheku, ni da kpam wa woko maku ma ne?”

⁴⁶ Ko uza u fudā u wushunku yi wa, kpam ko uza u wuta karara bawu uwonvo u wece yi keci ku roku wa.

23

Yesu nakai azapige a roku unyushi

(Marku 12:38-39; Luka 11:43, 46; Luka 20:45-46)

¹ Yesu tonukoi kakuma ka ama ki kaḅolo n atoni a ne,

² “Awenishiki a Mele n Afarishi a'a ta n ucira u da a ka tonuko da ili i'ya Mele ma Musa ma danai.

³ Adama a nala, i toni i'ya a wenishike da, shegai kotsu i yain tyoku da ele a ka yansa wa. Kpaci i'ya a tsu dansa kau da n i'ya a tsu yansa.

⁴ A tsu tadanku ta ama ucanga u araji u da bawu a ka fuda a ka canga. Kpam a tsu dambula gbam a dana asaka a banka majubu a banga le ucanga wa.

⁵ “A tsu yan ta ili i shinga tsara ama a wene le. Kpam ya dem u tsu sira ta alawu a da a'ari n Kadyanshi ka Kashila, shegai alawu a Afarishi a la ta ugbonguro. Ikali i'ya i'ari a ikengi i aminya a le i la ta dem ugbonguro.

⁶ A la ta uciga a asu u ndishi u shinga a asu u abiki n asu u ndishi u kapala a agata a Kashila.

⁷ Kpam a'a baci a kuden, a tsu la ta uciga ama a danasa le n kala ka karinga; wata, 'Kawenishiki.'

⁸ “Shegai eda she i asaka uza u isa da 'Kawenishiki' wa, kpaci Kawenishiki ka te ka i'ari n ka, kpam atoku a da i'ari.

⁹ Kpam kotsu i isa uza n kala ka karinga 'Tata' a likimba wa, kpaci Tata u te u da i'ari n u da uza da wari a zuba.

¹⁰ Kotsu i asaka uza u isa da ‘Uzakuwa’ wa, kpaci Uzakuwa u te da; wata, Kawauwi.

¹¹ Uza da baci wari uzapige, she u woko kagbashi ka atoku.

¹² Uza da baci u bidyai kaci ka ne uzapige, a ka gonuko yi ta kenu. Uza da kpam u bidyai kaci ka ne kenu, a ka gonuko yi ta uzapige.

¹³ “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a ka^{ba}n! Kpaci i ka^{ngi} ama utsutsu u u'owa a tsugono tsu zuba. Eda i uwa a tsugono tsi wa, i asaka tani aza da a ka ciga uwa a uwa wa. [

¹⁴ Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a ka^{ba}n! Eda aza da i tsu lya ucanga u nra^{na} n a'uwa a le, i yain kpam kavas^u ka ugadi tsara^a ama a wene da. A ka yan da ta mavura cika ma ma lai ma aza da a buwai.]*

¹⁵ “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a ka^{ba}n! Kpaci i tsu pasamgbana ta mala i bana a iyamba i mba^{ri} tsara^a i zuwa uza u te u woko katonⁱ. A'ayin a da baci i tsara^a yi aku i gono i zuwa yi u woko uza u akina hal u la da cika.

¹⁶ “Ter de eda aza da ya tonon ama, dana arumba^a a da i'ari! I da,
'Ama a tsina baci n Kuwa ku Kashila^a a'ayin a da a ka ya kazuwamgbani, wa n ukuna wa. Shegai a tsina baci n zinariya u da wari a Kuwa ku Kashila^a ki, u ka^{na} ta a shamkpa kazuwamgbani ki mai.'

¹⁷ “Eda arumba^a a gbani, atengeshi. Ndya wa ve i lakai kalen: zinariya vi ko gai Kuwa ku Kashila^a ka ku zuwai zinariya vi wa rongo uwulukpi?

* **23:14** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyo a kalatsa ta makpanda ma 14.

18 Kpam i danai,
 ‘Ama a tsina baci n asudarakpa, wā n ukuna wa. Shegai a tsina baci n kune ku kari a asudarakpa vi, u kana ta a shamkpa kazuwamgbani ki.’

19 “Icun i urumba u eni u da wa la! Ndya wa ve i lakai kalen: kune ki ko gai a asudarakpa u da u zuwai kune ki kari uwulukpi?”

20 Adama a nala, uza wa tsina baci n asudarakpa, tsina da la vi wa tsina n u da n kune ku kari pini a zuba u ne.

21 Nala dem uza wa tsina baci n Kuwa ku Kashila, tsina da wa tsina n ka hal n Kashila ka ka rongo pini vi.

22 Uza u tsina baci kpam n zuba, u tsina ta dem n karatsu ka tsugono tsu Kashila n uza da u dusuki pini.

23 “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! I tsu naka ta Kashila ili i te a asuvu a kupa a ili i'ya i tsarai, hal gbam n icanga i awanli i kusan i'ya i lakai kenukulu, n icun i kenukulu gba. Shegai i varangi iwenishike i Mele i pige; wata, uyanka ama ili i'ya i'ari dere, n upana iyali, n ushamkpa ukuna u Kashila mai. I'ya gai i gain i yain i'ya la vi kaƙolo n i nide yi.

24 Eda arumba a da ya tono n ama, i'a ta tyoku u vuma da u sherei mini ma uso ma ne tsara u takpa maku ma kagushi, aku u gonoi u sodugi karakuma!†

25 “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! I tsu za ta kucina ku nko n de n

† 23:24 Yesu dana da u danai, “I dambulai a kaci ka ukuna u kenu, shegai ya yansa inyushi icingi i pige i pige.”

apara a ɗe, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n ili i'ya i tsarai a asu u uryafusa ama n i'ya ya zuwa da i pana kayanyan koshi.

²⁶ Eda Afarishi arumba a da! Gitai ve i zai asuvu a nko yi n apara yi, kateshe ki kpam ka yan ta sarara!

²⁷ Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaɓan! Tyoku u asaun a da a kalai pun da i'ari. A tsu yan ta n tsulobo a kateshe, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n atele a akushe n ili i'ya i shamusai.

²⁸ Nala dem i'ari, i lobono ta uwundya a kateshe, shegai asuvu a de a'a ta ushadangi n ikuna i maci i kaɓan n tsicingi.

²⁹ “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaɓan! I tsu yanka ta ntsumate a asu u kacida ka shinga, kpam i tsu kala ta asaun a aza a maci.

³⁰ I da,
'A da baci tsari tsu rongoi a'ayin a nkoshi n cau n tsunu, tsara tsa banga le uwuna ntsumate wa.'

³¹ “Adama a nala i varangu ta kaci ka de an i danai eda mmuku n tsikaya ma aza da a wunai ntsumate n da i'ari.

³² Lyayi kelime i koruso ili i'ya nkoshi n cau n de n gitai vi!

³³ “Eda a'eku na mmuku ma a'eku! Nida ya yan i dana ya wura a uvarangu da a akina?

³⁴ Adama a nala, ntsumate, arevi n awenishiki a da la ma sukunku da. Ya wuna ta aza roku a le, ya vara ta aza roku ikusa a mawandamgbani. Aza roku tani ya bawan le ta a agata a Kashila hal i tono le ubana ilyuci ilyuci n i yanki le mavura.

³⁵ Adama a nala, Kashilā ka yanka dā tā mavura adama mpasa m aza dā i wunai bawu unyushi. Edā aza a Yahuda i gitā tā i wunai Habila† vuma u maci, aku i lyai kelime n uwunusa ama hal ubana a'ayin a Zakariya maku ma Barikiya uza dā i wunai a mere ma Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilā n asudarākpa.

³⁶ Mayun n tonuko dā, ukuna u nala vi wa gitā tā dem n aza dā i'ari n uma gogo-na.”

*Yesu ciga tā Urishelima
(Luka 13:34-35)*

³⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Edā aza a Urishelima! Ama a dē a wuna tā ntsumate kpm a varasai atsumate a dā a sukunku dā. N tsu ciga tā n bolongu dā tyoku dā matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain.

³⁸ Nala Kashilā ka asaka Kuwa ku Kashilā ku dē, kpm ka woko tā bawu uza pini.

³⁹ N tonuko dā, ya doku ya wene mu wa, she a'ayin a dā ya dana, ‘Kashilā ka zuwuka uza dā wa tuwā n kala ka Magono ma Zuba unā u shinga.’ ”

24

*A ka wacinsa tā Kuwa ku Kashilā
(Marku 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Yesu asaka Kuwa ku Kashilā ki u kanaɪ ure u lazai, aku atoni a ne a tuwāi ara ne a wenike yi kuma ku Kuwa ku Kashilā.

² Shegai u tonuko le, “I wene kuma ku na ki? Mayun n tonuko dā, ko katali ka te a ka asaka ka a zuba u utoku u ne wa. Katali dem a ka wasa tā ka.”

*Kubari a kaci ka upana u ikyamba
(Marku 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ A'ari pini, Yesu ndishi a Masasa ma Zayitum, aku atoni a ne a cina yi utyoku u ne, a danai, “Tonuko tsu, nwere da ukuna u nala vi wa gita? Kpam ndya ya woko iryoci i'ya ya wenike an a'ayin a utuwa u vunu n ukotso u a'ayin a da a rawai?”

⁴ U tonuko le, “Kiranai kotsu i asaka uza u puwunsa da wa.

⁵ Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va, a dana alya Kawauwi, kpam a ka puwunsa ta ama ushani.

⁶ Ya pana ta ukuna u kuvon n alabari a kuvon a da a ka tuwa, shegai kotsu i pana uwonvo wa. Gba ili i nala yi i kana ta i gita kahu makorishi ma tuwa.

⁷ Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta aletsu, tsugono kpam tsa 'yangasaka ta tsugono. A ka yan ta a'ayin a kambulu kuten gbam wa. Iyamba ya gbadada ta a asu kau-kau.

⁸ Gba mballa ma ili i na yi ma ta tyoku u mballa ma kagita ka ilimaci i maku.

⁹ “Ama a ka kana da ta, a ka neke da ta tsara a yanka da mavura, kpam a ka wuna da ta. Gba ama a ka kovo da ta an u wokoi i wushuki na mpa.

¹⁰ Kpam ama ushani a ka asaka mu ta utono. A ka kpatalaka ta atoku a le kpam a 'yuwan atoku a le.

¹¹ Ntsumate n ka ban ma tuwa ta ushani n lapansa ama ushani.

¹² Tsicingi tsa tambura ta tsu zuwa ama a 'yuwan uciga atoku a le.

13 Shegai aza dā a kawunki hal ubana a makorishi, Kashilā ka wauwa le tā.

14 A'ayin a dā baci Kadyanshi ka Shinga ka kyawain gbā likimba n iyamba, a tonusukoi kpam gbā aletsu, aku makorishi ma tuwā.

*Upana u ikyamba u pige
(Marku 13:14-23; Luka 21:20-24)*

15 “A'ayin a ka tuwā tā a dā ya wene ili i'ya Daniyan matsumate u danai: ‘Ili i icadi i'ya bawu i gain i'ya i nangasai

Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilā.’ ◇ (Edā aza dā ya yan kañeshi i reve tā kalen ka ili i na yi.)

16 A a'ayin a nala yi, u kañā tā aza a Yahuda a suma ubana a nsasa tsarā a lai.

17 Uza dā wari a uwotsu u kuwa, kotsu u uwa a asuvu upurā ucanga wa.

18 Uza dā wari a kashina, kotsu u gono a kuwa uzama u kunya wa.

19 A a'ayin a nala yi, ter de aka a dā a'ari n atsuma, ko kpam aza dā a'ari nā mmuku n shili!

20 “Yanyi kvasu a asu u Kashilā, kotsu i suma n ilyushi ko tani a kain ka Ashibi wa!

21 Nala wa woko tā a'ayin a upana u ikyamba u pige. Tun an a yain likimba, kpam a ka doku a ka yan upana u ikyamba tyoku u nala wa.

22 Shegai Kashilā ka jebe de kakumā ka a'ayin ki; a da baci wari u yain nala wa, uza wā la wa yan uma wa. Shegai Kashilā ka jebe de a'ayin yi adama ama a ne a dā u dangasai.

◇ 24:15 Dan. 9:27; Dan. 11:31; Dan. 12:11.

23 A a'ayin a nala yi, uza roku wa tonuko dā tā, 'Wundyai, Kawauwi ka la!' Ko kpm uza roku wa dana tā, 'Aya na!' Kotsu i tono le wa.

24 Awauwi a kaḅan nā ntsumate n kaḅan a ka tuwā tā a yain iryoci kpm n ikunesavu. A ka zuwa tā ama a tono le, hal gbām n ama dā Kashila ka dangasai, hal gai wa yan baci nala.

25 Panai, n rono dā tā atsuvu gāmpā kahu ukuna vi u gita.

26 "Uza roku u tonuko dā baci, 'Wundyai, Kawauwi ka nife a kakamba,' kotsu i bana i kondo wa. Ko kpm, 'Wundyai, aya la ukpawin,' kotsu i wushuku wa!

27 Maku ma Vuma ma tuwā baci, ya dem wa wene yi tā, tyoku dā uladā u tsu wutā a kasana ubana a kalivi.

28 Asu u dā baci kakushe kari, nte asakali a tsu bolomgbono pini. Ili i na iryoci i'ya ya wenike an makorishi ma yan de evu i'ya."

*Utuwā u Maku ma Vuma
(Marku 13:24-27; Luka 21:25-28)*

29 "A'ayin a dā baci upana u ikyamba u nala u kotsoi, kute-kute

“Kaara ka kimba tā,
kpm uwoto wa doku wa nākā katyashi wa.

Atala a ka rukpusā tā,
a ka gbaḍa tā kpm ili i pige i pige i'ya i'ari u zuba.'

◇

30 "A a'ayin a nala yi, iryoci i Maku ma Vuma ya wutā tā a kalishi. Gbā ama a likimba a ka sā tā adama a uwonvo. A ka wene tā Maku ma Vuma

utuwa a zuba a asuvu a kalishi n ucira u pige n tsupige.

³¹ Wa tutsuku ta atsumate a zuba a ne a kapala n mawura ma pige ma ukakaci, a ka bolomgbono ta aza da u dangasai ili i'ya i kana a kasana ubana a kalivi n gadi ubana a daka; wata, ili i'ya i bidyai a mbari n likimba n naha ubana a n nife.

*Udani a kaci ka madanga ma kapopi
(Marku 13:28-31; Luka 21:29-33)*

³² “Gogo-na rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi: A'ayin a da baci i wenei atyangi a ne a limana, aku a ka topo avuku, ya reve ta an ilyushi i yain evu.*

³³ I wene baci gba ili i na yi ya gitasa, kotsu i reve an a'ayin a yan de evu n utuwa.

³⁴ N tonuko da, gba ili i na yi ya gita ta kahu ama da a'ari n uma gogo-na a kuwusa.

³⁵ Zuba n likimba wa cimba ta, shegai kadyanshi ka va ka yan ta pini bawu utyoku.

*Uza reve kain ka ugono u Yesu wa
(Marku 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Uza wa la u revei kain ka nala ki ko kpam ulapa u uwule vi wa. Ko atsumate a zuba, hal dem n Maku mi dem u reve wa, she Tata vi utyoku u ne.

³⁷ A'ayin a da baci Maku ma Vuma ma gono, ili gba ya woko ta tyoku da i'ari a a'ayin a Nuhu.†

³⁸ A'ayin a nala yi kahu mini ma pige ma tuwa, ama a rongo ta ulya n a soyi kpam n a yansi iyolo hal ubana kain ka Nuhu uwai a kpatsu.

* **24:32** A iyamba i aza a Isara'ila, ndanga n tsu topo ta kahu usudugbi u yain.

39 A 'yanga ureve ili i'ya ya gita wa, she na mini ma pige ma tuwai ma wunai ama gba. Nala wa woko a'ayin a da Maku ma Vuma ma gono.

40 A'ali ama a re a ka yan manyan a kashina. A ka bidya ta uza u te, a asaka uza u te.

41 Aka ama a re a ka wurya kira a kutali. A ka bidya ta uza u te, aku a asaka uza u te.

42 “Adama a nala, she i rongo ufobusi, kpaci i reve a'ayin a da Asheku a de a ka tuwa wa.

43 A da baci uza u kuwa u revei a'ayin a da kaboki ka tuwa, wari wa rongo ta ufobusi, wa asaka kaboki ki ka uwa yi a kuwa wa.

44 Eda dem u kana ta i rongo ufobusi kain dem. Kpaci Maku ma Vuma ma gono ta a'ayin a da bawu i zuwai uma.

Kagbashi ka shinga

(Luka 12:41-48)

45 “Kagbashi ka eni ka a wushuki n eyi kpan kari n ugboji? Aya uza da uzakuwa u ne u zuwa yi u woko uzapige u agbashi a ne u nakasa le ilikulya a'ayin dem.

46 Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi u yain manyan ma maci, wa tsara ta katsupi ka pige ka malen ma manyan ma ne.

47 Mayun n tonuko da, uzakuwa u nala vi wa zuwa yi ta u kirana n utsari u ne gba.

48 Shegai kagbashi ka cingi ka baci, wa tonuko ta kaci ka ne uzakuwa u va wa gono gogo wa.

49 Aku u gita ulapusa atoku a ne agbashi, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa kabolo n atoku a ne asoi.

⁵⁰ Uzakuwa vi wa tuwā tā a a'ayin a ḏa bawu u zuwai uma wa tuwā.

⁵¹ Aku uzakuwa vi u tāsasa yi ikyamba n kaburu, u wutukpa yi kabolo n aza a maci a kaḅan, nte ama a ka sa pini n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.”

25

Agisani a nkere kupa

¹ Yesu lai kapala n kadyanshi, u da, “Tsugono tsu zuba tsa woko tā tyoku u agisani a naha: A yan tā nkere n roku ama kupa aza ḏa a bidyai ncikalun le tsarā a bana a kangu valisavu.

² Ama a tawun a asuvu a le atengeshi a ḏa, shegai ama a tawun a ḏa a buwai vi a'a tā n ugboji.

³ Aza ḏa a'ari atengeshi yi a bidyai ncikalun le, shegai a ḅanaḅan manivi ma roku wa.

⁴ Aza ḏa kpam a'ari n ugboji vi a bidyai ncikalun le manivi a adele a le.

⁵ An valisavu vi u ḅarakpai bawu u rawai go, aku a gitai agbadigi hal a lavutai.

⁶ “N kayin ka pige, aku a panai isali, ‘Valisavu u ḏa la utuwā! Tuwāi tsu kangu yi!’

⁷ “Nkere mi gbā a 'yangaḅi a fobusoi ncikalun le.

⁸ Aku aza ḏa a'ari atengeshi yi a tonukoi aza a ugboji yi, ‘Ne tsu manivi ma ḏe kenu, kpaci ncikalun le tsunu ma cimḅa ḏe.’

⁹ “Shegai a wushunku le, ‘Tsarā n ma ma rawa tsu gbā tsunu wa. Walai i bana a asu u aza ḏa a ka dengishe i tsilaka kaci ka ḏe.’

¹⁰ “A'ayin a ḏa nkere n tawun mi a lazai a ba a tsila manivi mi, aku valisavu vi u rawai. Nkere n

da mari ufoɓusi vi a uwai a asu u abiki a iyolo yi kaɓolo n valisavu vi. Aku a gidaki utsutsu.

11 “A'ari pini, aku nkere n nide mi n rawai, n salai, ‘Uzakuwa! Uzakuwa! Kukpunka tsu ut-sutsu!’

12 “Shegai valisavu vi u wushuki, ‘Mayun n tonuko da, n reve da wa.’ ”

13 Aku u danai, “Rongoi ufoɓusi, kpaci i reve kain ko kpam a'ayin a da ukuna u na vi wa gita wa.”

Agisani a agbashi a tatsu
(Luka 19:11-27)

14 Aku Yesu tonuko le agisani a na yi, u da, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku u da pini uza da u foɓusoi nwalu ubana a ilyuci i roku. Kahu u laza, aku u isaɓ agbashi a ne u tonuko le, ‘Kotsu i guɓuka mu ucanga u va, n laza baci.’

15 Vuma vi u reve ta ili i'ya kagbashi dem ka yan. Aku u nakai uza u kagita ikebe i zinariya i pige i pige i tawun,* uza u ire kpam u naka yi i re, uza u tatsu kpam u naka yi i te. Aku u 'yangai u lazai.

16 An vuma vi u lazai, kagbashi ka u nakai ikebe i tawun yi u yain tsilaga n i'ya, u tsarai i tawun i roku.

17 Uza da kpam u nakai i re yi u yain nala, eyi dem u tsarai i re i roku.

18 Shegai kagbashi ka u nakai ukebe u te vi, u gavai kpele u sokongi u da pini.

19 “An a barakpai, aku uzakuwa vi u gonoi, u wecei agbashi yi ili i'ya ya dem yankai ikebe yi.

* 25:15 Kondo “Ikebe i zinariya i pige i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

20 Kagbashi ka u naƙai ikebe i tawun yi u tukoi i ne n i'ya u tsarai vi dem. U danai, 'Uzakuwa, vu naƙa mu ta ikebe i zinariya i pige i pige i tawun, kpam n doku ta n tsarai ikebe i tawun n i'ya.'

21 "Uzakuwa vi u wushuki, 'Vu yan ta mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza da n wushuki n avu. Adama a da vu yain naha n ili i kenu i va, ma asaka vu ta vu kirana n ili i pige. Tuwa vu pana kayanyan na mpa.'

22 "Aku kagbashi ka u naƙai i re yi u tuwai u danai, 'Uzakuwa, vu naƙa mu ta ikebe i zinariya i pige i pige i re, kpam n doku ta n tsarai i re n i'ya.'

23 "Uzakuwa vi u wushuki, 'Vu yan ta mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza da n wushuki n avu. Adama a da vu yain naha n ili i kenu i va, ma asaka vu ta vu kirana n ili i pige. Tuwa vu pana kayanyan na mpa.'

24 "Kagbashi ka u naƙai u te vi u tuwai, u danai, 'Uzakuwa, n reve ta va yuwu wa. Vu tsu zuwa ta uma vu kapi ili i'ya vuma roku u cei.

25 Adama a nala, n pana ta uwonvo aku n bidyai ukebe u zinariya vi n gawai kpele n sokongi u da pini. Ukebe u vunu u da na.'

26 "Aku uzakuwa vi u wushuki, 'Avu kagbashi ka cingi ka, kpam kawonvoli. Vu da vu reve ta n tsu kapa a kashina ka uza roku u cei.

27 Wari u gan ta gbam vu zuwa ikebe yi a kuwa ku ikebe tsara n tsara ili i'ya i uwa mu pini.'

28 "Aku uzakuwa vi u tonukoi agbashi a da a buwai vi, 'Wusha niyi ukebe vi i naƙa kagbashi ka kari n ikebe kupa vi.

²⁹ Uza u yan baci ili i maci n i'ya wari n i'ya, Kashila ka doku ta ka naka yi, kpm wa tsara ta i'ya ushani. Shegai uza da bawu wari n ili, Kashila ka wusha ta i kenukulu i'ya wari n i'ya vi.

³⁰ Gogo-na vutalari kagbashi ka gbani ka nala ki a asuvu a karimbi a asu u da ama a ka sa n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.' ”

Magono ma yanka ta ama gba afada

³¹ Yesu lyai kapala n uwenishike, “Maku ma Vuma ma tuwa ta a asuvu a tsupige tsu ucira tsu ne, n atsumate a zuba a ne gba. Wa woko ta Magono aku u dusuku a karatsu ka pige ka tsugono tsu ne.

³² Gba aletsu a likimba a ka bolomgbono ta a kapala ka ne, kpm wa pece le ta abolo a re tyoku da kaliniki ka tsu pece ncon na nryadiga.

³³ U zuwa ncon a ulyaki u ne, nryadiga kpm a ugula u ne.

³⁴ “Aku magono mi ma tonuko ama da a'ari a ulyaki u ne, ‘Tuwai, Tata u va u zuwuka da de unu u shinga u ne. Wushai tsugono tsa Kashila ka fobusuko da tun a'ayin a da u yain likimba.

³⁵ A'ayin a da ma pana kambulu, i ne mu ta ilikulya n lyai. An ma pana kakuli, i ne mu ta mini n soi. An ma yan tsumoci, i wusha mu ta.

³⁶ An mari kataba, i naka mu ta aminya n ukai. An mari a mabala, i kirana ta na mpa, kpm an mari a kuwa ka a'ali, i konduso mu ta.’

³⁷ “Ama a maci yi a ka wushuku ta, ‘Asheku, nwere da tsu wene vu n kambulu, aku tsu ne vu ilikulya? Ko kpm va pana kakuli, aku tsu ne vu mini?

38 Nwere da tsu wene vu a tsumoci, aku tsu uka vu a a'uwa a tsunu? Nwere da tsu wene vu kataba, aku tsu naka vu aminya?

39 Nwere da tsu wene vu a mabala ko k^o k^am a kuwa ka a'ali, aku tsu kirana i n avu?'

40 "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i yankai ama a va, ko aza da a lakai kenukulu, mpa i yankai.'

41 "Aku Magono mi ma tonuko aza da a'ari a ugula u ne, 'Batsai dan na mpa, eda ama da Kashila ka yankai una u cingi. Walai i ba i uwa a akina a da bawu a ka kotso a da a fobusukoi Kalapansi n atsumate a ne!

42 An ma pana kambulu, i ne mu ilikulya n lyai wa. An ma pana kakuli, i ne mu mini n soi wa.

43 An ma yan tsumoci, i wusha mu wa. K^am an mari kataba, i naka mu aminya n uka wa. An mari a mabala, k^am mari a kuwa ku a'ali, i kirana na mpa wa.'

44 "Ama a nala yi a ka wushuku ta, 'Asheku, nwere da tsu kpada vu ubanga a'ayin a da va pana kambulu, ko kakuli, ko va yan tsumoci, ko vari kataba, ko k^am vari a kuwa ku a'ali bawu tsu banga vu?'

45 "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i kpada ubanga ama a va, ko nida tani baci a'ari kenukulu, mpa i kpada ubanga.'

46 "Ama a nala yi a ka uwa ta a asuvu a mavura ma bawu mari n utyoku, shegai ama a maci yi a ka yan ta uma bawu utyoku."

26

A sheshei tsarā a wuna Yesu

(Marku 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)

¹ An Yesu kotsoi udansa ili i na yi, aku u tonukoi atoni a ne,

² “I reve t̄a gai a'ayin a re a ḍa a buwai kotsu a yain Abiki a Upasamgbana,† kpm a ka neke t̄a mpa Maku ma Vuma a wandamgbana mu.”

³ A'ayin a nala yi, aḍarākpi a pige n̄a nkoshi a ba a gawunsai a kuwa ku Magono ma Aḍarākpi, uza ḍa a ka is̄a Kayafa.

⁴ A sheshei tyoku ḍa a ka kaṅa Yesu tsarā a wuna yi usokongi.

⁵ Shegai a danai, “U gan tsu yain ukuna u na vi a'ayin a Abiki a na wa, kawa ama a ka 'yāngasaka tsu t̄a.”

A tsunki Yesu manivi ma magulani

(Marku 14:3-9; Yahaya 12:1-8)

⁶ Ele n a foḅusi nala, cina Yesu pini a Batani a kuwa ku Simo uza ḍa caupa wari makutu.

⁷ Eyi pini a kuwa ki n u lyayi ilikulya, aku uka roku u tuwai n majuju ushadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika. U tsunki Yesu a kaci.

⁸ An atoni a ne a wenei nala, a panai upan cika, a danai, “Icun i koli ka ikebe ka eni ka naha!

⁹ Wari u gan t̄a u denge ma n ikebe cika, aku u naka aza a unambi ikebe yi.”

¹⁰ Yesu kpm reve t̄a gba i'ya a ka tono, aku u tonuko le, “Nɗya i zuwai ya damgbarasa uka u na vi? Ili i shinga n i tsulobo i'ya u yanka mu.

¹¹ Ya rongo t̄a kaḅolo n aza a unambi kain dem, shegai mpa ma rongo n aḍa a'ayin ushani wa.

12 Tsunku ɗa u tsunku mu ma, tsara u fobuso ikyamba i va adama a kacida.

13 Mayun n tonuko ɗa, asu u ɗa baci dem a yain Kadyanshi ka Shinga a asuvu a likimba, a ka dana ta ili i'ya uka u na vi u yain, kpam ama a ka ciɓa ta n eyi.”

*Yahuza wushuki u neke Yesu
(Marku 14:10-11; Luka 22:3-6)*

14 Aku uza u te a asuvu a Kupanamere yi, uza ɗa a ka isa Yahuza Isikariyoti u ba u dansai n adarakpi a pige,

15 “Nɗya ya naka mu n naka ɗa baci Yesu?” Aku a naka yi ikebe i azurufa kamankupa.*

16 Pini nala, u gitai uzama tyoku ɗa wa neke yi ara le.

*Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana
(Marku 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yahaya 13:21-30)*

17 Kain ka kagita ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti, Kupanamere yi a tuwai ara Yesu a wece yi, “Nte va ciga tsu ba tsu fobuso ulya u Ilikulya i Abiki a Upasamgbana?”

18 U wushuki, “Walai i bana a asuvu a ilyuci a asu u vuma roku i tonuko yi, ‘Kawenishiki ka danai: A'ayin a ɗa a dangasaka mu a yan de evu n urawa. Ma ciga ta n lyai ilikulya yi n Kupanamere a kuwa ku vunu.’ ”

19 Aku a yain dere tyoku ɗa u tonuko le, a ba a fobusoi ilikulya yi pini.

* 26:15 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

²⁰ An kaara ka kotsoi, Yesu n Kupanamere yi a dusuki ulya u ilikulya.

²¹ Ele pini n a lyayi, aku u tonuko le, “Mayun n tonuko *ɗa*, uza u te a asuvu a *ɗe* wa neke mu *ta*.”

²² A namgba *ta* katsuma cika, aku a gita yi keci maten-maten, “Mpa ma neke vu vi, Asheku?”

²³ U wushuki, “Vuma *ɗa* u *ɗa*ɓai kusan unā u te nā mpa a kabelu, aya gai wa neke mu vi.

²⁴ U *ka*nā *ta* Mpa Maku ma Vuma n kuwā, tyoku *ɗa* a korongi a kaci ka *va* a'ayin ushani a *ɗa* a wurai. Shegai ter n uza *ɗa* wa neke mu vi. A'ari a matsa yi baci wa, wari wa laka yi *ta* tsulobo.”

²⁵ Yahuza uza *ɗa* wa neke yi vi u danai, “Kawenishiki, ko mpa ma neke vu vi?”

U wushunku yi, “Nala wari, aɗa.”

Ulya u Ilikulya i Asheku

(Marku 14:22-26; Luka 22:14-20)

²⁶ Ele pini n a lyayi ilikulya yi, aku Yesu bidyai burodi. U cikpai Kashila aku u jibamgbanaɗai u *ɗa*, u *na*kaɗi atoni a ne u danai, “Wushai burodi na vi i takuma, kpaci ikyamba i *va* i'ya.”

²⁷ Aku u bidyai kpam mako, u cikpai Kashila u *na*kaɗi atoni a ne, u danai, “Ya dem u soi.

²⁸ Kpaci mpaɗa n *va* n *ɗa*, iryoci i kazuwamgbani ka Kashila ka yain n ama a ne, n *ɗa* a wotsongi adama a *ɗa* Kashila ka cimbusa unyushi u le.

²⁹ N tonuko *ɗa*, ma doku ma so mini ma cinwi wa, she kain ka ma doku ma so ma savu n *a*ɗa a tsugono tsu Tata u *va*.”

³⁰ Aku a shipai ushipa u icikpali, pini nala, a lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

Bituru wa nana ta Yesu

(Marku 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)

³¹ Yesu tonukoi atoni a ne, “Ara n kayin ka na gba de ya suma ta i asaka mu utyoku u va, tyoku da Zakariya matsumate u korongi, ‘Kashila ka gala ta kaliniki ki, ncon mi kpam ma wacuwa ta.’”

³² “Shegai a'ayin a da baci n 'yanga a ukpa, ma laza ta ubana a Galili n lasa da urawa.”

³³ Bituru danai, “Ko ama gba a 'yuwan vu baci, mpa ma 'yuwan vu wa!”

³⁴ U tonuko yi, “Mayun n tonuko vu, ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³⁵ Shegai Bituru danai, “Ma nana vu wa! Ma kuwa ta gbam kabolo n avu!” Nala dem atoni a da a buwai vi a danai.

Yesu yain kvasu a Getisimani

(Marku 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Yesu n atoni a ne a banai a asu u roku u da a ka isa Getisimani, u tonuko le, “Dusuki pini na, ma bana ta nide n yain kvasu.”

³⁷ U bidyai Bituru na mmuku n Zabidi n re a banai kabolo. U namgba ta katsuma kpam u dambula ta cika.

³⁸ U tonuko le, “Uma u va wa pana ta ikyamba cika yavu ma kuwa. Shangbai pini na i rongo uma na mpa.”

³⁹ U lazai ubana a kapala kenu, aku u kudangi u varai kaci ka ne a iyamba u vasai, “Tata u va, wari wa yan baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba

ma na mi. Shegai u la ƙa tsulobo vu yain ili i'ya va ciga, shegai bamu n i'ya mpa ma ciga.”

⁴⁰ Aku u gonoi a asu u atoni a tatsu yi u cina le a ka lavuta. U tonukoi Bituru, “Nɗya i zuwai ama a tatsu a ɗe gba bawu i fudai i rongoi uma a uwundya ko u ulapa uwule u te ɗa baci?”

⁴¹ Kotsu i lavuta wa, yanyi kvasu kotsu i tsara ucira u ɗa ya shamgba a ukonduso. Kulu ku ciga ta ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'a n ucira wa.”

⁴² Aku u asaka le u vasai, “Tata u va! Va takpa mu baci mako ma na mi wa, she a'ayin a ɗa n soi ma, ma yan ta ili i'ya va ciga.”

⁴³ U gonoi u cina le a ka lavuta, a kukpa gbam a'eshi a le wa.

⁴⁴ Aku Yesu asaka le u'asaka utatsu, u ba u yain kvasu tyoku u kvasu ka kagita.

⁴⁵ U gonoi a asu u atoni yi u tonuko le, “Niɗa i'ari alavu n i wunvugusi hal n gogo-na? A'ayin a yan ɗe gogo-na. Mpa Maku ma Vuma ma a ka neke a akere a aza a unyushi u cingi.

⁴⁶ 'Yangaɗi tsu walai. Kondonoi, vuma ɗa u neke mu vi, aya wa tuwa la.”

A kanaɗi Yesu

(Marƙu 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴⁷ Yesu pini a kadyanshi, aku Yahuza, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, u rawai kaɓolo n kakuma ka ama n iburundu na mkpaukpau. Adarakpi a pige na nkoshi alya a suki ama a na yi.

⁴⁸ Yahuza tonuko le ta kahu a tuwa, “Ya reve ta vuma vi a'ayin a ɗa baci n ba n danasa yi n uwambatsa, i kana yi.”

49 An a rawai, aku Yahuza banai karara she ara Yesu, u danasa yi, u danai, “Uzapige!” Pini nala, u wambatsa yi.

50 Yesu wushunku yi, “Kaje ka va, yan ili i'ya vu tuwai uyan.” Aku ama yi a tuwai a kanai Yesu.

51 Uza u te a asuvu a atoni a Yesu u talai burundu, u kapamgbanai kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adarakpi.

52 Shegai Yesu tonuko yi, “Gonuko burundu u vunu a ivin i ne. Uza da baci dem u shilakanai n burundu, n burundu da dem a ka wuna yi.

53 Mayun i reve ta gai ma fuda ma wece Tata u va, u naka mu abolo a atsumate a zuba kupa n a re a da a ka yanka mu kuvon ma ciga baci.†

54 Shegai u kana ta u woko naha, tsara a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi.”

55 U tonukoi kakuma ka ama ki, “I tuwa mu ukana n iburundu na mkpaukpau yavu uza u magalaka da mari! Kain dem n tsu dusuku ta a Kuwa ku Kashila uwenishike, kpam i kana mu wa.

56 Shegai gba ili i na yi i gita ta, tsara ikorongi i ntsumate i shadangu.” Aku atoni a ne gba a sumai a asaka yi.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Marku 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yahaya 18:13-14, 19-24)

57 Aza da a kanai Yesu vi a banka yi a kuwa ku Kayafa Magono ma Adarakpi, a asu u da awenishiki a Mele na nkoshi a bolomgbonoi.

† **26:53** Ka6olo dem ka ta n asoje azu a teli (6,000): Yesu danai wa fuda ta u isa atsumate a zuba azu amangatatsunkupa n azu a re (72,000) a iyamba a banga yi u dangasa baci u yain nala.

58 Bituru tono le a kucina a m̄b̄ari she pini a kuwa ku Magono ma Adar̄akpi mi. Aku u dusuki evu n awundi a kuwa yi tsar̄a u wene ili i'ya a ka yan n Yesu.

59 Adar̄akpi a pige yi n Asheshi a Pige†‡ a da a buwai vi gb̄a a ka ciga a wuna Yesu. Aku a zamai ama roku aza da a ka dansa kadyanshi ka kaaban a kaci ka ne pini a kuwa ku asheshi ki.

60 Ama ushani a tuwai a dansai kadyanshi ka kaaban a kaci ka ne, shegai Asheshi a Pige yi a tsara yi n unyushi u da u rawai a wuna yi wa.

Aku ama a re a tuwai a danai,

61 “Vuma u na vi dana ta ‘Ma wasa ta Kuwa ku Kashila aku n gono n mai kpam ka a asuvu a a'ayin a tatsu.’ ”

62 Magono ma Adar̄akpi mi ma 'yangai u tonukoi Yesu, “Va n ili i'ya va dana a ukuna u na vi?”

63 Shegai u dana ko ili wa.

Aku Magono ma Adar̄akpi mi ma doku ma tonuko yi, “A asuvu a kala ka Kashila Uza u Uma n zuwa ta vu tsina: Tonuko tsu ko ada Kawauwi, Maku ma Kashila.”

64 Yesu wushunku yi, “Nala wari tyoku da vu danai vi. Shegai n tonuko da gb̄a de: ili i'ya i bidyai gogo-na ubana, ya wene ta Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashila Uza u Ucira Gba utuwa a asuvu a kalishi a zuba!”

65 An Magono ma Adar̄akpi ma panai nala, aku u karamgbanai aminya a ne adama a unamgbi u asuvu, u danai, “Vuma u na u yanka ta Kashila kadyanshi ka cingi! Tsa ciga kpam aza da a ka

‡ 26:59 Roku a tsu isa ta Asheshi a Pige yi Sanhidiren.

dana ukuna u roku a kaci ka ne wa: eḏa dem i pana ta ili i'ya u danai.

⁶⁶ Nɗya i wenei a ka yan n eyi?"

Aku a wushuki, "U yan ta ili i'ya i ratsai a wuna yi."

⁶⁷ Aku a cikpunka yi atatsa a upetiwa'eshi, a sugbusa yi. Aza roku kpam a basasa yi.

⁶⁸ A danai, "Tonuko tsu ili i'ya ya gita, cinda a da Kawauwi! Ya sugba vu?"

Bituru nanai Yesu

(Marku 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ A'ayin a nala yi, Bituru pini ndishi a kuwa ki a ulanga, aku kagbashi ka kari makere ka tuwai ka danai, "Avu dem va ta kabolo n Yesu uza u Galili."

⁷⁰ Pini a kapala ka ama, Bituru danai, "Nala wa! N reve gbam ili i'ya va tono wa!"

⁷¹ U wutai a utsutsu u ba u shamgbai a uwotsu, makere ma roku ma wene yi, aku u tonukoi ama da a'ari pini vi, "Vuma u na vi wa ta dem n Yesu uza u Nazara."

⁷² Bituru doku u nanai, "N tsina ta, mpa n reve vuma u na vi wa!"

⁷³ An a tsarai a barakpai kenu, aza da a'ari pini kushani, a banai ara Bituru a danai, "Mayun da, va ta kabolo n ama da a ka tono Yesu. Kpaci tyoku da va dansa da u wenikei ko ya vari."

⁷⁴ Bituru danai, "N tsina ta, ukuna u mayun u da ma dansa! Asaka Kashila ka yan mu mavura n yanka da baci ka'an! N reve vuma u na vi wa!"

Kute-kute, aku kapen ka salai.

⁷⁵ Bituru cibai n ili i'ya Yesu tonuko yi: "Kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu

wa hal kutatsu.” Pini nala, u wutai u sai cika n unamgbukatsuma.

27

A bankai Yesu ara Bilatu
(Marku 15:1; Luka 23:1-2; Yahaya 18:28-32)

¹ Kain n ka wansi n kpasani, aku gba adarakpi a pige na nkoshi a sheshei a kaci ka Yesu tsarau a wuna yi.

² Aku a sira yi a lazai n eyi ubana ara Bilatut gomuna.

Ukpa u Yahuza
(Asuki 1:18-19)

³ An Yahuza uza da u nekei Yesu a asu u atoku-lalu a ne u wenei a kidagai Yesu ugana u ukpa, aku ukuna vi u gonoi u galau yi cika. U bidyai ikebe i azurufa kamankupa vi u gonukoi i'ya a asu u adarakpi a pige na nkoshi mi.

⁴ U danai, “Unyushi u da n yain u da na: N nakau da vuma da bawu wari n unyushi u cingi tsarau i wuna yi.”

Aku a wushuki, “Ndya i birika tsu? Ukuna u vunu u da nala vi.”

⁵ Yahuza wacangi ikebe yi pini a Kuwa ku Kashilau ki, aku u lazai u ba u vuruki kaci ka ne a madanga hal u kuwai.

⁶ Adarakpi a pige yi a tsau ikebe yi a danai, “U wusha tau ikebe i na yi adama a mpasa n vuma. Mele ma dana tau tsa bolomgbono i'ya n ikebe i Kuwa ku Kashilau wa.”

⁷ Aku a ba a tsilai uyamba u vuma roku kamai ka mgbodo tsarau a cidangusu amoci a da a ka kuwusa a Urishelima.

⁸ Ili i'ya i zuwai a ka isā asu vi “Uyamba u Mpsa” ɗa gai la vi hal utuwā a'ayin a tagarāda na vi.

⁹ Ili i'ya Irimiya matsumate u danai vi i shadangu ta:

“A bidyai ikebe i azurufa kamankupa,
ikebe i'ya aza a Isara'ila a wushuki a ka tsupa yi
i'ya gai la vi.

¹⁰ A tsilai uyamba u kama i ka mgbodo n ikebe yi,
tyoku ɗa Magono ma Zuba ma tonuko mu.” ◇

Yesu a kapala ka Bilatu

(Marku 15:2-5; Luka 23:3-5; Yahaya 18:33-38)

¹¹ A a'ayin a nala yi, Yesu shamgbai a kapala ka Bilatu gomuna, aku gomuna vi u wece yi, “Ada magono ma aza a Yahuda mi?”

Yesu wushunku yi, “Nala wari tyoku ɗa vu danai vi.”

¹² Shegai an adarakpi a pige na nkoshi aza ɗa a ka zama yi n unyushi vi a ka dansa n eyi, u padai bini.

¹³ Gomuna vi u tonuko yi, “Avu pana ili i'ya a ka dansa a kaci ka vunu ki wa?”

¹⁴ Shegai Yesu dana ili wa, aku gomuna vi u yain majiyan cika.

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(Marku 15:6-15; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39-19:16)

¹⁵ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, gomuna vi u tsu asaka ta vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali, uza ɗa ama yi a dangasai.

◇ 27:10 Iri. 32:6-9.

16 A'ayin a nala yi, vuma roku u da pini a kuwa ku a'ali ki uza da a ka isa Baraba. Ya dem u reve ta vuma vi vuma u cingi u da.

17 An kakuma ka ama ki ka bolomgbonoi, aku gomuna vi u wece le, "Vuma u eni u da ya ciga a asanka da a asuvu a kuwa ku a'ali? Ya ciga a asanka da Baraba da, ko gai Yesu uza da a ka isa Kawauwi."

18 Gomuna vi u reve ta ama yi a tuko ta Yesu ara ne adama a malyon.

19 Gomuna vi pini ndishi a asu u afada, aku uka u ne sukunku yi akani, u danai: "Kotsu vu yanka vuma u nala vi ili wa, kpaci u yan ili i roku i cingi wa. N yan ta alavutanshi a kaci ka ne ara, kpam a da a foro mu ta cika."

20 Shegai adarakpi a pige na nkoshi a leshei kakuma ka ama ki a da a dana u asanka le Baraba aku a dana a wuna Yesu.

21 Gomuna vi u doku u wecei kakuma ki, "A asuvu a ama a re a na yi, ya ya ciga n asanka da?"

A wushuki, "Baraba."

22 U wece le kpam, "Nida ma yan n Yesu, uza da a ka isa Kawauwi ki?"

A wushuki, "A wandamgbana yi."

23 U wecikei, "Ndya i zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain?"

A worukpoi cika, "Wandamgbana ni."

24 An u wenei ili i'a la i'ya wa yan kpam wa, kpam ama a ka ciga de a gita u'yangasa atakasuvu a ama. Pini nala, u bidyai mini u sawai akere a ne a kapala ka le u danai, "Kabirika mu n uwuna vuma u na wa, eda ya yan u da."

25 Ya dem u wushuki, “Atsa na mmmuku n tsunu a ka kana n unyushi u ukp̄a u ne.”

26 Aku Bilatu asanka le Baraba. U zuwai asoje a bawin Yesu, aku u naka le n eyi a ba a wandamgbana.

*Asoje a yankai Yesu majari
(Marku 15:16-20; Yahaya 19:2-3)*

27 Pini nala, asoje a gomuna yi a bankai Yesu a asuvu a kefile ku tsugono ku gomuna vi, aku a kyawan yi gb̄a le.

28 A mondo yi aminya a ne a uka yi kunya ku san kpayaya.

29 A yain funi† u awana a ukunka yi a kaci. A zuwuka yi kalangu ka tsugono a kukere ku ulyaki ku ne. A kudangi a kapala ka ne a ka yanka yi majari n dansi, “Tsu naka vu ta tsupige Magono ma aza a Yahuda.”

30 Pini nala, a cikpunka yi atatsa. A bidyai kalangu ki a lapusa yi n ka a kaci.

31 An a wowo yi uyanka majari, aku a takpa yi kunya ku san ka a uka yi vi a gonoi a uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukpa yi a lazai n eyi ubana a asu u da a ka wandamgbana yi.

*A wandamgbanai Yesu
(Marku 15:22-32; Luka 23:27-43; Yahaya 19:17-27)*

32 Ele n a wuti, aku a gawunsai n vuma u Sirani roku uza u kala Simo. Asoje a matsa yi u canga mawandamgbani ma Yesu.

33 Gb̄a le a rawai a asu u da a ka isa Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci).

³⁴ Asoje yi a naka yi mini ma cinwi ma a satarai n aguma a akoni.* An u pedei ma, aku u 'yuwain ma uso.

³⁵ A'ayin a da a kotso yi uwandamgbana, aku asoje yi a yankai aminya a ne uruta.

³⁶ Asoje a dusuki pini a asu vi a rongo yi a uwundya.

³⁷ Zuba n kaci ka ne, a zuwa ta iryoci i ili i'ya i zuwai a wandamgbana yi. Ili i'ya a korongi i'ya na: “YESU DA NA VI, MAGONO MA AZA A YAHUDA.”

³⁸ Asoje yi a wandamgbana ta dem aza a magalaka a roku ama a re, uza u te a kukere ku ulyaki ku ne uza u te tani a ku ugula ku ne.

³⁹ Ama da a ka wura pini a asu vi a rongo yi ucirakpusa adama a magori.

⁴⁰ A rongoi udansa, “Vu da va wasa Kuwa ku Kashila, aku vu doku vu mai ka a asuvu a a'ayin a tatsu. Adama a nala, wauwa kaci ka vunu! Avu Maku ma Kashila ma baci, cipa pini a mawandamgbani mi!”

⁴¹ Adarakpi a pige n awenishiki a Mele na nkoshi a yanka yi ta dem majari.

⁴² A da, “U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa! U da aya magono ma aza a Isara'ila! Aya baci magono mi, u cipa pini a mawandamgbani mi wa wa, tsara tsu pityanangu n eyi.

⁴³ U pityanangu ta n Kashila, adama a nala asaka Kashila ka wauwa yi, wa ciga yi baci. U dana ta dem, ‘Mpa Maku ma Kashila ma.’ ”

* **27:34** Aguma a akoni a da a ka dansaka pini na vi, n avuku a da a tsu yan a da tsara u jebe mcala ma ikyamba.

⁴⁴ Aza a magalaka a da a wandamgbanai kaɓolo n eyi vi ele dem a yanka yi ta kadyanshi ka gbani.

Ukpa u Yesu

(Marku 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-30)

⁴⁵ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gba u likpamgbanai n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu.

⁴⁶ Pini nala, Yesu salai, “Eloyi, Eloyi, lama sabakantani?” Wata, “Kashila ka va, Kashila ka va, ndya i zuwai vu varangu mu?”

⁴⁷ Aza da a'ari pini a asu vi kushani a panaaka yi, aku a danai, “Iliya da wa isa!”

⁴⁸ Kute-kute, uza u te u le u sumai u ba u bidyai kashaku, u ukai ka a asuvu a mini ma kalam, aku u sirai ka a kalangu u nakai Yesu tsara u soi.

⁴⁹ Shegai aza da a buwai vi a danai, “Shamgba ve tsu wene ko Iliya vi wa tuwa u wauwa yi!”

⁵⁰ Pini nala, u salai, aku uma u ne u wutai.

⁵¹ Kute-kute, kunya ka a barakpai a asuvu a Kuwa ku Kashila ku karamgbanai kure, ili i'ya i bidyai a zuba utuwa a iyamba.† Aku likimba u gbadai, atali a batsasai.

⁵² Asaun kpmam a kukpusai, ama a Kashila ushani aza da a kuwusai a 'yangasai.

⁵³ A wutai a asaun yi. An Yesu 'yangai a ukpa, a banai a Urishelima ilyuci i uwulukpi, a wenikei kaci ka le a asu u ama ushani.

⁵⁴ An katigi ka asoje n asoje a da a'ari kaɓolo n eyi a wenei iyamba i gbadai n ili i'ya i gitasai, aku

† **27:51** Kunya ku na ki pece da ku pece Asu u Uwulukpi n Asu u da u Lai Uwulukpi a Kuwa ku Kashila.

a panai uwonvo, a danai, “Mayun ɗa, Vuma u na Maku ma Kashila ma!”

⁵⁵ Aka ushani aza ɗa a wutaɗi a Galili a tonoi Yesu tsara a banga yi a shamgbusai mbari a ka wundyā mawandamgbani mi.

⁵⁶ Asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Meri (mma u Yakubu n Isuhu), na mma u Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi.

Kacida ka Yesu

(Marku 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)

⁵⁷ Vuma roku u ɗa pini uza ɗa wari n utsari cika uza u kala Isuhu u Arimatiya. Eyi katoni ka Yesu ka. N kuvuli ku nala ki ka u tuwai a Urishelima.

⁵⁸ U banai ara Bilatu u foloi a naka yi ikyamba i Yesu. Bilatu tonukoi asoje a ne a naka yi.

⁵⁹ U cangai ikyamba yi u katalai i'ya n kunya ku shinga.

⁶⁰ U ukai ikyamba yi a kasaun ka savu ka ne ka a sadarai a katali. U gindalakpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi, aku u lazai.

⁶¹ Meri Magadaliya n Meri ire vi a dusuki evu n kasaun ki a'ari uwundyā.

Asoje aza a uwundyā a kasaun

⁶² An kain ka wansai; wata, kain ka Ashibi ka la vi, adarakpi a pige n Afarishi a banai ara Bilatu.

⁶³ A danai, “Uzapige, tsu ciba ta a'ayin a ɗa uza u kaban u nala vi wari n uma u dana ta, ‘A yan baci a'ayin a tatsu, ma 'yanga ta a ukpa.’

⁶⁴ Tonuko aza a uwundyā kasaun yi a wundi ka mai hal a'ayin a tatsu. A yan baci nala wa, atoni a ne a ka tuwa ta a boko ikyamba yi, aku a tonuko

ama u 'yanga de. Kaƙan ka nala ki tani ka la ta ka kagita ugbonguro.”

⁶⁵ Bilatu danai, “Bidyai asoje ubana a asu u kasaun vi tyoku da ya fuda i zuwa a wundi ka mai.”

⁶⁶ Aku a lazai a ba a kpadai kasaun ki, a padarai pini cirakpa† tsu iryoci i magono a katali ki, kpam a zuwai asoje yi a wundi ka.

28

U'yanga u Yesu a ukpa

(Marku 16:1-10; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)

¹ Kain ka kagita ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, Meri Magadaliya n Meri ire vi a banai a kasaun ki tsara a wene ka.

² A'ayin a nala yi, iyamba i gada i n ucira. Pini nala, katsumate ka Magono ma Zuba ka wuta i a zuba, ka banai pini a kasaun ki ka gindalakpai katali ka kari a utsutsu u kasaun vi. U dusuki a zuba u katali vi. ³ Wa lafa yavu ulafa u zuba, aminya a ne kpam pun cika.

⁴ Asoje a da a ka wundya kasaun ki a giruwa ta cika hal a ka jeke ikyamba adama a uwonvo u katsumate ka zuba ki, hal a wokoi yavu akushe.

⁵ Katsumate ki ka tonukoi aka yi, “Kotsu i pana uwonvo wa. N reve ta Yesu da a wandamgbantai da ya bolo.

⁶ Wa pini na wa, u 'yanga de tyoku da u tonuko da. Tuwai i wene asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne.

⁷ Walai gogo i ba i tonuko atoni a ne, 'Yesu 'yanga de a kukpa. U laza de ubana a Galili kpam wa lasa da ta urawa de, nte ya wene yi de.' Ili i'ya gai n tuwai n tonuko da i'ya la vi.”

⁸ Pini nala, aka yi a ƙasaƙai kasaun ki n uwonvo gogo, kpam n a yanyi ipeli cika. A sumai tsarar a ba a tonuko atoni yi ili i'ya i gitai.

⁹ Kute-kute, Yesu gawunsai n ele aku u danasa le. A rafai evu n eyi, a wambatsa yi a a'ene a lyaka yi kayala.

¹⁰ Aku u danai, “Kotsu i pana uwonvo wa, tonukoi atoni a va a bana a Galili, nte a ka wene mu de.”

Awundi a kasaun yi a yain kafan

¹¹ A'ayin a da aka yi a lazai, aku a asoje a roku aza da a ka wundya kasaun ki a gonoi a ilyuci a tonukoi adarakpi a pige gba ili i'ya i gitai.

¹² Adarakpi a pige a ba a cinai nkoshi a sheshei tyoku da a ka yan. Pini nala, a nakai asoje yi ikebe ushani.

¹³ A tonuko le, “Tonukoi ama i dana atoni a Yesu a da a tuwai a bokoi ikyamba i ne yi n kayin cina eda alavu.

¹⁴ Gomuna u pana baci ukuna vi, tsa dansa ta n eyi, tsu wauwa da a upana u ikyamba.”

¹⁵ Asoje yi a wushai ikebe yi, aku a yain tyoku da a tonuko le a yain. Kadyanshi ka kyawan ta gba uyamba u Yahuda, kpam hal n gogo-na a ka a tonusuko ta ama alabari a na yi.

Yesu dansai n atoni a ne

(Marku 16:14-18; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

¹⁶ An atoni kupa n uza u te vi a lazai, a bana ta karara she a masasa a Galili a asu u da Yesu tonuko le a bana.

¹⁷ An a rawai a wene yi, aku a lyaka yi kayala, shegai aza roku a le a yan ta malala.

¹⁸ Pini nala, u banai a asu u ɗa a'ari, u danai, “Kashila ka naka mu de gba ucira u ɗa wari a zuba n likimba.

¹⁹ Adama a nala walai i ba i tonuko gba ama a likimba kadyanshi ka va tsara a woko Atoni a va. I lyuɓugu le a asuvu a kala ka Tata, n ka Maku, n ka Kulu Keri.

²⁰ I wenishike le a yain gba i'ya n tonuko da. Ma rongo ta n ada kain dem hal ubana a makorishi ma likimba.”

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010